

TRƯỜNG ĐẠI HỌC HOA LƯ
KHOA SƯ PHẠM TIỂU HỌC – MẦM NON

Nguyễn Thị Quỳnh Anh

KHÓA LUẬN TỐT NGHIỆP

THỰC TRẠNG TỔ CHỨC HOẠT ĐỘNG
HÌNH THÀNH BIỂU TƯỢNG HÌNH DẠNG
CHO TRẺ MẪU GIÁO 4-5 TUỔI

Mã sinh viên: 2652011066

Ngành: Giáo dục mầm non

NINH BÌNH, 2026

TRƯỜNG ĐẠI HỌC HOA LƯ
KHOA SƯ PHẠM TIỂU HỌC – MẦM NON

Nguyễn Thị Quỳnh Anh

KHÓA LUẬN TỐT NGHIỆP

**THỰC TRẠNG TỔ CHỨC HOẠT ĐỘNG
HÌNH THÀNH BIỂU TƯỢNG HÌNH DẠNG
CHO TRẺ MẪU GIÁO 4-5 TUỔI**

Mã sinh viên: 2652011066

Ngành: Giáo dục mầm non

Người hướng dẫn: ThS. Bùi Hương Giang

NINH BÌNH, 2026

LỜI CAM ĐOAN

Tôi xin cam đoan khóa luận tốt nghiệp với đề tài: *“Thực trạng tổ chức hoạt động hình thành biểu tượng hình dạng cho trẻ mẫu giáo 4-5 tuổi”* là công trình nghiên cứu của bản thân, đồng thời được sự góp ý hướng dẫn của ThS. Bùi Hương Giang để hoàn tất khóa luận.

Trong quá trình nghiên cứu và hoàn thành khóa luận, tôi đã tham khảo và sử dụng đầy đủ các tài liệu, nguồn thông tin từ các tác giả khác và các tài liệu tham khảo đã được nêu rõ trong phần tài liệu tham khảo.

Các số liệu, kết quả trình bày trong khóa luận là hoàn toàn trung thực, nếu sai tôi xin chịu hoàn toàn trách nhiệm và chịu mọi kỷ luật của bộ môn và nhà trường đề ra.

Ninh Bình, ngày tháng.....năm 2026

Người cam đoan

Nguyễn Thị Quỳnh Anh

XÁC NHẬN CỦA NGƯỜI HƯỚNG DẪN KHOA HỌC

Đề tài: “*Thực trạng tổ chức hoạt động hình thành biểu tượng hình dạng cho trẻ mẫu giáo 4-5 tuổi*” là sản phẩm quá trình nghiên cứu của sinh viên Nguyễn Thị Quỳnh Anh. Những kết quả, số liệu nêu trong đề tài là đúng sự thật và chưa từng được công bố dưới bất kì hình thức nào. Trong đề tài có sự tham khảo một số tài liệu có nguồn gốc và được trích dẫn rõ ràng.

Ninh Bình, ngày 16 tháng 05 năm 2026

Người hướng dẫn khoa học

ThS. Bùi Hương Giang

BẢNG KÍ HIỆU VÀ CHỮ VIẾT TẮT

Chữ viết tắt	Từ đầy đủ
GD	Giáo dục
ĐT	Đào tạo
BTHD	Biểu tượng hình dạng
GDMN	Giáo dục mầm non
GVMN	Giáo viên mầm non

DANH MỤC CÁC BẢNG BIỂU, ĐỒ THỊ, SƠ ĐỒ

Bảng 2.1. Mức độ quan trọng của việc tổ chức hoạt động hình thành BTHD cho trẻ mẫu giáo 4-5 tuổi	33
Bảng 2.2. Nội dung tổ chức hoạt động hình thành BTHD cho trẻ mẫu giáo 4-5 tuổi	34
Bảng 2.3. Hình thức tổ chức hoạt động hình thành BTHD cho trẻ mẫu giáo 4-5 tuổi	35
Bảng 2.4. Đánh giá hoạt động tổ chức hình thành BTHD cho trẻ 4-5 tuổi của giáo viên mầm non	377
Biểu 2.1: Đánh giá hoạt động tổ chức hình thành BTHD cho trẻ 4-5 tuổi của giáo viên mầm non	3838
Bảng 2.5. Mức độ sử dụng các phương tiện khi tổ chức hoạt động hình thành BTHD cho trẻ mẫu giáo 4-5 tuổi	Error! Bookmark not defined. 9
Bảng 2.6. Mức độ sử dụng các phương pháp khi tổ chức hoạt động hình thành BTHD cho trẻ mẫu giáo 4-5 tuổi	43 Error! Bookmark not defined.

MỤC LỤC

MỞ ĐẦU.....	1
1. Lí do chọn đề tài.....	1
2. Tổng quan tình hình nghiên cứu.....	2
3. Mục đích và nhiệm vụ nghiên cứu.....	5
4. Đối tượng và phạm vi nghiên cứu.....	6
5. Phương pháp nghiên cứu.....	6
6. Ý nghĩa khoa học và ý nghĩa thực tiễn.....	7
Chương 1: CƠ SỞ LÝ LUẬN VỀ TỔ CHỨC HOẠT ĐỘNG HÌNH THÀNH BIỂU TƯỢNG HÌNH DẠNG CHO TRẺ MẪU GIÁO 4-5 TUỔI.....	8
1.1. Một số khái niệm cơ bản.....	8
1.1.1. Biểu tượng hình dạng.....	8
1.1.2. Tổ chức hoạt động hình thành biểu tượng hình dạng cho trẻ mẫu giáo 4-5 tuổi.....	10
1.2. Đặc điểm hình thành biểu tượng hình dạng cho trẻ mẫu giáo 4-5 tuổi....	11
1.3. Quá trình tổ chức hoạt động hình thành biểu tượng hình dạng cho trẻ mẫu giáo 4-5 tuổi.....	11
1.3.1. Mục đích hình thành biểu tượng hình dạng cho trẻ mẫu giáo 4-5 tuổi..	11
1.3.2. Nội dung hình thành biểu tượng hình dạng cho trẻ mẫu giáo 4-5 tuổi..	122
1.3.3. Phương pháp tổ chức hoạt động hình thành biểu tượng hình dạng cho trẻ mẫu giáo 4-5 tuổi.....	13
1.3.4. Hình thức tổ chức hoạt động hình thành biểu tượng hình dạng cho trẻ mẫu giáo 4-5 tuổi.....	18
1.3.5. Phương tiện tổ chức hoạt động hình thành biểu tượng hình dạng cho trẻ mẫu giáo 4-5 tuổi.....	23
1.3.6. Đánh giá việc tổ chức hoạt động hình thành biểu tượng hình dạng cho trẻ mẫu giáo 4-5 tuổi.....	24
1.4. Vai trò tổ chức hoạt động hình thành biểu tượng hình dạng cho trẻ mẫu giáo 4-5 tuổi.....	25
1.5. Các yếu tố ảnh hưởng đến việc tổ chức hoạt động hình thành biểu tượng hình dạng cho trẻ mẫu giáo 4-5 tuổi.....	27
Kết luận chương 1.....	29
Chương 2: THỰC TRẠNG TỔ CHỨC HOẠT ĐỘNG HÌNH THÀNH	

BIỂU TƯỢNG HÌNH DẠNG CHO TRẺ MẪU GIÁO 4-5 TUỔI.....	30
2.1. Khái quát về khảo sát thực trạng	30
2.1.1. Khái quát về trường mầm non Nam Thành.....	30
2.1.2. Mục đích khảo sát thực trạng	31
2.1.3. Nội dung và cách thức khảo sát thực trạng	31
2.1.4. Đối tượng, phạm vi và thời gian khảo sát.....	31
2.1.5. Tiêu chí và thang đánh giá việc tổ chức hoạt động hình thành biểu tượng hình dạng cho trẻ mẫu giáo 4-5 tuổi	32
2.2. Phân tích kết quả khảo sát thực trạng.....	33
2.2.1. Nhận thức của giáo viên mầm non về tổ chức hoạt động hình thành biểu tượng hình dạng cho trẻ mẫu giáo 4-5 tuổi.	33
2.2.2. Thực trạng tổ chức hoạt động hình thành biểu tượng hình dạng cho trẻ mẫu giáo 4-5 tuổi của giáo viên ở trường mầm non.	37
2.3. Nguyên nhân của thực trạng	44
2.3.1. Nguyên nhân chủ quan.....	45
2.3.2. Nguyên nhân khách quan.....	46
2.4. Đề xuất biện pháp tổ chức hoạt động hình thành biểu tượng hình dạng cho trẻ mẫu giáo 4-5 tuổi.	47
2.4.1. Các nguyên tắc đề xuất biện pháp tổ chức hoạt động hình thành biểu tượng hình dạng cho trẻ mẫu giáo 4-5 tuổi.....	47
2.4.2. Một số biện pháp tổ chức hoạt động hình thành biểu tượng hình dạng cho trẻ mẫu giáo 4-5 tuổi	48
2.4.3. Mối quan hệ của các biện pháp tổ chức hoạt động hình thành biểu tượng hình dạng cho trẻ mẫu giáo 4-5 tuổi	52
Kết luận chương 2	54
KẾT LUẬN VÀ KIẾN NGHỊ.....	55
1. Kết luận.....	55
2. Kiến nghị	56
DANH MỤC TÀI LIỆU THAM KHẢO	58
PHỤ LỤC	

MỞ ĐẦU

1. Lí do chọn đề tài

Giáo dục mầm non là bậc học đầu tiên trong hệ thống giáo dục quốc dân, giữ vai trò nền tảng trong việc hình thành và phát triển toàn diện nhân cách trẻ em. Đây là giai đoạn mà trẻ được hình thành những năng lực và phẩm chất đầu tiên, là tiền đề cho quá trình học tập và phát triển ở các cấp học tiếp theo. Việc hình thành các biểu tượng toán học sơ đẳng cho trẻ, đặc biệt là hình thành biểu tượng hình dạng có ý nghĩa quan trọng trong việc phát triển tư duy, ngôn ngữ, khả năng quan sát, so sánh và khái quát hoá của trẻ.

Trong Chương trình giáo dục mầm non của Bộ GD&ĐT (2021), nội dung “Làm quen với một số khái niệm sơ đẳng về toán” của trẻ mẫu giáo là một trong 3 nội dung của lĩnh vực phát triển nhận thức, nhằm giúp trẻ có những hiểu biết ban đầu về biểu tượng số lượng, hình dạng, kích thước, định hướng không gian và thời gian. Trong đó, việc hình thành biểu tượng hình dạng là nội dung cơ bản, giúp trẻ nhận biết, phân biệt, so sánh và mô tả các hình học cơ bản như: hình tròn, hình vuông, hình tam giác, hình chữ nhật... Qua đó, trẻ dần phát triển tư duy trực quan – hình tượng, chuẩn bị nền tảng cho việc học toán ở Tiểu học.

Trẻ mẫu giáo 4–5 tuổi có bước phát triển mạnh mẽ về nhận thức, đặc biệt là tư duy trực quan hình tượng. Trẻ biết so sánh, phân loại, khái quát các đặc điểm của đồ vật. Vì vậy, việc tổ chức hoạt động học hình thành biểu tượng hình dạng phù hợp với đặc điểm phát triển của lứa tuổi sẽ giúp trẻ biết, hiểu và vận dụng được các biểu tượng đó trong những tình huống khác nhau của cuộc sống.

Hiện nay, trong quá trình tổ chức hoạt động làm quen với toán, nhiều giáo viên đã chú trọng đến việc hình thành biểu tượng hình dạng cho trẻ. Tuy nhiên, hoạt động này còn gặp không ít khó khăn như: Nội dung hình thành biểu tượng hình dạng cho trẻ là một nội dung trừu tượng; một số giáo viên gặp khó khăn trong việc xác định nội dung kiến thức chính xác; cơ sở vật chất, đồ dùng trực quan – học liệu đôi khi còn chưa đa dạng; số lượng trẻ trong một lớp đông và khả năng tiếp thu của trẻ còn kém;... Những hạn chế này dẫn đến hiệu quả của việc hình thành biểu tượng hình dạng chưa cao, ảnh hưởng đến khả năng tư duy và năng lực học tập của trẻ.

Xuất phát từ những lí do trên, chúng tôi chọn đề tài ***“Thực trạng tổ chức hoạt động hình thành biểu tượng hình dạng cho trẻ mẫu giáo 4–5***

tuổi” làm đề tài khoá luận tốt nghiệp.

2. Tổng quan tình hình nghiên cứu

2.1. Những nghiên cứu về biểu tượng hình dạng cho trẻ mầm non

Nghiên cứu về biểu tượng hình dạng cho trẻ mầm non là một trong những nội dung trọng tâm trong quá trình tổ chức hoạt động hình thành biểu tượng toán học sơ đẳng cho trẻ mầm non. Theo Jean Piaget (1952), trẻ ở giai đoạn tiền thao tác (2-7 tuổi) chủ yếu là tư duy trực quan hình tượng. Vì vậy, việc cho trẻ quan sát và thao tác trực tiếp trên các đồ vật là phương pháp quan trọng giúp trẻ nhận biết và khái quát các biểu tượng hình dạng [19].

Nhiều công trình của Bruner (1915-2016) và cộng sự cũng chỉ ra rằng trẻ học khái niệm hình học hiệu quả nhất khi được tiếp cận qua ba mức độ: thao tác trực tiếp (enactive), hình ảnh (iconic) và ký hiệu (symbolic). Trong đó giai đoạn thao tác trực tiếp đóng vai trò quan trọng nhất giúp trẻ hình thành các biểu tượng hình dạng một cách chính xác [18].

Douglas H. Clements cho rằng trẻ mầm non có những hiểu biết trực quan ban đầu về hình dạng nhưng những kiến thức này còn rời rạc và cần được phát triển thông qua hoạt động có hệ thống [16]. Trong các công trình với Sarama, ông xây dựng “learning trajectories” mô tả các giai đoạn hình thành tư duy trực quan hình học của trẻ, từ nhận biết trực quan đến phân tích và khái quát hoá đặc điểm hình dạng. Ông nhấn mạnh vai trò của thao tác trực tiếp, trò chơi và hoạt động tạo hình trong việc giúp trẻ củng cố và mở rộng biểu tượng hình dạng, tạo nền tảng cho việc học toán ở bậc Tiểu học [17].

Ở Việt Nam, các nhà giáo dục Nguyễn Thị Hoà và Nguyễn Ánh Tuyết cho rằng biểu tượng hình dạng là một trong những biểu tượng toán học cơ bản. Biểu tượng này được hình thành thông qua hoạt động quan sát, so sánh, phân loại và khái quát hóa đặc điểm của các sự vật trong thực tiễn cuộc sống. Trẻ không chỉ nhận biết các biểu tượng hình dạng thông qua thị giác mà còn bằng xúc giác và ngôn ngữ. Qua đó có thể thấy sự hình thành biểu tượng hình dạng của trẻ là quá trình nhận thức mang tính tích hợp, gắn liền với sự phát triển toàn diện của trẻ [5], [14].

Theo tác giả Đinh Thị Nhung, Đỗ Thị Minh Liên, biểu tượng hình dạng là kết quả của nhận thức trực quan của trẻ về đặc điểm bên ngoài của sự vật, hiện tượng; là hình ảnh khái quát trong trí óc trẻ về hình dáng, đường nét, cấu trúc không gian của các đối tượng [7], [11], [12].

Từ các nghiên cứu trên cho thấy: Biểu tượng hình dạng là một trong

những biểu tượng toán học đầu tiên và quan trọng của trẻ mầm non. Biểu tượng hình dạng không chỉ mang tính nhận thức mà còn góp phần phát triển tư duy logic, khả năng quan sát, tưởng tượng,...cho trẻ.

2.2. Những nghiên cứu về tổ chức hoạt động hình thành biểu tượng hình dạng cho trẻ mẫu giáo 4-5 tuổi

Có rất nhiều công trình trong và ngoài nước tập trung nghiên cứu về việc tổ chức hoạt động hình thành biểu tượng hình dạng cho trẻ mẫu giáo. Các chương trình giáo dục mầm non của Mỹ, Anh, Nhật Bản đều khuyến khích cho trẻ khám phá hình dạng qua các hoạt động trải nghiệm, phân loại và so sánh trong môi trường mở, coi đó là bước chuẩn bị quan trọng giúp trẻ chủ động chiếm lĩnh tri thức toán học ở Tiểu học.

Các nhà giáo dục Clements và Sarama khẳng định giáo viên cần thiết kế hoạt động theo các giai đoạn phát triển nhận thức của trẻ kết hợp với việc cho trẻ thao tác trực tiếp, tham gia các trò chơi và hoạt động tạo hình để nâng cao hiệu quả hình thành biểu tượng hình dạng cho trẻ. Theo các nhà giáo dục, tổ chức hoạt động hình học hiệu quả cần dựa vào “quỹ đạo học tập” – tức là chuỗi các hoạt động từ dễ đến khó, gắn với các mức độ phát triển tư duy của trẻ. Các hoạt động này có thể chia thành: Hoạt động nhận biết và so sánh hình (sử dụng đồ vật thật, tranh ảnh, mô hình để trẻ nhận dạng, ghép cặp, tìm hình giống hoặc khác); Hoạt động tạo hình (trẻ sử dụng khối gỗ, giấy, đất nặn, que, dây... để tạo nên các hình quen thuộc, từ đó hiểu cấu trúc của hình); Hoạt động ứng dụng và khám phá (lồng ghép nhận biết hình trong các trò chơi, hoạt động ngoài trời, nghệ thuật, hoặc khám phá khoa học. Ví dụ: “Tìm hình vuông quanh ta”, “Xây nhà bằng khối hộp”) [17].

Ở Việt Nam, việc hình thành biểu tượng toán học sơ đẳng cho trẻ mầm non nói chung, hình thành biểu tượng hình dạng cho trẻ mầm non nói riêng đã được nhiều tác giả quan tâm nghiên cứu. Theo Chương trình giáo dục mầm non 2021 nội dung hình thành biểu tượng hình dạng cho trẻ 4 – 5 tuổi là: So sánh sự giống nhau và khác nhau của các hình: hình vuông, hình tam giác, hình tròn, hình chữ nhật; Chắp ghép các hình học để tạo thành các hình mới theo ý thích và theo yêu cầu” và nội dung này cần được tổ chức thông qua hình thức chơi – học linh hoạt, phát huy tính tích cực, trải nghiệm và khám phá của trẻ. Bên cạnh đó, Tác giả Trần Thị Ngọc Trâm và cộng sự cũng xác định việc hình thành biểu tượng hình dạng cho trẻ cần được tổ chức thông qua nhiều hình thức như hoạt động học, hoạt động góc, hoạt động tạo hình hay

qua các trò chơi nhằm phát huy tối đa tính tích cực, chủ động và sáng tạo của trẻ [1], [15].

Các tác giả Đinh Thị Nhung, Đỗ Thị Minh Liên tập trung nghiên cứu về đặc điểm, nội dung, phương pháp, hình thức, điều kiện hình thành BTHD cho trẻ mẫu giáo; trong đó phương pháp trực quan, thực hành, trò chơi học tập được xem là phương pháp chủ đạo [7], [11], [12].

Bên cạnh việc hình thành biểu tượng hình dạng qua hoạt động làm quen với toán, việc hình thành biểu tượng hình dạng cho trẻ còn được thực hiện thông qua hoạt động tạo hình như vẽ, nặn, xé dán, trò chơi,... Đây là một trong những hoạt động trọng tâm trong chương trình giáo dục mầm non. Thông qua hoạt động này, trẻ có thể quan sát, nhận biết và vận dụng các biểu tượng hình dạng trong hoạt động tạo hình. Các tác giả Nguyễn Ánh Tuyết, Nguyễn Thị Hoà đều khẳng định rằng khi trẻ tham gia vào hoạt động tạo hình, các biểu tượng về hình dạng không chỉ được củng cố và khắc sâu mà còn được vận dụng linh hoạt, góp phần phát triển tư duy trực quan hình tượng và khả năng sáng tạo. Các nghiên cứu cũng chỉ ra rằng hoạt động tạo hình giúp trẻ nhận biết đặc điểm hình dạng qua thao tác thực hành, từ đó việc hình thành biểu tượng diễn ra một cách tự nhiên, nhẹ nhàng và hiệu quả hơn so với việc chỉ học lí thuyết [5], [14]. Cũng theo tác giả Bùi Hương Giang, trò chơi dân gian được xem là một phương pháp giáo dục hiệu quả và mang tính truyền thống sâu sắc, có khả năng tích hợp cao trong các hoạt động phát triển của trẻ mầm non. Trò chơi dân gian không chỉ mang lại niềm vui, sự hứng khởi mà còn là công cụ đắc lực để hình thành các biểu tượng cơ bản, bao gồm các biểu tượng về hình dạng. Đặc điểm luật chơi đơn giản, vật liệu dễ kiếm, tính tương tác cao và gắn liền với văn hóa dân tộc của trò chơi dân gian tạo điều kiện thuận lợi để trẻ tiếp cận và ghi nhớ các đặc điểm hình học một cách tự nhiên. Cụ thể, các trò chơi như “ô ăn quan”, “ném cầu”, “ném vòng cổ chai”,... hay các bài đồng dao liên quan đến hình dạng đều giúp trẻ nhận biết, phân biệt và gọi tên các hình như hình tròn, hình vuông, hình chữ nhật, hình tam giác. Việc sử dụng trò chơi dân gian không chỉ giúp trẻ nắm vững kiến thức mà còn rèn luyện các kỹ năng cần thiết như tư duy, ngôn ngữ, tình cảm và kỹ năng xã hội, đồng thời nuôi dưỡng tình yêu với di sản văn hóa dân tộc. Tuy nhiên, thực tế cho thấy việc tổ chức hoạt động hình thành biểu tượng hình dạng cho trẻ mẫu giáo 4-5 tuổi, đặc biệt là việc khai thác và ứng dụng hiệu quả trò chơi dân gian vẫn còn gặp nhiều thách thức. Một số giáo viên còn gặp khó khăn trong việc lựa

chọn trò chơi dân gian phù hợp, thiết kế hoạt động hấp dẫn, hoặc chưa biết cách tích hợp trò chơi dân gian một cách linh hoạt vào chương trình giáo dục. Bên cạnh đó, điều kiện cơ sở vật chất, nguồn học liệu đa dạng và sự phối hợp giữa nhà trường và gia đình cũng ảnh hưởng đến hiệu quả của việc tổ chức hoạt động này [2].

Nhóm tác giả Đinh Thị Hồng Loan đã hệ thống được lý luận, khảo sát thực trạng, lập kế hoạch và tổ chức thực nghiệm hoạt động làm quen với toán nhằm hình thành biểu tượng hình dạng cho trẻ 4 - 5 tuổi [6].

Nhóm tác giả Bùi Hương Giang đã hệ thống được lý luận, khảo sát thực trạng, lập kế hoạch và tổ chức thực nghiệm hoạt động làm quen với toán nhằm hình thành biểu tượng hình dạng cho trẻ 5 - 6 tuổi [3].

Có thể thấy, các công trình nghiên cứu trên thế giới và ở Việt Nam đã cung cấp nền tảng lý luận quan trọng cho việc hình thành biểu tượng toán học sơ đẳng. Tuy nhiên, đa phần các nghiên cứu tập trung vào nội dung, phương pháp, thực trạng hình thành biểu tượng; chưa có nhiều công trình đi sâu khảo sát thực trạng tổ chức hoạt động hình thành biểu tượng hình dạng cho trẻ mẫu giáo 4-5 tuổi. Vì vậy, đề tài *“Thực trạng tổ chức hoạt động hình thành biểu tượng hình dạng cho trẻ mẫu giáo 4–5 tuổi”* được thực hiện với mục đích khảo sát, phân tích, đánh giá thực trạng tổ chức hoạt động hình thành biểu tượng hình dạng cho trẻ 4 – 5 tuổi; từ đó bước đầu đề xuất các biện pháp sư phạm cụ thể nhằm nâng cao hiệu quả hoạt động, năng lực toán học cho trẻ mẫu giáo 4 – 5 tuổi.

3. Mục đích và nhiệm vụ nghiên cứu

3.1. Mục đích

Trên cơ sở nghiên cứu lý luận và thực trạng tổ chức hoạt động hình thành biểu tượng hình dạng cho trẻ mẫu giáo 4-5 tuổi, bước đầu đề xuất các biện pháp nhằm nâng cao hiệu quả hình thành biểu tượng hình dạng cho trẻ mẫu giáo 4-5 tuổi.

3.2. Nhiệm vụ

- Nghiên cứu cơ sở lý luận về việc tổ chức hoạt động hình thành biểu tượng hình dạng cho trẻ mẫu giáo 4-5 tuổi
- Khảo sát, phân tích thực trạng tổ chức hoạt động hình thành biểu tượng hình dạng cho trẻ mẫu giáo 4-5 tuổi tại một số trường mầm non trên địa bàn tỉnh Ninh Bình.
- Đề xuất một số biện pháp nâng cao hiệu quả tổ chức hoạt động hình

thành biểu tượng hình dạng cho trẻ mẫu giáo 4-5 tuổi

4. Đối tượng và phạm vi nghiên cứu

4.1. Đối tượng

Thực trạng tổ chức hoạt động hình thành biểu tượng hình dạng cho trẻ mẫu giáo 4-5 tuổi

4.2. Phạm vi

Do thời gian có hạn nên đề tài nghiên cứu trong phạm vi sau:

- Hoạt động: Làm quen với toán
- Nội dung: Hình thành biểu tượng hình dạng cho trẻ mẫu giáo 4-5 tuổi
- Nghiên cứu trên 30 giáo viên mầm non đã và đang dạy lớp 4-5 tuổi ở một số trường mầm non trên địa bàn tỉnh Ninh Bình.
- Thời gian nghiên cứu: Từ 11/2025 đến 4/2026.

5. Phương pháp nghiên cứu

5.1. Nhóm phương pháp nghiên cứu lí luận

- Thu thập các tài liệu có liên quan đến đề tài.
- Phân tích, hệ thống hóa, khái quát hóa các vấn đề nghiên cứu có liên quan đến đề tài nhằm xây dựng cơ sở lí luận cho đề tài.

5.2. Nhóm phương pháp nghiên cứu thực tiễn

- Phương pháp quan sát

Quan sát việc tổ chức hoạt động hình thành biểu tượng hình dạng cho trẻ mẫu giáo 4-5 tuổi

- Phương pháp nghiên cứu sản phẩm

Nghiên cứu kế hoạch tổ chức hoạt động hình thành biểu tượng hình dạng cho trẻ mẫu giáo 4-5 tuổi

- Phương pháp đàm thoại

Trao đổi với GVMN, cán bộ quản lý trường mầm non về những vấn đề có liên quan đến việc tổ chức hoạt động hình thành biểu tượng hình dạng cho trẻ mẫu giáo 4-5 tuổi

- Phương pháp điều tra bằng phiếu hỏi

Dùng phiếu điều tra (Anket) nhằm đánh giá nhận thức, thực trạng việc tổ chức hoạt động hình thành biểu tượng hình dạng cho trẻ mẫu giáo 4-5 tuổi

- Phương pháp tổng kết kinh nghiệm

Tổng kết những kinh nghiệm của GVMN về tổ chức hoạt động hình thành biểu tượng hình dạng cho trẻ mẫu giáo 4-5 tuổi.

5.3. Phương pháp nghiên cứu bổ trợ

- Phương pháp thống kê toán học

Xử lý dữ liệu điều tra, tính tỷ lệ phần trăm và trình bày kết quả bằng thống kê.

6. Ý nghĩa khoa học và ý nghĩa thực tiễn

6.1. Ý nghĩa khoa học

Đề tài góp phần hệ thống hóa cơ sở lý luận về việc tổ chức hoạt động hình thành biểu tượng hình dạng cho trẻ mẫu giáo 4–5 tuổi; làm rõ khái niệm, đặc điểm, nội dung, phương pháp, hình thức tổ chức hoạt động hình thành biểu tượng hình dạng cho trẻ.

6.2. Ý nghĩa thực tiễn

Giúp GVMN nhận diện rõ những ưu điểm và hạn chế, nguyên nhân của những khó khăn trong việc tổ chức hoạt động hình thành biểu tượng hình dạng cho trẻ mẫu giáo 4–5 tuổi. Từ đó, giáo viên có cơ sở để lựa chọn và vận dụng các phương pháp, hình thức dạy học linh hoạt, phù hợp hơn.

Cung cấp những biện pháp thiết thực nhằm nâng cao chất lượng hoạt động làm quen với toán ở trường mầm non.

Kết quả nghiên cứu có thể được sử dụng làm tài liệu tham khảo cho sinh viên ngành GDMN, giáo viên trong quá trình thực hành, thực tập làm đề tài nghiên cứu khoa học, giảng dạy và bồi dưỡng chuyên môn.

Chương 1

CƠ SỞ LÝ LUẬN VỀ TỔ CHỨC HOẠT ĐỘNG HÌNH THÀNH BIỂU TƯỢNG HÌNH DẠNG CHO TRẺ MẪU GIÁO 4-5 TUỔI

1.1. Một số khái niệm cơ bản

1.1.1. Biểu tượng hình dạng

1.1.1.1. Biểu tượng

Biểu tượng được xem xét dưới nhiều góc độ khác nhau như trong triết học, tâm lý học, toán học, ngôn ngữ, đời sống, nghệ thuật,... Trong phạm vi nghiên cứu của đề tài, chúng tôi xem xét biểu tượng dưới góc độ tâm lý.

Trong tâm lý học, nhiều nhà khoa học đã định nghĩa về biểu tượng như sau:

“Biểu tượng là hình ảnh của sự vật và hiện tượng nảy sinh trong óc chúng ta khi không có sự tác động trực tiếp của chúng vào giác quan” [10, tr. 12].

“Những hình ảnh trực quan nảy sinh trong não người về những sự vật và hiện tượng tri giác trước đây gọi là biểu tượng” [10, tr. 12].

“Lúc một sự vật không được nhìn nhận qua những cảm giác và hành động mà vẫn gọi lên được sự tồn tại của nó tức là đã hình thành một biểu tượng của sự vật ấy. Một thế giới thứ hai, thế giới biểu tượng xuất hiện với thế giới của cảm giác, vận động (của mắt thấy, tai nghe, tay sờ). Và từ đó, hoạt động của con người không hoàn toàn lệ thuộc vào sự có mặt cụ thể của sự vật nữa, mà có thể vận dụng những biểu tượng của sự vật xếp đi xếp lại trong “đầu óc” của mình, trước và sau hành động cụ thể” [10, tr.12].

“Biểu tượng là sản phẩm của quá trình ghi nhớ - một giai đoạn trong quá trình nhận thức của con người về thế giới khách quan. Ở giai đoạn nhận thức này, con người ghi lại những hình ảnh đã từng tri giác. Biểu tượng thường mang tính khái quát” [4, tr.15].

“Biểu tượng có những khác biệt rất căn bản với khái niệm, biểu tượng phản ánh những đặc điểm đặc trưng, cụ thể, trực quan bên ngoài của sự vật hiện tượng. Khái niệm phản ánh những thuộc tính bản chất, những mối liên hệ, quan hệ có tính quy luật của hàng loạt các sự vật, hiện tượng cùng loại. Các khái niệm kết hợp chặt chẽ với nhau cho phép từ tri thức này suy ra tri thức kia. Các biểu tượng vốn có ở trẻ không tự nhiên biến thành khái niệm. Chúng chỉ có thể được sử dụng khi hình thành khái niệm” [10, tr.13].

“Biểu tượng có những đặc điểm khác với hình tượng tri giác. Hình ảnh của biểu tượng phản ánh những đặc điểm cụ thể của sự vật, giống như hình

tượng của tri giác. Nhưng nó có khái quát qua nhiều lần tri giác trong những điều kiện khác nhau, ở những thời điểm khác nhau. Nó chỉ tái hiện lại những đặc điểm thường có, gây ấn tượng mạnh, có ý nghĩa cơ bản trong hoạt động của trẻ. Nó bỏ đi những chi tiết ngẫu nhiên, rườm rà. Biểu tượng vừa mang tính cụ thể, vừa mang tính khái quát” [10, tr.13].

Theo từ điển Tiếng Việt của tác giả Hoàng Phê: “Biểu tượng là hình ảnh tượng trưng; là hình thức của nhận thức, cao hơn cảm giác, cho ta hình ảnh của sự vật còn giữ lại trong đầu óc sau khi tác động của sự vật vào giác quan ta đã chấm dứt” [13, tr. 64].

Theo từ điển triết học: Biểu tượng là hình ảnh trực quan – cảm tính, khái quát về các sự vật và hiện tượng của hiện thực, được giữ lại và tái tạo lại trong ý thức và không có sự tác động trực tiếp của bản thân các sự vật và các hiện tượng đến các giác quan [20].

Trong triết học và tâm lý học, biểu tượng là khái niệm chỉ một giai đoạn, một hình thức của nhận thức cao hơn cảm giác, cho ta hình ảnh của sự vật còn giữ lại trong đầu óc sau khi tác động của sự vật vào giác quan ta đã chấm dứt [21].

Theo bách khoa toàn thư mở Wikipedia: Biểu tượng hay ký hiệu là một hình ảnh, ký tự hay bất cứ cái gì đó đại diện cho một ý tưởng, thực thể vật chất hoặc một quá trình. Mục đích của một biểu tượng là để truyền thông điệp ý nghĩa một cách nhanh chóng dễ dàng và ngắn gọn, đơn giản [22].

Tóm lại, biểu tượng là hình ảnh tâm lý về sự vật và hiện tượng mà con người đã tri giác trước đây, là hình thức cao nhất của sự phản ánh trực quan, cảm tính. Biểu tượng phản ánh những đặc điểm cụ thể, trực quan của sự vật, đồng thời có sự khái quát nhất định do được hình thành qua nhiều lần tri giác trong những điều kiện khác nhau. Vì vậy, biểu tượng vừa mang tính cụ thể, vừa mang tính khái quát, là một hình thức nhận thức cao hơn cảm giác và là cơ sở cho việc hình thành các khái niệm.

1.1.1.2. Hình dạng

Hình dạng là 1 trong các dấu hiệu để xác định và phân biệt các đối tượng trong không gian so với nhau.

Hình dạng các đối tượng trong không gian gồm có 2 loại:

- Hình dạng của các hình hình học: hình tròn, hình vuông, hình tam giác, hình chữ nhật, khối cầu, khối trụ, khối vuông, khối chữ nhật...
- Hình dạng của các vật: cái cốc, cái bàn, viên gạch, hộp phẩn,...

Hình dạng của các hình hình học là tiêu chuẩn để so sánh với hình dạng của các vật trong thực tế. [10, tr. 39-40].

Hình dạng là hình của một vật làm phân biệt nó với những vật khác loại [11, tr. 441].

Như vậy, hình dạng là một trong các dấu hiệu bên ngoài của vật cụ thể và đồng thời là một khái niệm khái quát, dựa vào chúng mà con người có thể tiến hành so sánh và tạo nhóm các vật khác nhau theo dấu hiệu hình dạng [6, tr.27].

1.1.1.3. Biểu tượng hình dạng

Từ khái niệm “biểu tượng” và khái niệm “hình dạng”, chúng tôi cho rằng:

Biểu tượng hình dạng là những hình ảnh cụ thể về đặc điểm hình dạng bề ngoài của sự vật, hiện tượng mà con người đã tri giác trước đây. Biểu tượng hình dạng có tính khái quát nhất định, giúp con người nhận biết, so sánh và phân loại các sự vật theo đặc điểm hình dạng khi không còn sự tác động trực tiếp của chúng vào giác quan. Biểu tượng hình dạng là cơ sở cho việc hình thành các khái niệm về hình dạng trong quá trình nhận thức.

1.1.2. Tổ chức hoạt động hình thành biểu tượng hình dạng cho trẻ mẫu giáo 4-5 tuổi

1.1.2.1. Hoạt động hình thành biểu tượng hình dạng

Hoạt động hình thành biểu tượng hình dạng là quá trình giáo dục có mục đích, có kế hoạch; trong đó giáo viên đóng vai trò là người hướng dẫn, tổ chức, tạo điều kiện để trẻ được tri giác, thao tác, so sánh, và khái quát các đặc điểm hình dạng của sự vật, hiện tượng thông qua các hoạt động phù hợp. Từ đó giúp trẻ hình thành và củng cố những biểu tượng về hình dạng.

Hoạt động này được thực hiện thông qua nhiều hình thức khác nhau như: hoạt động học, vui chơi, tạo hình, hoạt động ngoài trời và các hoạt động sinh hoạt hàng ngày; góp phần phát triển khả năng nhận thức, tư duy trực quan – hình tượng và tạo tiền đề cho việc hình thành các khái niệm toán học ở trẻ.

1.1.2.2. Tổ chức hoạt động hình thành biểu tượng hình dạng cho trẻ mẫu giáo 4 – 5 tuổi

Tổ chức hoạt động hình thành biểu tượng hình dạng cho trẻ mẫu giáo 4-5 tuổi là một quá trình giáo dục trong đó GVMN chủ động xây dựng mục tiêu, lựa chọn nội dung, phương pháp, hình thức tổ chức và phương tiện phù hợp với đặc điểm lứa tuổi của trẻ nhằm hướng dẫn trẻ tham gia vào các hoạt động nhận thức đa dạng; qua đó giúp trẻ tri giác, thao tác, nhận biết, so sánh và ghi nhớ các đặc điểm cơ bản của hình dạng, góp phần hình thành và phát

triển biểu tượng hình dạng cho trẻ một cách hiệu quả.

Việc tổ chức hoạt động hình thành biểu tượng hình dạng cho trẻ mẫu giáo 4-5 tuổi cần đảm bảo tính khoa học, phù hợp với chương trình giáo dục mầm non và khả năng của trẻ 4-5 tuổi; đồng thời phát huy tính tích cực, chủ động và hứng thú của trẻ trong quá trình nhận thức.

1.2. Đặc điểm hình thành biểu tượng hình dạng cho trẻ mẫu giáo 4-5 tuổi

Trẻ đã có khả năng nhận biết các hình hình học như là 1 tiêu chuẩn để trẻ dựa vào đó so sánh, cảm giác các vật thường gặp trong cuộc sống hàng ngày. Trẻ có thể lựa chọn các hình hình học theo mẫu và theo tên gọi [7, tr. 85].

Trẻ càng lớn thì tri giác càng hoàn thiện, hoạt động của các giác quan càng phát triển, mức độ khảo sát hình dạng của trẻ càng cao, vì vậy, biểu tượng về hình dạng vật thể và các hình hình học của trẻ càng chính xác và phong phú hơn [9, tr.128-129]. Khả năng nhận biết các hình hình học và các vật thể bằng các giác quan phát triển hơn: Trẻ đã chủ động dùng các ngón tay để cầm nắm, khảo sát hình; sự hoạt động của mắt đã bắt đầu tập trung quan sát các dấu hiệu đặc trưng cho từng hình [7, tr.85-86]. Tuy nhiên, trẻ vẫn chưa biết nhìn lần lượt theo đường bao quanh vật, vì vậy, trẻ vẫn chưa nhận biết chính xác hình dạng của vật [9, tr.129]. Vì vậy trẻ 4-5 tuổi có khả năng so sánh phân biệt các hình học phẳng theo đường bao của chúng nếu được sự hướng dẫn tổ chức của các nhà giáo dục [7, tr.85-86].

Trẻ 4-5 tuổi không còn đồng nhất các hình hình học với các đồ vật giống chúng, mà đã biết sử dụng các hình hình học như những hình chuẩn để so sánh, lựa chọn, xác định hình dạng của mọi vật xung quanh. Ví dụ: cái vòng giống hình tròn, ô gạch như hình vuông..., [9, tr.129].

Nhờ tác động của người lớn, trẻ đã có khả năng nhận biết, phân biệt, gọi đúng tên một số hình hình học, trẻ ít nhầm lẫn hình tròn với hình ô van, hình vuông với hình chữ nhật...; nhận biết, gọi tên được một số hình khối, như: khối cầu, khối vuông, khối chữ nhật... [9, tr.129].

Trẻ đã có khả năng nhận biết, gọi đúng tên, phân biệt được hình dạng của các vật. Đa số trẻ thực hiện đúng nhiệm vụ tìm những vật có dạng hình tròn hay hình vuông, hoặc tìm ra dấu hiệu chung về hình dạng của các vật [9, tr.129].

1.3. Quá trình tổ chức hoạt động hình thành biểu tượng hình dạng cho trẻ mẫu giáo 4-5 tuổi

1.3.1. Mục đích hình thành biểu tượng hình dạng cho trẻ mẫu giáo 4-5 tuổi

Việc hình thành biểu tượng hình dạng cho trẻ mẫu giáo 4-5 tuổi nhằm

giúp trẻ nhận biết, phân biệt và ghi nhớ các dạng hình học cơ bản thông qua việc tri giác và hoạt động thực tiễn với các đồ vật, sự vật trong môi trường xung quanh; từ đó tạo dựng những hình ảnh tâm lý tương đối bền vững về hình dạng trong ý thức của trẻ khi các đối tượng không còn tác động trực tiếp vào giác quan.

Thông qua quá trình này, trẻ từng bước phát triển khả năng quan sát, so sánh, khái quát và tư duy trực quan – hình tượng; đồng thời hình thành ở trẻ các thao tác trí tuệ ban đầu như phân tích, đối chiếu và phân loại hình dạng. Việc hình thành biểu tượng hình dạng còn góp phần phát triển ngôn ngữ toán học sơ đẳng, mở rộng vốn từ về hình dạng, kích thích hứng thú nhận thức và tạo tiền đề cho việc tiếp thu các khái niệm toán học ở các giai đoạn học tập tiếp theo.

1.3.2. Nội dung hình thành biểu tượng hình dạng cho trẻ mẫu giáo 4-5 tuổi

Trẻ mẫu giáo 4-5 tuổi đã nhận biết được các hình hình học như: hình tròn, hình vuông, hình chữ nhật, hình tam giác và bước đầu biết sử dụng chúng như những hình chuẩn để dựa vào đó so sánh và xác định hình dạng của các vật có xung quanh. Vì vậy, giáo viên cần tiếp tục mở rộng và làm phong phú hơn những biểu tượng về các hình bằng việc cho trẻ được tiếp xúc với các mẫu hình hình học đa dạng hơn về dấu hiệu màu sắc, kích thước, sự tương ứng góc cạnh... [8, tr.149].

Trẻ mẫu giáo nhỏ cần phân biệt, nhận biết các hình hình học phẳng này một cách kỹ càng trên cơ sở nắm được những dấu hiệu đặc trưng hơn của các hình như: cấu tạo đường bao quanh hình, số lượng các cạnh, góc, độ dài các cạnh của hình... Vì vậy, trong quá trình cho trẻ làm quen với các hình, giáo viên cần dạy trẻ nắm được những dấu hiệu đặc trưng này của các hình [8, tr.149].

Để trẻ nắm được những dấu hiệu đặc trưng của các hình, giáo viên cần dạy trẻ biện pháp khảo sát các hình bằng các đầu ngón tay của bàn tay phải cùng với chuyển động của mắt lần lượt theo đường bao quanh của hình và thực hiện các thao tác khảo sát hình như: đo, so sánh độ dài các cạnh, đếm số lượng góc, cạnh... [8, tr.150].

Trên cơ sở những kiến thức về các hình của trẻ, giáo viên dạy trẻ phân biệt được sự giống và khác nhau giữa các hình, như: giữa hình tròn với các hình tam giác, hình vuông, hình chữ nhật; giữa hình vuông với hình chữ nhật; giữa hình tam giác với hình vuông hoặc hình chữ nhật [8, tr.150].

Chương trình giáo dục mầm non cũng đã đưa ra nội dung dạy trẻ 4-5 tuổi về hình thành biểu tượng hình dạng bao gồm:

- So sánh sự khác nhau và giống nhau của các hình: hình vuông, hình tam

giác, hình tròn, hình chữ nhật.

- Chắp ghép các hình hình học để tạo thành các hình mới theo ý thích và theo yêu cầu. [1]

Ở lớp mẫu giáo nhỡ, cần cho trẻ làm quen với khối cầu, khối vuông, khối chữ nhật và khối trụ, đó là những khối mà nhiều vật xung quanh trẻ có hình dạng tương ứng với chúng. Với các khối này, giáo viên cần dạy trẻ nhận biết chúng theo khối mẫu và theo tên gọi của khối, bước đầu cho trẻ làm quen với đặc điểm bề mặt của các khối [8, tr.150].

Trên cơ sở những kiến thức của trẻ về các hình hình học phẳng và hình khối, giáo viên luyện tập cho trẻ xác định hình dạng của các đồ vật và đồ chơi có xung quanh trẻ trên cơ sở so sánh hình dạng của chúng với các hình đã biết và diễn đạt hình dạng của chúng bằng lời nói, ví dụ: “Mặt bàn có dạng hình chữ nhật”, “Quả bóng có dạng khối cầu”... [8, tr.150].

Tóm lại, nội dung hình thành biểu tượng hình dạng cho trẻ mẫu giáo 4-5 tuổi bao gồm:

- Mở rộng và làm phong phú hơn biểu tượng về các hình tròn, hình vuông, hình tam giác và hình chữ nhật cho trẻ.

- Dạy trẻ biện pháp khảo sát các hình hình học phẳng nhằm giúp trẻ nắm được những dấu hiệu đặc trưng: cấu tạo đường bao quanh hình, số lượng các cạnh, các góc của chúng và độ dài của các cạnh.

- Dạy trẻ so sánh các hình tròn, hình vuông, hình chữ nhật và hình tam giác nhằm giúp trẻ thấy được sự giống và khác nhau giữa chúng.

- Dạy trẻ làm quen với khối cầu, khối vuông, khối trụ và khối chữ nhật, dạy trẻ phân biệt, nhận biết và nắm được tên gọi của các khối

- Cho trẻ luyện tập xác định hình dạng của những vật xung quanh trẻ trên cơ sở so sánh hình dạng của chúng với các hình hình học đã biết [8, tr.150-151].

1.3.3. Phương pháp tổ chức hoạt động hình thành biểu tượng hình dạng cho trẻ mẫu giáo 4-5 tuổi

1.3.3.1. Ôn tập nhận biết các hình phẳng: hình tròn, hình vuông, hình tam giác, hình chữ nhật

Bước vào lớp mẫu giáo nhỡ, trẻ 4-5 tuổi đã nhận biết, phân biệt và nắm được tên gọi của một số hình phẳng như: hình tròn, hình vuông, hình tam giác, hình chữ nhật. Cho nên vào đầu năm học, giáo viên cần tiến hành ôn luyện nhằm củng cố những kiến thức, kỹ năng nhận biết các hình phẳng mà trẻ đã thu được từ lớp mẫu giáo bé 3-4 tuổi bằng các bài tập, trò chơi đa dạng [7, tr.171].

Ví dụ: bài tập chọn hình theo hình mẫu (“Lấy hình giống hình của cô giơ lên và nói tên hình”), chọn hình theo tên gọi của hình (“Hãy lấy hình tròn cho cô”), chọn hình theo đặc điểm đường bao quanh hình (“Lấy cho cô hình có đường bao quanh là đường cong tròn, không góc; lấy các hình có đường bao quanh thẳng, có góc nhô ra”)....

Nên kết hợp việc ôn nội dung về hình dạng với những nội dung toán học khác như: cho trẻ luyện tập đếm và thiết lập mối quan hệ số lượng giữa các nhóm hình, cho trẻ so sánh kích thước của các hình, xác định và thiết lập vị trí của chúng trong không gian...[7, tr.171]. Với mục đích đó, cần cho trẻ thực hiện các bài tập đa nội dung, ví dụ: tay phải cầm hình chữ nhật, tay trái cầm hình vuông: đặt hai hình chữ nhật lên trên hàng trên của tấm bìa, một hình vuông xuống hàng dưới của tấm bìa, ...

Trong các tiết học, nên sử dụng các mẫu hình phẳng đa dạng với màu sắc, kích thước, vị trí sắp đặt khác nhau. Khi xem xét mỗi hình, cần yêu cầu trẻ nhận xét cả màu sắc, kích thước của hình. Việc thay đổi màu sắc, kích thước... khi dấu hiệu hình dạng giữ nguyên sẽ giúp trẻ nhận biết hình bằng sự định hướng lên dấu hiệu không thay đổi đó. Việc cho trẻ phân tách những dấu hiệu cơ bản của các hình cùng với các dấu hiệu không cơ bản tạo tiền đề cho trẻ khái quát những kiến thức về các hình này.

Việc ôn tập này không chỉ diễn ra trong các tiết học toán mà còn qua các hoạt động của trẻ trong trường mẫu giáo, như: vui chơi, lao động. Đặc biệt, sự hình thành những biểu tượng hình dạng ở trẻ gắn bó chặt chẽ với việc dạy trẻ các dạng của hoạt động tạo hình như: vẽ, nặn, cắt dán... Bởi nhiệm vụ tái tạo hình ảnh của các đối tượng luôn đòi hỏi tới sự tri giác chính xác hình dạng của nó. Đó là một trong những điều kiện quan trọng để trẻ thực hiện thành công hoạt động này [7, tr.171-172].

1.3.3.2. Dạy trẻ phân biệt các hình hình học: hình tròn, hình vuông, hình tam giác, hình chữ nhật

Sự phát triển những biểu tượng hình dạng diễn ra và hình thành trong quá trình nhận thức cảm tính có sự kết hợp với những kinh nghiệm tri giác hình dạng phong phú của trẻ. Vì vậy, việc tổ chức cho trẻ các thao tác thực tiễn với các mẫu hình phẳng có vai trò rất quan trọng và góp phần làm phong phú những biểu tượng hình dạng cho trẻ.

Nội dung dạy trẻ mẫu giáo 4-5 tuổi là phân biệt được các hình phẳng, thấy được sự giống và khác nhau giữa các hình đó qua đặc điểm về đường bao

quanh hình, qua số lượng các cạnh, góc, cũng như độ dài của các cạnh. Nội dung này được dạy trên cơ sở cho trẻ thực hành so sánh từng cặp hình. Ví dụ: so sánh hình vuông với hình chữ nhật; hình vuông với hình tam giác hay hình tam giác với hình chữ nhật. Sau đó cho trẻ so sánh từng nhóm hình. Ví dụ: so sánh nhóm các hình tam giác và nhóm các hình vuông...

Cần tiến hành cho trẻ xem xét và so sánh các hình phẳng theo trình tự nhất định thông qua hệ thống câu hỏi giáo viên đặt ra cho trẻ, như: “Đây là hình gì? Hình có màu gì?”. Tiếp theo, giáo viên cần tổ chức cho trẻ khảo sát từng hình một cách kĩ lưỡng nhằm nắm được các dấu hiệu đặc trưng của từng hình. Ví dụ: Hình vuông có 4 cạnh, 4 góc và 4 cạnh hình vuông dài bằng nhau; hay hình chữ nhật có 4 cạnh, 4 góc, 2 cạnh dài của hình chữ nhật dài bằng nhau và 2 cạnh ngắn dài bằng nhau... Trên cơ sở trẻ nắm được các dấu hiệu đặc trưng của từng hình, giáo viên cho trẻ so sánh các hình với nhau: “Các hình này có điểm gì khác nhau và điểm gì giống nhau?”. Từ việc nắm được những điểm giống và khác nhau giữa các hình, trẻ sẽ phân biệt chính xác hình này với hình khác.

Khi cho trẻ tìm hiểu dấu hiệu đặc trưng của các hình phẳng, cần tổ chức cho trẻ khảo sát các mẫu. Sự hoạt động của tay trẻ phối hợp cùng sự chuyển động của mắt trong quá trình khảo sát làm sự tri giác hình dạng của trẻ trở nên tốt hơn. Ban đầu nếu đó là các hình mới, giáo viên cần dạy trẻ biện pháp khảo sát hình thông qua thao tác khảo sát mẫu kết hợp lời giảng giải; với những lần sau, giáo viên dùng lời hướng dẫn trẻ các thao tác khảo sát hình. Trong quá trình trẻ khảo sát hình bằng các đầu ngón tay của bàn tay phải kết hợp chuyển động của mắt theo đường bao quanh hình, giáo viên chỉ cho trẻ đâu là cạnh, đâu là góc... và bằng thị giác kết hợp với xúc giác giúp trẻ cảm nhận những đặc điểm của đường bao quanh hình: cong tròn, nhẵn, không cong, không nhẵn, có góc, cạnh. Hướng dẫn trẻ dùng phép đếm để nhận biết số lượng góc, cạnh của các hình (hình tam giác, hình vuông và hình chữ nhật), so sánh độ dài các cạnh (hình vuông và hình chữ nhật) với nhau sẽ giúp trẻ nắm sâu sắc đặc điểm của từng hình.

Tiếp theo, giáo viên cần cho trẻ luyện tập nhằm củng cố kiến thức và kĩ năng phân biệt các hình phẳng đã biết bằng các bài tập, nhiệm vụ chơi đa dạng, như: chọn hình theo dấu hiệu đặc trưng của hình (ví dụ “Lấy hình có 4 cạnh dài bằng nhau và nói tên hình”, “Lấy hình có 3 cạnh, 3 góc và nói tên hình”...). Giáo viên cho trẻ tạo nhóm các hình theo dấu hiệu đặc trưng của các hình đó

(Ví dụ: nhật tất cả các hình có 4 cạnh, nhật tất cả các hình có 3 cạnh...).

Trẻ mẫu giáo nhờ cần thực hiện các bài luyện tập nhóm về các hình phẳng theo dấu hiệu hình dạng và theo các tính chất khác nhau như: kích thước, màu sắc, chất liệu,... Những bài luyện tập này có tác dụng phát triển các thao tác tư duy cho trẻ mẫu giáo. Nên cho trẻ thực hiện các bài luyện tập có sự kết hợp đồng thời với việc ôn luyện củng cố kiến thức, kỹ năng về những nội dung toán học khác như: so sánh, xác định số lượng các hình trong các nhóm, xếp các hình theo kích thước tăng dần hoặc giảm dần, xác định và xếp các hình vào vị trí không gian cần thiết... Qua đó, kiến thức của trẻ được củng cố, khái quát và có tính hệ thống.

Sau khi trẻ đã phân biệt, nhận biết và nắm được tên gọi cũng như một số tính chất sơ đẳng của các hình, cần củng cố kiến thức của trẻ về các hình thông qua các hoạt động khác trong trường mẫu giáo như: vẽ, nặn, cắt, dán hay xếp hình từ các que (ví dụ: xếp hình vuông từ 4 que dài bằng nhau, xếp hình chữ nhật từ 2 que dài bằng nhau và 2 que ngắn bằng nhau, xếp hình tam giác từ 3 que) hoặc xếp hình bằng hột, hạt, tạo hình bằng dây...

Sử dụng các trò chơi học tập để phát triển khả năng nhận biết các hình hình học của trẻ bằng các giác quan khác nhau như: trò chơi “Cái túi kì diệu”, trong đó trẻ tìm hình với sự tri giác vật bằng xúc giác kết hợp thị giác hoặc ngược lại; hay trò chơi “Tìm nhà” nhằm phát triển tính bền vững của sự tri giác hình dạng.

Khi trẻ đã có biểu tượng chính xác về các hình phẳng, cần dạy trẻ các biện pháp so sánh hình dạng của các vật với các mẫu hình hình học, phát triển ở trẻ kỹ năng nhận biết hình dạng của vật này hay vật khác giống với hình hình học nào đó hay tương ứng với sự kết hợp của một số hình hình học nhất định. Ban đầu nên cho trẻ luyện tập so sánh hình dạng của các vật giống với một kiểu hình hình học mà trẻ đã biết. Cho trẻ lựa chọn các vật theo hình mẫu, bằng cách đó chúng ta tách các hình hình học ra khỏi các vật và tạo cho nó vai trò của hình mẫu. Để đạt được mục đích đó, trước tiên cần sử dụng các vật có hình dạng đơn giản, sau đó mới là các vật có hình dạng phức tạp đòi hỏi phải có sự phân tích hình dạng. Đầu tiên nên cho trẻ so sánh trực tiếp hình dạng của các vật với các hình mẫu, dần dần trẻ so sánh hình dạng của các vật trong tranh, ảnh với các hình mẫu, cuối cùng trẻ dùng lời nói để xác định hình dạng của các vật. Giáo viên nên cho trẻ thực hiện các nhiệm vụ như: lựa chọn các vật có hình dạng như hình mẫu và phản ánh hình dạng của vật lựa chọn bằng

lời. Các nhiệm vụ giao cho trẻ cần được phức tạp dần như: lựa chọn các vật trong tranh ảnh theo hình mẫu và theo lời mô tả. Số lượng dấu hiệu của các vật mà trẻ cần tìm hay lựa chọn sẽ tăng dần như: kích thước, màu sắc, vị trí sắp đặt... Tuy nhiên, trong quá trình thực hiện nhiệm vụ, trẻ chỉ cần định hướng lên dấu hiệu hình dạng mà bỏ qua các dấu hiệu khác.

Trong thời gian trẻ thực hiện nhiệm vụ xác định hình dạng của các vật, giáo viên nên thường xuyên nhắc trẻ sử dụng các biện pháp khảo sát để nhận biết hình dạng của vật. Trẻ sờ xung quanh đường bao của vật và bằng các câu hỏi, giáo viên hướng trẻ phân tích hình dạng của vật, ví dụ: “Tại sao con biết cái đĩa hình tròn, còn cái khăn hình vuông?”, “Con thấy tất cả các vật để trên bàn có hình dạng như thế nào?”. Từ những câu trả lời của trẻ về hình dạng của những vật đơn lẻ, dần dần đưa ra những kết luận khái quát về dấu hiệu hình dạng của cả một nhóm vật, qua đó hình thành ở trẻ kĩ năng nhận biết hình dạng của từng vật cũng như sự đồng nhất về hình dạng của nhiều vật xung quanh trẻ [7, tr.172-174].

Ngoài thời gian tiết học, trong các hoạt động khác, trẻ có thể thực hiện các trò chơi, các bài luyện tập nhằm phát triển kĩ xảo phân tích hình dạng của vật cũng như các thành phần tạo nên vật và tổng hợp chúng trong hình tượng mà trẻ tái tạo [7, tr.174].

1.3.3.3. Dạy trẻ nhận biết các hình khối: khối cầu, khối trụ, khối vuông và khối chữ nhật

Ở lớp mẫu giáo nhỡ, trẻ bắt đầu nhận biết và nắm tên gọi của các khối, như: khối cầu, khối trụ, khối vuông, khối chữ nhật theo khối mẫu và theo tên gọi [7, tr.174].

Để dạy trẻ nội dung này, cần sử dụng các khối mẫu đa dạng về màu sắc, kích thước, chất liệu... Khi làm quen với các khối, trẻ cần được hoạt động trực tiếp với các khối. Để nhận biết một cách rõ nét những dấu hiệu đặc trưng và một số tính chất của các khối, giáo viên hướng dẫn và yêu cầu trẻ thực hiện một số thao tác khác nhau với các khối, như: lăn khối, để khối ở các tư thế khác nhau, xếp chồng các khối lên nhau (trẻ lăn khối cầu, khối vuông, khối trụ, khối chữ nhật; xếp chồng khối cầu lên khối vuông, khối trụ lên khối vuông...). Để thấy được đặc điểm bề mặt bao quanh khối, giáo viên yêu cầu trẻ sờ trên bề mặt bao quanh của khối, xoay khối trong lòng bàn tay, ngắm nhìn, so sánh hình dạng các mặt của các khối...

Sau khi trẻ đã nhận biết và nắm được tên gọi cũng như một số tính chất

cơ bản của các khối, cần củng cố những kiến thức của trẻ về các khối thông qua các hoạt động khác trong trường mẫu giáo như: nặn, lắp ghép các công trình từ các hình khối với nhau. Sử dụng các trò chơi học tập để phát triển khả năng nhận biết các khối của trẻ bằng các giác quan khác nhau như: Trò chơi “Cái túi kì diệu”, trong đó trẻ tìm khối bằng xúc giác, hay trò chơi “Tìm nhà” nhằm phát triển sự tri giác ổn định về hình dạng của các vật.

Khi trẻ đã có biểu tượng chính xác về các khối, cần dạy trẻ các biện pháp so sánh hình dạng của các vật với các khối mẫu. Ban đầu, nên cho trẻ luyện tập so sánh hình dạng của các vật có hình dạng đơn giản giống với một kiểu hình khối mà trẻ đã biết, tiếp theo mới là các vật có hình dạng phức tạp đòi hỏi phải có sự phân tích hình dạng và dạy trẻ dùng lời nói để phản ánh hình dạng của các vật. Các bài tập chọn vật có hình dạng giống với khối mẫu hay tạo nhóm các vật theo khối giáo viên yêu cầu... có tác dụng dạy trẻ sử dụng những kiến thức về các khối mẫu để xác định hình dạng của các vật.

Ngoài thời gian tiết học, giáo viên cần tổ chức các hoạt động khác cho trẻ nhằm rèn luyện cho trẻ khả năng ứng dụng những biểu tượng hình dạng vào quá trình thực hiện các nhiệm vụ đa dạng của hoạt động.

Việc hình thành biểu tượng hình dạng cho trẻ 4-5 tuổi cần tích hợp trong các chủ điểm, chủ đề giáo dục một cách hợp lí, tự nhiên. Việc trẻ xác định hình dạng của quả, các bộ phận của cây, hoa, lá... trong chủ điểm “Thế giới thực vật”, xác định hình dạng của các bộ phận cơ thể con vật qua các đồ chơi, tranh ảnh... trong chủ điểm “Thế giới động vật”, hình dạng của các vật liệu, bộ phận... của công trình lắp ghép trong chủ điểm “Trường mầm non”, “Trường tiểu học”... giúp trẻ khám phá chủ đề dưới nhiều góc độ khác nhau, tạo hứng thú nhận biết cho trẻ [7, tr.174-175].

1.3.4. Hình thức tổ chức hoạt động hình thành biểu tượng hình dạng cho trẻ mẫu giáo 4-5 tuổi

1.3.4.1. Dạy trẻ 4-5 tuổi hình thành biểu tượng hình dạng trong hoạt động học Làm quen với toán

a) Ý nghĩa

- Đây là hình thức cho trẻ làm quen với toán có vai trò quan trọng trong việc cung cấp cho trẻ hệ thống kiến thức, kỹ năng chính xác, đảm bảo tính khoa học.

- Thực hiện một cách có hệ thống nội dung chương trình cho trẻ làm quen với toán được quy định trong chương trình giáo dục mầm non.

- Góp phần phát triển các năng lực cảm giác, hình thành các thao tác tư duy, phát triển ngôn ngữ, phát triển hứng thú nhận biết... cho trẻ.

- Góp phần hình thành cho trẻ những kỹ năng của hoạt động học tập như: chú ý lắng nghe, tích cực ghi nhớ, giơ tay phát biểu, thực hiện nhiệm vụ được giao đúng thời gian quy định... [7, tr.105].

b) Đặc điểm

Trẻ lĩnh hội tri thức, hình thành kỹ năng thông qua hoạt động, qua việc làm của bản thân trẻ, như: quan sát, khảo sát, thực hiện các hành động khác nhau với đồ vật như: xếp các vật cạnh nhau, chồng lên nhau, lăn, đặt chúng ở các tư thế khác nhau... dưới sự hướng dẫn của giáo viên [7, tr.105-106].

Như vậy trẻ giữ vai trò chủ thể của hoạt động, còn giáo viên là người thiết kế, tổ chức, hướng dẫn trẻ hoạt động theo trình tự:

- Khi trẻ mới bắt đầu học, giáo viên có thể hướng dẫn trẻ hoạt động bằng vật mẫu hay hành động mẫu kết hợp với lời giảng giải, với trẻ lớn giáo viên có thể hướng dẫn trẻ bằng lời nói.

- Trẻ tự hoạt động với các đồ vật, đồ chơi, tranh ảnh... theo hướng dẫn của giáo viên để nắm tri thức mới, thực hành luyện tập theo khả năng của bản thân, củng cố tri thức, kỹ năng, tự kiểm tra, đánh giá kết quả hoạt động nhận biết của mình.

- Trong quá trình diễn ra tiết học, trẻ có thể không hành động theo mẫu mà còn có thể tự hành động theo ý mình, có thể trao đổi, hỏi ý kiến của người khác, nhìn và bắt chước hành động của người khác. Giáo viên đến chỗ từng trẻ để theo dõi, hướng dẫn, kiểm tra, trao đổi ý kiến... Khi cần thiết, giáo viên có thể tạm dừng hoạt động của trẻ để trao đổi, hướng dẫn chung, thông báo kết quả. Ví dụ: Giáo viên hướng dẫn lại cho trẻ cách thực hiện hành động khảo sát hình dạng của vật khi thấy nhiều trẻ làm chưa đúng...

- Sau khi hoạt động khám phá đối tượng, trẻ nêu lên nhận xét về những điều lĩnh hội được qua hoạt động, tự kiểm tra, đánh giá kết quả thực hiện công việc của mình và các bạn.

+ Giáo viên chính xác hóa các kiến thức, khái quát hóa kết quả nhận thức của trẻ để hình thành kiến thức mới [7, tr.106].

c) Cấu trúc của một tiết học toán (Hoạt động học toán có chủ đích)

Tiết học toán bao gồm một chuỗi các hoạt động mang tính cấu trúc, trong đó mỗi hoạt động trước sẽ là cơ sở để tiến hành hoạt động sau, cụ thể:

* *Hoạt động 1:* Ôn luyện những kiến thức, kỹ năng đã học làm cơ sở

cho việc học những kiến thức, kỹ năng mới

Trong quá trình thực hiện hoạt động 1, trẻ được ôn luyện nhằm củng cố những kiến thức, kỹ năng đã học. Trọng tâm ôn luyện vào những kiến thức, kỹ năng có liên quan trực tiếp đến nội dung bài học mà trẻ sẽ tiến hành ở hoạt động tiếp theo. Tuy nhiên có thể lồng ghép các kiến thức, kỹ năng khác cho trẻ ôn luyện. Ví dụ: Nội dung ôn biểu tượng về số lượng cho trẻ là trọng tâm, nhưng giáo viên có thể kết hợp cho trẻ ôn luyện biểu tượng về kích thước, hình dạng hay những kiến thức về các lĩnh vực giáo dục khác, như: môi trường xung quanh.

Trong quá trình cho trẻ ôn luyện, giáo viên cần hướng dẫn sự chú ý của trẻ tới nhiệm vụ mới cần giải quyết. Tuy nhiên để giải quyết chúng, trẻ lại cần nắm và sử dụng được những kiến thức, kỹ năng sẽ học ở hoạt động sau, điều đó tạo tâm thế cho trẻ học nội dung kiến thức và kỹ năng mới [7, tr.106-107].

** Hoạt động 2: Học kiến thức, kỹ năng mới*

Trong thời gian tiến hành hoạt động này, trẻ cần được tích cực hoạt động với đối tượng nghiên cứu theo trình tự nhất định bằng mọi giác quan dưới sự hướng dẫn của giáo viên, trên cơ sở đó trẻ nắm được kiến thức cùng với phương thức hành động. Ví dụ: ... Những biểu tượng về hình dạng và kỹ năng khảo sát hình dạng được hình thành ở trẻ qua quá trình trẻ tích cực hành động khảo sát hình dạng của vật theo hành động mẫu của giáo viên...

Trong quá trình trẻ hoạt động với đối tượng, giáo viên dùng các câu hỏi gợi mở để hướng trẻ chú ý tới dấu hiệu toán học và mối quan hệ toán học cần nhận biết và dạy trẻ phản ánh chúng bằng lời nói [7, tr.107].

** Hoạt động 3: Luyện tập nhằm củng cố kiến thức, kỹ năng đã học*

Trong hoạt động này, trẻ được thực hành luyện tập những kiến thức, kỹ năng vừa học ở hoạt động 2. Tuy nhiên, giáo viên cần cho trẻ luyện tập một cách tổng hợp cả những kiến thức toán học sơ đẳng và kiến thức, kỹ năng thuộc về các lĩnh vực giáo dục khác đã học.

Trẻ luyện tập cùng các bài luyện tập hay các nhiệm vụ chơi đa dạng và phức tạp dần. Trong thời gian hoạt động này, giáo viên cần tạo mọi cơ hội để trẻ tích cực, độc lập thực hiện các nhiệm vụ được giao. Giáo viên có thể tổ chức cho trẻ luyện tập theo cả lớp hoặc theo nhóm. Tùy theo tính chất và nội dung của bài học mà giáo viên chia nhóm theo các loại sau:

- Nhóm hỗn hợp (thường chia theo tổ) bao gồm các trẻ có mức độ phát triển biểu tượng toán học và khả năng nhận thức khác nhau, các trẻ trong nhóm

này thường phối hợp hành động cùng nhau để giúp đỡ nhau khi cần thiết.

- Nhóm theo trình độ và khả năng của trẻ (gồm những trẻ có trình độ nhận thức cao, hay trung bình, thấp...). Những trẻ nhóm này thường tham gia các hoạt động thực hành, luyện tập theo nhiệm vụ, bài tập hay phiếu giao việc phù hợp với khả năng của từng trẻ.

- Nhóm theo sở trường: gồm những trẻ có khả năng đặc biệt trong việc nhận thức các kiến thức toán học sơ đẳng. Giáo viên có thể giao cho trẻ nhóm này các bài tập nâng cao đòi hỏi sự linh hoạt, sáng tạo của trẻ.

Việc phân nhóm cần linh hoạt, nhóm có thể cố định hoặc không cố định phụ thuộc vào yêu cầu, nhiệm vụ của hoạt động học, phụ thuộc vào khả năng tổ chức của giáo viên cũng như nguyện vọng của trẻ [7, tr.107].

Dưới sự hướng dẫn của giáo viên, các thành viên trong nhóm phối hợp hoạt động thực hành: luyện tập đếm, đo lường, so sánh kích thước, số lượng... cùng nhau thực hiện nhiệm vụ tìm kiếm, quan sát hay nhiệm vụ chơi... [7, tr.108].

Để các nhóm dễ dàng hoạt động cần sắp xếp bàn, ghế hay chỗ ngồi phù hợp. Cần sử dụng loại bàn nhẹ, dễ dàng di chuyển, sắp đặt. Mỗi trẻ cần có đủ đồ dùng, đồ chơi cần thiết để thực hiện hoạt động của nhóm (ở trong hoặc ở ngoài lớp). Trong quá trình tổ chức hoạt động theo nhóm, giáo viên khuyến khích trẻ hợp tác với nhau cùng thực hiện nhiệm vụ được giao, cùng nhau tìm tòi, khám phá, sáng tạo, phê bình, đánh giá... để phát triển khả năng của cá nhân trẻ [7, tr.108].

- * *Hoạt động 4:* Trẻ ứng dụng tái tạo những kiến thức, kỹ năng đã học.

Giáo viên tổ chức cho trẻ vận dụng tái tạo những kiến thức, kỹ năng đã học vào các hoạt động khác nhau của trẻ, như: tạo hình, âm nhạc, trò chơi...

- * *Hoạt động 5:* Ứng dụng sáng tạo những kiến thức, kỹ năng đã học.

Giáo viên tổ chức cho trẻ các hoạt động khác nhau, trong các hoạt động này trẻ cần ứng dụng linh hoạt, sáng tạo những kiến thức, kỹ năng đã học để thực hiện các nhiệm vụ khác nhau nhằm đem lại hiệu quả mong muốn. Ví dụ: Trẻ ứng dụng kiến thức về các hình hình học để ghép tạo ra những sản phẩm tạo hình đa dạng... [7, tr.108].

1.3.4.2. Dạy trẻ 4-5 tuổi hình thành biểu tượng hình dạng trong các hoạt động khác

a) Ý nghĩa

- Đa dạng hóa các hình thức cho trẻ mẫu giáo làm quen với toán trong

trường mầm non.

- Đảm bảo nguyên tắc “Học đi đôi với hành, giáo dục gắn liền với cuộc sống” trong quá trình dạy học những kiến thức toán học sơ đẳng cho trẻ mầm non.

- Tạo điều kiện để củng cố và làm sâu sắc hơn những kiến thức, kỹ năng mà trẻ đã học được trên các hoạt động học toán có chủ đích.

- Góp phần hình thành cho trẻ kỹ năng và thói quen vận dụng những điều đã học vào các tình huống, hoàn cảnh khác nhau của cuộc sống.

- Giúp trẻ thấy được ý nghĩa của những kiến thức toán học và những kỹ năng nhận biết đã học trong cuộc sống thực tế hàng ngày của trẻ, qua đó hình thành cho trẻ hứng thú đối với những kiến thức, kỹ năng toán học [7, tr.110-111].

b) Cách tiến hành

Trong suốt thời gian trẻ ở trong trường mầm non, giáo viên có điều kiện sử dụng các hình thức dạy học khác nhau nhằm hình thành cho trẻ những biểu tượng toán học sơ đẳng. Việc dạy trẻ có thể diễn ra trong thời gian trẻ chơi, khi trẻ tham quan, dạo chơi, khi trẻ tham gia các hoạt động khác như: thể chất, âm nhạc, tạo hình... hay trong cuộc sống sinh hoạt hàng ngày của trẻ.

Trong thời gian trẻ nhỏ tham gia các hoạt động ngoài trời, giáo viên tổ chức cho trẻ quan sát và hướng sự chú ý của trẻ tới những dấu hiệu toán học có trong các sự vật, hiện tượng có ở xung quanh trẻ [7, tr.111].

Như vậy, trong mọi trường hợp của cuộc sống hằng ngày, giáo viên đều có thể sử dụng chúng để hướng sự chú ý của trẻ tới các dấu hiệu toán học và mối quan hệ toán học có trong đó và cho trẻ nhận biết chính xác chúng. Hơn nữa, giáo viên tạo những tình huống trong cuộc sống hằng ngày của trẻ hay trong các hoạt động khác nhau của trẻ, như: âm nhạc, tạo hình, thể dục... để buộc trẻ phải vận dụng những kiến thức toán học và những kỹ năng đã nắm được như: so sánh số lượng bằng thiết lập tương ứng 1 : 1, so sánh kích thước bằng xếp chồng, xếp cạnh, kỹ năng đếm, đo lường, khảo sát hình dạng... để thực hiện các nhiệm vụ khác nhau.

Việc tích hợp các nhiệm vụ của chương trình, tích hợp các dạng hoạt động khác nhau của trẻ trong quá trình tổ chức các hoạt động cho trẻ làm quen với toán sẽ đem lại hiệu quả của quá trình này. Đặc biệt, sự tích hợp này rất đặc trưng cho việc dạy trẻ những kiến thức toán học sơ đẳng, bởi đối với trẻ em lứa tuổi mầm non thì việc nắm kiến thức và kỹ năng sẽ diễn ra một cách tự nhiên hơn khi thông qua các hoạt động khác nhau như: vui chơi, vận động,

chắp ghép, tạo hình... Vì vậy, chúng ta có thể tiến hành cho trẻ làm quen với toán bằng các hình thức dạy học khác nhau: trên hoạt động học toán có chủ đích, trên các hoạt động khác nhau, như: tạo hình, âm nhạc, thể dục... và trong cuộc sống hằng ngày của trẻ [7, tr.112].

1.3.5. Phương tiện tổ chức hoạt động hình thành biểu tượng hình dạng cho trẻ mẫu giáo 4-5 tuổi

Phương tiện tổ chức hoạt động hình thành biểu tượng hình dạng cho trẻ mẫu giáo 4-5 tuổi là hệ thống đồ dùng, học liệu, môi trường giáo dục và điều kiện vật chất được sử dụng nhằm giúp trẻ tri giác, thao tác, ghi nhớ và vận dụng các BTHD hình học cơ bản. Việc lựa chọn và sử dụng phương tiện phù hợp có vai trò quan trọng trong việc nâng cao hiệu quả tổ chức các hoạt động cho trẻ [4], [7].

- Đồ dùng, đồ chơi trực quan

Đồ dùng, đồ chơi trực quan như các mô hình hình học, bộ khối hình, thẻ hình, tranh ảnh, đồ chơi lắp ghép,... là phương tiện cơ bản giúp trẻ quan sát, cảm nhận và thao tác với các hình dạng khác nhau. Thông qua đó, trẻ hình thành những BTHD mang tính cụ thể và trực quan.

Theo tác giả Đinh Thị Nhung, việc sử dụng đồ dùng trực quan tạo điều kiện cho trẻ tri giác các đặc điểm bên ngoài của hình dạng, từ đó hình thành các biểu tượng ban đầu làm cơ sở cho sự phát triển tư duy toán học [11], [12]. Tác giả Đỗ Thị Minh Liên cũng khẳng định rằng ở lứa tuổi mẫu giáo, nhận thức của trẻ chủ yếu dựa trên hoạt động với đồ vật. Vì vậy, đồ dùng trực quan là phương tiện không thể thiếu trong quá trình hình thành biểu tượng toán học nói chung và BTHD nói riêng [7].

- Nguyên vật liệu trong hoạt động tạo hình

Hoạt động tạo hình với các vật liệu như giấy, đất nặn, hồ dán, que tính, vật liệu tự nhiên,... là phương tiện quan trọng giúp trẻ củng cố và phát triển BTHD. Thông qua các hoạt động vẽ, nặn, xé dán, xếp hình, trẻ không chỉ nhận biết mà còn vận dụng BTHD vào sản phẩm cụ thể.

Tác giả Nguyễn Thị Hòa và Nguyễn Ánh Tuyết cho rằng khi trẻ tham gia hoạt động tạo hình, các BTHD được củng cố và khắc sâu thông qua thao tác thực hành, đồng thời góp phần phát triển tư duy trực quan - hình tượng và khả năng sáng tạo của trẻ [5], [14].

- Trò chơi học tập và trò chơi dân gian

Trò chơi học tập và trò chơi dân gian là phương tiện tổ chức hoạt động

hình thành BTHD mang tính hấp dẫn và phù hợp với đặc điểm tâm lí của trẻ 4-5 tuổi. Thông qua các trò chơi, trẻ được tiếp cận kiến thức về hình dạng một cách tự nhiên, nhẹ nhàng mà vẫn đem lại hiệu quả cao.

Trò chơi dân gian với luật chơi đơn giản, tính tương tác cao và chất liệu quen thuộc có khả năng tích hợp tốt nội dung hình thành BTHD cho trẻ mẫu giáo [2]. Các nghiên cứu thực nghiệm cũng cho thấy việc sử dụng trò chơi trong hoạt động làm quen với toán góp phần nâng cao hiệu quả hình thành BTHD cho trẻ [3], [6].

- Môi trường giáo dục

Môi trường giáo dục trong và ngoài lớp học là phương tiện hỗ trợ quan trọng giúp trẻ quan sát, trải nghiệm và vận dụng các BTHD trong đời sống hàng ngày. Việc xây dựng môi trường học tập mở, phong phú về hình dạng tạo điều kiện để trẻ học tập thông qua trải nghiệm.

Chương trình giáo dục mầm non nhấn mạnh vai trò của môi trường giáo dục trong việc tổ chức các hoạt động phát triển nhận thức cho trẻ, trong đó có hoạt động hình thành BTHD [1], [15].

Như vậy, phương tiện tổ chức hoạt động hình thành biểu tượng hình dạng cho trẻ mẫu giáo 4-5 tuổi bao gồm hệ thống đồ dùng trực quan, vật liệu tạo hình, trò chơi học tập, trò chơi dân gian và môi trường giáo dục. Việc sử dụng đa dạng, linh hoạt và phù hợp các phương tiện không chỉ tạo điều kiện cho trẻ được tri giác, thao tác và trải nghiệm trực tiếp với các hình dạng mà còn góp phần nâng cao hứng thú, phát huy tính tích cực, chủ động của trẻ

1.3.6. Đánh giá việc tổ chức hoạt động hình thành biểu tượng hình dạng cho trẻ mẫu giáo 4-5 tuổi

Đánh giá hoạt động làm quen với toán hình thành BTHD cho trẻ mẫu giáo 4-5 tuổi theo các nội dung sau:

** Nội dung dạy:*

- Đảm bảo nội dung trọng tâm những kiến thức cơ bản, hình thành biểu tượng toán học chính xác, phù hợp.

- Có nội dung giáo dục tích hợp hợp lí (kết hợp nội dung về môi trường xung quanh, tạo hình, âm nhạc...).

- Hình thành đầy đủ, đúng những kĩ năng cần thiết [7, tr.109-110].

** Phương pháp:*

Sử dụng đúng và phù hợp các phương pháp dạy học đặc trưng để hình thành biểu tượng toán học cụ thể cho trẻ.

- + Cách thức sử dụng các phương pháp, biện pháp dạy học trực quan (vật mẫu, hành động mẫu).

- + Cách thức sử dụng các phương pháp, biện pháp dạy học dùng lời nói (hệ thống các câu hỏi, lời hướng dẫn, giảng giải).

- + Cách thức sử dụng các phương pháp, biện pháp dạy học thực hành (hệ thống các bài tập, trò chơi...).

- + Có sự phối hợp các phương pháp, biện pháp dạy học khác nhau [7, tr.110].

- * *Hình thức tổ chức:*

- + Thực hiện quy trình các hoạt động đã định trước trong giáo án.

- + Thời gian dành cho các hoạt động cân đối, hợp lí.

- + Tổ chức các hoạt động cho trẻ linh hoạt, sinh động, sáng tạo, cuốn hút trẻ.

- + Chuyển tiếp giữa các hoạt động hợp lí.

- * *Đồ dùng dạy học:*

- + Đủ về số lượng, chất lượng.

- + Hiệu quả sử dụng đồ dùng.

- * *Kết quả của hoạt động học toán có chủ đích:*

- + Trẻ nắm được những kiến thức, kĩ năng đã định trước (những kiến thức toán học và những kiến thức thuộc các lĩnh vực giáo dục khác được tích hợp trong quá trình dạy trẻ).

- + Trẻ tích cực, độc lập, sáng tạo khi tham gia các hoạt động và thực hiện nhiệm vụ được giao...

- + Giáo viên bao quát được lớp học và xử lí được các tình huống sư phạm [7, tr.110].

1.4. Vai trò tổ chức hoạt động hình thành biểu tượng hình dạng cho trẻ mẫu giáo 4-5 tuổi

Việc tổ chức hoạt động hình thành BTHD cho trẻ mẫu giáo 4-5 tuổi giữ vai trò quan trọng trong quá trình phát triển nhận thức và tư duy toán học sơ đẳng của trẻ. Thông qua các hoạt động được tổ chức có mục đích, có kế hoạch và phù hợp với đặc điểm lứa tuổi, trẻ có cơ hội tri giác, thao tác và trải nghiệm trực tiếp với các hình dạng hình học cơ bản, từ đó hình thành những BTHD mang tính trực quan và tương đối bền vững trong ý thức.

Trước hết, tổ chức hoạt động hình thành BTHD giúp trẻ phát triển nhận thức và tư duy trực quan. Ở lứa tuổi mẫu giáo 4–5 tuổi, tư duy của trẻ chủ yếu

mang tính trực quan – hình tượng, trẻ tiếp nhận kiến thức thông qua quan sát, thao tác và trải nghiệm với đồ vật cụ thể. Khi tham gia các hoạt động nhận biết, phân biệt, so sánh các hình hình học như hình tròn, hình vuông, hình tam giác, hình chữ nhật, trẻ dần hình thành khả năng quan sát có chủ đích, biết chú ý đến đặc điểm nổi bật của sự vật như số cạnh, số góc, đường bao, hay hình dáng tổng thể. Từ đó, trẻ biết phân loại, so sánh và khái quát các dấu hiệu đặc trưng của từng hình, góp phần phát triển tư duy logic và khả năng ghi nhớ có chủ định.

Bên cạnh đó, hoạt động hình thành BTHD còn góp phần phát triển ngôn ngữ cho trẻ. Trong quá trình tham gia hoạt động, trẻ được gọi tên hình, mô tả đặc điểm, trả lời câu hỏi và trao đổi với cô giáo, bạn bè về các hình hình học. Điều này giúp trẻ mở rộng vốn từ toán học như: “hình tròn, hình vuông, cạnh, góc, đường bao cong, đường bao thẳng,...” Đồng thời, trẻ biết sử dụng ngôn ngữ để diễn đạt suy nghĩ, nhận xét và trình bày kết quả quan sát của mình một cách rõ ràng hơn.

Việc tổ chức hoạt động hình thành BTHD còn tạo điều kiện phát triển khả năng chú ý, ghi nhớ và tưởng tượng của trẻ. Thông qua các trò chơi học tập, hoạt động ghép hình, xếp hình hay tìm đồ vật có dạng hình hình học trong môi trường xung quanh, trẻ có thể rèn luyện khả năng tập trung chú ý và ghi nhớ đặc điểm của các hình. Trẻ cũng có thể liên tưởng, tưởng tượng và vận dụng các BTHD để tạo ra sản phẩm mới trong hoạt động tạo hình hoặc vui chơi.

Ngoài ra, hoạt động hình thành BTHD còn góp phần chuẩn bị cho trẻ những tiền đề cần thiết để học toán ở các giai đoạn tiếp theo. Việc nhận biết và phân biệt các hình học cơ bản giúp trẻ bước đầu tiếp cận với các biểu tượng toán học sơ đẳng, tạo nền tảng cho việc học hình học ở bậc Tiểu học. Trẻ biết vận dụng BTHD để giải quyết các nhiệm vụ học tập đơn giản như phân loại, ghép đôi, sắp xếp hoặc nhận biết vị trí của đồ vật trong không gian.

Thông qua hoạt động hình thành BTHD, trẻ còn phát triển kỹ năng thực hành và khả năng phối hợp vận động. Khi trẻ thao tác với các đồ dùng học tập như xếp hình, ghép hình, tô màu hoặc tạo hình theo mẫu, trẻ được rèn luyện sự khéo léo của đôi tay, khả năng phối hợp giữa mắt và tay cũng như kỹ năng thao tác với đồ vật. Những hoạt động này góp phần phát triển vận động tinh và tăng cường tính tích cực, chủ động trong học tập.

Bên cạnh vai trò đối với sự phát triển nhận thức, việc tổ chức hoạt động hình thành BTHD còn giúp trẻ nhận biết mối liên hệ giữa toán học và cuộc sống. Trẻ có thể nhận ra các hình hình học trong những đồ vật quen thuộc như

bánh xe, cửa sổ, quyển sách, biển báo giao thông,... Qua đó, trẻ hiểu rằng các hình dạng xuất hiện xung quanh cuộc sống hằng ngày và biết vận dụng kiến thức đã học vào thực tiễn.

Như vậy, việc tổ chức hoạt động hình thành biểu tượng hình dạng cho trẻ mẫu giáo 4-5 tuổi có vai trò quan trọng đối với sự phát triển toàn diện của trẻ. Hoạt động này không chỉ giúp trẻ hình thành những biểu tượng toán học sơ đẳng mà còn góp phần phát triển tư duy, ngôn ngữ, khả năng quan sát, ghi nhớ và các kỹ năng cần thiết, tạo nền tảng cho quá trình học tập và phát triển sau này.

1.5. Các yếu tố ảnh hưởng đến việc tổ chức hoạt động hình thành biểu tượng hình dạng cho trẻ mẫu giáo 4-5 tuổi

** Đặc điểm tâm lý và khả năng nhận thức của trẻ mẫu giáo 4-5 tuổi*

Trẻ mẫu giáo 4-5 tuổi có tư duy chủ yếu là tư duy trực quan - hình tượng, khả năng nhận thức còn phụ thuộc nhiều vào tri giác và hoạt động với đồ vật cụ thể. Trẻ dễ tiếp thu kiến thức khi được quan sát, thao tác và trải nghiệm trực tiếp với các hình dạng nhưng trẻ còn gặp khó khăn khi tiếp cận các kiến thức mang tính trừu tượng.

Bên cạnh đó, sự khác biệt về mức độ phát triển nhận thức, khả năng chú ý, vốn kinh nghiệm sống và hứng thú học tập giữa các trẻ cũng ảnh hưởng đến hiệu quả tổ chức hoạt động. Nếu hoạt động không phù hợp với trình độ và khả năng của trẻ, trẻ sẽ khó tiếp thu hoặc nhanh chán, làm giảm hiệu quả của việc hình thành BTHD.

** Trình độ chuyên môn và kỹ năng tổ chức hoạt động của giáo viên*

GVMN là người giữ vai trò quyết định trong việc tổ chức hoạt động hình thành BTHD cho trẻ. Trình độ chuyên môn, sự hiểu biết về đặc điểm tâm lý lứa tuổi và khả năng vận dụng linh hoạt các phương pháp dạy học có ảnh hưởng trực tiếp đến chất lượng tổ chức hoạt động.

Khi giáo viên có kỹ năng tốt sẽ biết cách lựa chọn nội dung phù hợp, thiết kế hoạt động đa dạng, hấp dẫn và tạo cơ hội cho trẻ được tham gia tích cực. Ngược lại, nếu giáo viên còn hạn chế trong việc đổi mới phương pháp thì hoạt động dễ trở nên đơn điệu, kém hiệu quả.

** Điều kiện cơ sở vật chất, đồ dùng và môi trường giáo dục*

Cơ sở vật chất, đồ dùng học tập và môi trường giáo dục là yếu tố quan trọng ảnh hưởng đến việc tổ chức hoạt động hình thành BTHD cho trẻ. Lớp học được trang bị đầy đủ đồ dùng trực quan, đồ chơi học tập và được xây dựng môi trường mở, phong phú sẽ tạo điều kiện thuận lợi cho trẻ quan sát, thao tác

và trải nghiệm.

Ngược lại, nếu đồ dùng còn thiếu, môi trường chưa được bố trí hợp lý thì việc tổ chức hoạt động sẽ gặp nhiều khó khăn, ảnh hưởng đến hứng thú và kết quả học tập của trẻ.

** Sự phối hợp giữa gia đình và nhà trường*

Gia đình là môi trường gần gũi, quen thuộc và có ảnh hưởng lâu dài đến sự phát triển nhận thức của trẻ. Sự quan tâm, phối hợp của phụ huynh khi ở nhà sẽ góp phần củng cố BTHD đã được hình thành ở trường.

Nếu nhà trường và gia đình có sự phối hợp chặt chẽ, thống nhất trong giáo dục trẻ, việc hình thành BTHD sẽ diễn ra liên tục và đem lại hiệu quả cao. Ngược lại, sự thiếu phối hợp có thể làm gián đoạn quá trình củng cố và phát triển biểu tượng của trẻ.

Kết luận chương 1

Biểu tượng hình dạng là những hình ảnh cụ thể về đặc điểm hình dạng bề ngoài của sự vật, hiện tượng mà con người đã tri giác trước đây. Biểu tượng hình dạng có tính khái quát nhất định, giúp con người nhận biết, so sánh và phân loại các sự vật theo đặc điểm hình dạng khi không còn sự tác động trực tiếp của chúng vào giác quan. Biểu tượng hình dạng là cơ sở cho việc hình thành các khái niệm về hình dạng trong quá trình nhận thức.

Trẻ 4-5 tuổi có khả năng nhận biết các hình phẳng và hình khối thông dụng. Dưới sự hướng dẫn của người lớn, trẻ có thể gọi đúng tên nhiều hình hình học cũng như gọi đúng tên các hình khối. Trẻ có khả năng nhận biết, phân biệt hình dạng vật và thực hiện đúng nhiệm vụ tìm vật có dạng tròn, vuông hay các dấu hiệu chung về hình dạng, nhưng vẫn chưa thể nhìn lần lượt theo đường bao quanh của vật, nên chưa nhận biết chính xác hình dạng của vật.

Quá trình tổ chức hoạt động hình thành BTHD cho trẻ mẫu giáo 4-5 tuổi bao gồm mục đích, nội dung, phương pháp, hình thức, phương tiện và cách đánh giá hoạt động. Trong đó hoạt động làm quen với toán giữ vai trò chủ đạo trong việc cung cấp các kiến thức, kỹ năng quan trọng. Bên cạnh đó, việc tích hợp hình thành BTHD cho trẻ trong các hoạt động khác làm cho quá trình hình thành BTHD ở trẻ có tính thường xuyên, liên tục và bền vững hơn.

Việc tổ chức hoạt động hình thành BTHD cho trẻ mẫu giáo 4-5 tuổi có vai trò quan trọng trong việc phát triển nhận thức và tư duy trực quan, ngôn ngữ, khả năng chú ý, ghi nhớ và tưởng tượng của trẻ. Bên cạnh đó, hoạt động hình thành BTHD còn tạo tiền đề cho việc học toán ở các bậc học tiếp theo. Thông qua hoạt động hình thành BTHD, trẻ còn phát triển kỹ năng thực hành và khả năng phối hợp vận động. Như vậy, việc tổ chức hoạt động hình thành BTHD có vai trò quan trọng, góp phần phát triển toàn diện trẻ em.

Chương 2

THỰC TRẠNG TỔ CHỨC HOẠT ĐỘNG HÌNH THÀNH BIỂU TƯỢNG HÌNH DẠNG CHO TRẺ MẪU GIÁO 4-5 TUỔI

2.1. Khái quát về khảo sát thực trạng

2.1.1. Khái quát về trường mầm non Nam Thành

Tại thời điểm tháng 02/2026 nhà trường đã huy động được 480 trẻ/18 nhóm lớp (Nhà trẻ = 2 nhóm/60 trẻ; Mẫu giáo = 16 lớp/420 trẻ). Trong đó nhóm trẻ mẫu giáo 4-5 tuổi bao gồm 6 lớp với tổng số trẻ là 159 trẻ và 12 giáo viên (2 giáo viên/ lớp). Tổng số cán bộ, giáo viên, nhân viên của nhà trường là 52 đồng chí (trong đó Cán bộ quản lý: 03; giáo viên trực tiếp giảng dạy: 37; nhân viên: 12). Nhà trường gồm có 2 tổ chuyên môn (tổ chuyên môn Nhà trẻ; tổ chuyên môn Mẫu giáo) và tổ Văn phòng.

Trường được công nhận là trường đạt chuẩn quốc gia mức độ 2 và kiểm định chất lượng giáo dục cấp độ 3 vào tháng 02/2023. Năm học 2024-2025 trường đạt danh hiệu Tập thể lao động xuất sắc.

2.1.1.1. Thuận lợi

Được sự quan tâm chỉ đạo sát sao và tận tình của lãnh đạo ngành cũng như Đảng ủy, Chính quyền các cấp. Đặc biệt là sự quan tâm của Đảng ủy, HĐND, UBND phường Hoa Lư đã đầu tư cơ sở vật chất, chăm lo đến đời sống của cán bộ, giáo viên trong trường.

Cơ sở vật chất của nhà trường khang trang rộng rãi, có môi trường Xanh - Sạch - Đẹp.

Nhà trường có đội ngũ giáo viên có trình độ chuyên môn đạt chuẩn 100%, trong đó trên chuẩn là 100%. Tập thể cán bộ, giáo viên, nhân viên đoàn kết, nhiệt tình, yêu nghề mến trẻ, làm việc có tinh thần trách nhiệm cao, có ý thức học tập, bồi dưỡng để nâng cao trình độ chuyên môn nghiệp vụ.

Sự nhận thức đúng đắn của phụ huynh và toàn xã hội về công tác giáo dục mầm non.

2.1.1.2. Khó khăn.

Cơ cấu đội ngũ theo vị trí việc làm của nhà trường còn thiếu so với quy định (thời điểm hiện tại nhà trường đang thiếu 03 giáo viên). Nhân viên y tế, văn thư đều là hợp đồng trường và làm nhiệm vụ kiêm nhiệm.

Cơ sở vật chất mặc dù đã được quan tâm đầu tư trong những năm gần đây xong chưa đáp ứng nhu cầu: Đồ chơi ngoài trời thiếu về chủng loại, xuống cấp cần được thay thế; Bếp ăn còn thiếu các trang thiết bị hiện đại.

2.1.2. Mục đích khảo sát thực trạng

Đánh giá thực trạng tổ chức hoạt động hình thành biểu tượng hình dạng cho trẻ mẫu giáo 4-5 tuổi, từ đó bước đầu đề xuất biện pháp nâng cao hiệu quả của việc tổ chức hoạt động hình thành biểu tượng hình dạng cho trẻ mẫu giáo 4-5 tuổi

2.1.3. Nội dung và cách thức khảo sát thực trạng

2.1.3.1. Nội dung khảo sát

- Nhận thức của giáo viên mầm non về tổ chức hoạt động hình thành biểu tượng hình dạng cho trẻ mẫu giáo 4-5 tuổi.

- Khảo sát thực trạng việc tổ chức hoạt động hình thành biểu tượng hình dạng cho trẻ mẫu giáo 4-5 tuổi của giáo viên mầm non.

2.1.3.2. Cách thức khảo sát

Bước 1:

- Gửi phiếu khảo sát tới GVMN. Phiếu khảo sát gồm hệ thống câu hỏi đóng và câu hỏi mở.

- Dự giờ tổ chức hoạt động hình thành biểu tượng hình dạng cho trẻ mẫu giáo 4-5 tuổi

- Đàm thoại: Tiến hành đàm thoại, trao đổi ý kiến với giáo viên mầm non nhằm làm rõ các nội dung cần khảo sát, đồng thời xác định rõ nguyên nhân của thực trạng.

- Nghiên cứu sản phẩm: Kế hoạch tổ chức hoạt động hình thành biểu tượng hình dạng cho trẻ mẫu giáo 4-5 tuổi của GVMN.

Bước 2: Xử lý kết quả khảo sát.

Bước 3: Nhận xét ưu điểm, hạn chế của thực trạng và rút ra nguyên nhân.

2.1.4. Đối tượng, phạm vi và thời gian khảo sát

Khảo sát thực trạng được tiến hành trong phạm vi sau:

- Giáo viên mầm non đã và đang dạy trẻ mẫu giáo 4-5 tuổi: 30 giáo viên trên địa bàn tỉnh Ninh Bình.

- Hoạt động: Làm quen với toán

- Thời gian: Từ tháng 1/2026 đến tháng 3/2026

2.1.5. Tiêu chí và thang đánh giá việc tổ chức hoạt động hình thành biểu tượng hình dạng cho trẻ mẫu giáo 4-5 tuổi

TT	NỘI DUNG ĐÁNH GIÁ	Điểm
1	Chuẩn bị	2,0
	- Giáo án soạn chi tiết, rõ ràng, đảm bảo các yêu cầu về nội dung, phương pháp của môn học và yêu cầu nội dung giáo dục của giờ học.	1,0
	- Có đầy đủ phương tiện, đồ dùng, đồ chơi phục vụ giờ học.	0,5
	- Xây dựng môi trường giáo dục phù hợp với hoạt động	0,5
2	Nội dung	2,5
	- Mục tiêu rõ ràng, phù hợp với trẻ 4 – 5 tuổi, hướng đến việc hình thành biểu tượng hình dạng	1,0
	- Đảm bảo kiến thức cơ bản, có hệ thống, chính xác theo yêu cầu nội dung bài học.	1,0
	- Có sự tích hợp một cách phong phú, phù hợp với chủ đề, nội dung hoạt động..	0,5
3	Phương pháp thực hiện	4,5
	- Tổ chức các hoạt động một cách tự nhiên, cuốn hút và phù hợp với khả năng của trẻ, phản ánh nội dung và tích hợp chủ đề	1,0
	- Khuyến khích trẻ sáng tạo, chia sẻ ý kiến, đặt câu hỏi, dành thời gian cho trẻ suy nghĩ, tự lựa chọn, tự quyết định và thể hiện ý kiến cá nhân.	1,0
	- Quan tâm và tạo cơ hội cho mọi trẻ được tham gia vào hoạt động.	0,5
	- Biết bao quát trẻ và giải quyết các tình huống linh hoạt, can thiệp hợp lý khi trẻ gặp trở ngại.	1,0
	- Sắp xếp nội dung và tiến trình giờ học hợp lý, sử dụng đồ dùng, phương tiện dạy học đúng lúc, đúng chỗ.	1,0
4	Kết quả thể hiện trên trẻ	1,0
	- Trẻ hứng thú, tích cực tham gia hoạt động.	0,5
	- Thực hiện được các yêu cầu của giờ học	0,5
Tổng		10

Thang đánh giá hoạt động của giáo viên

<i>Các mức độ</i>	<i>Điểm</i>
Giỏi	8, 5 - 10
Khá	7, 0 – 8, 4
Trung bình	5, 5 – 6, 9
Trung bình yếu	4, 0 – 5, 4
Không đạt	< 4, 0

2.2. Phân tích kết quả khảo sát thực trạng

2.2.1. Nhận thức của giáo viên mầm non về tổ chức hoạt động hình thành biểu tượng hình dạng cho trẻ mẫu giáo 4-5 tuổi.

2.2.1.1. Nhận thức về mức độ quan trọng của việc tổ chức hoạt động hình thành biểu tượng hình dạng cho trẻ mẫu giáo 4-5 tuổi.

Bảng 2.1. Mức độ quan trọng của việc tổ chức hoạt động hình thành BTHD cho trẻ mẫu giáo 4-5 tuổi

TT	Mức độ	Số lượng	Tỷ lệ %
1	Rất quan trọng	22	73,3
2	Quan trọng	8	26,7
3	Bình thường	0	0
4	Ít quan trọng	0	0
5	Không quan trọng	0	0

Kết quả khảo sát cho thấy, có 22/30 giáo viên (73,3%) đánh giá việc tổ chức hoạt động hình thành BTHD cho trẻ mẫu giáo 4-5 tuổi là rất quan trọng và 8/30 giáo viên (26,7%) cho rằng là quan trọng. Không có giáo viên nào phủ nhận tầm quan trọng của việc tổ chức hoạt động hình thành BTHD cho trẻ mẫu giáo 4-5 tuổi. Qua trao đổi với giáo viên, đa số giáo viên đều nhận thức được tầm quan trọng của việc tổ chức hoạt động hình thành biểu tượng hình dạng cho trẻ mẫu giáo 4-5 tuổi. Giáo viên cho rằng việc hình thành BTHD không chỉ giúp trẻ nhận biết, phân biệt được các hình cơ bản mà còn góp phần phát triển tư duy, khả năng quan sát và chuẩn bị các kiến thức toán học ban đầu cho trẻ. Bên cạnh đó, một số giáo viên cũng nhấn mạnh rằng việc tổ chức hoạt động phù hợp, hấp dẫn sẽ giúp trẻ hứng thú tham gia và tiếp thu kiến thức một cách hiệu quả hơn.

Như vậy, có thể nhận thấy giáo viên đã có nhận thức tương đối đầy đủ về vai trò của hoạt động này trong việc phát triển nhận thức cho trẻ. Điều này phù hợp với cơ sở lý luận đã trình bày ở chương 1, khi biểu tượng hình dạng được xem là nền tảng cho việc phát triển tư duy trực quan – hình tượng và các thao tác trí tuệ ban đầu của trẻ.

2.2.1.2. Nhận thức về nội dung tổ chức hoạt động hình thành biểu tượng hình dạng cho trẻ mẫu giáo 4-5 tuổi

Bảng 2.2. Nội dung tổ chức hoạt động hình thành BTHD cho trẻ mẫu giáo 4-5 tuổi

Nội dung	Lựa chọn	SL	%
Nhận biết các hình tròn, vuông, chữ nhật, tam giác		25	83,3%
Phân biệt hình tròn, vuông, tam giác, chữ nhật theo đường bao chung		23	76,7%
Phân biệt hình vuông với hình tam giác		23	76,7%
Phân biệt hình vuông với hình chữ nhật		23	76,7%
Nhận biết khối cầu, khối trụ, khối vuông, khối chữ nhật		12	40%
Phân biệt khối cầu, khối trụ		14	46,7%
Phân biệt khối vuông, khối chữ nhật		13	43,3%
Nội dung khác:		0	0

Nhìn vào bảng 2.2 ta thấy rằng: Nhìn chung, các giáo viên đã có những nhận định và lựa chọn khác nhau về nội dung hình thành BTHD cho trẻ mẫu giáo 4 - 5 tuổi. Cụ thể: có 25/30 giáo viên (chiếm tỉ lệ 83,3%) chọn nội dung *Nhận biết các hình tròn, vuông, chữ nhật, tam giác*; 23/30 giáo viên (chiếm tỉ lệ 76,7%) chọn các nội dung: *phân biệt hình tròn, vuông, tam giác, chữ nhật theo đường bao chung*; *Phân biệt hình vuông với hình tam giác*; *Phân biệt hình vuông với hình chữ nhật*. Điều này cho thấy giáo viên đã nắm được những nội dung trọng tâm của chương trình. Nhưng qua quan sát thực tế và trao đổi về nội dung *Phân biệt hình tròn, vuông, tam giác, chữ nhật theo đường bao chung*, giáo viên cho biết phân biệt theo đường bao chung là khó, trẻ không khảo sát được: Trẻ sờ chưa đúng kỹ thuật, chưa so sánh được sự giống và khác nhau của các hình và việc chia các hình trên làm 2 nhóm đa số các trẻ còn chưa làm được; trẻ phân biệt qua đếm số cạnh, số góc và so sánh chiều dài các cạnh.

Nội dung dạy về khối: Chỉ có 12/30 giáo viên (40%) chọn nội dung Nhận biết khối cầu, khối trụ, khối vuông, khối chữ nhật là nội dung hình thành BTHD cho trẻ 4-5 tuổi; còn các giáo viên khác không lựa chọn nội dung này vì họ cho rằng đây là nội dung dành cho trẻ 5-6 tuổi. Bên cạnh đó có 14/30 giáo viên (46,7%) chọn nội dung Phân biệt khối cầu, khối trụ; 13/30 giáo viên (43,3%) chọn nội dung Phân biệt khối vuông, khối chữ nhật là các nội dung dạy trẻ 4-5 tuổi, nhưng theo chương trình giáo dục mầm non thì đây là những nội dung dạy cho trẻ 5-6 tuổi.

Như vậy phần lớn giáo viên đã xác định đúng các nội dung hình thành BTHD cho trẻ 4-5 tuổi. Đây là cơ sở quan trọng để giáo viên tổ chức hoạt động hình thành BTHD cho trẻ 4-5 tuổi một cách đầy đủ, khoa học.

2.2.1.3. Nhận thức về hình thức tổ chức hoạt động hình thành biểu tượng hình dạng cho trẻ mẫu giáo 4-5 tuổi

Bảng 2.3. Hình thức tổ chức hoạt động hình thành BTHD cho trẻ mẫu giáo 4-5 tuổi

TT	Hình thức	SL	%
1	<i>Giờ học Làm quen với Toán</i>		
	Ôn nhận biết hình tròn, vuông, chữ nhật, tam giác	24	80%
	Phân biệt hình tròn, vuông, tam giác, chữ nhật theo đường bao chung	23	76,7%
	Phân biệt hình vuông với hình tam giác	23	76,7%
	Phân biệt hình vuông với hình chữ nhật	23	76,7%
	Nhận biết khối cầu, khối trụ, khối vuông, khối chữ nhật	18	60%
	Giờ học khác:	0	0
2	<i>Tích hợp trong giờ học khác</i>		
	Tạo hình	24	80%
	Khám phá khoa học/Khám phá xã hội	13	43,3%
	Phát triển vận động	19	63,3%
	Làm quen chữ cái	16	53,3%
	Âm nhạc	8	26,7%
	Làm quen tác phẩm văn học	8	26,7%
	Giờ học khác:	0	0
3	<i>Các hoạt động khác ngoài giờ học</i>		
	Hoạt động vui chơi	13	43,3%

	Hoạt động ngoài trời	15	50%
	Hoạt động lễ hội	10	33,3%
	Hoạt động chiều	10	33,3%
	Hoạt động khác:	0	0
4	Hình thức khác:.....	0	0

Nhìn bảng 2.3 cho thấy, giáo viên đã nhận thức được sự cần thiết phải tổ chức hoạt động hình thành BTHD dưới nhiều hình thức khác nhau trong hoạt động học cũng như tích hợp trong các hoạt động giáo dục khác.

Đối với giờ học Làm quen với toán, rất nhiều giáo viên lựa chọn và đều khẳng định đây là hình thức chủ đạo trong việc hình thành BTHD cho trẻ 4 - 5 tuổi, họ cho rằng đây là hình thức tổ chức có mục đích, có kế hoạch giúp trẻ có thể lĩnh hội và củng cố, chính xác hóa những biểu tượng về hình dạng.

Các giáo viên cũng rất quan tâm đến hình thành BTHD cho trẻ thông qua tích hợp trong các hoạt động giáo dục khác, tuy nhiên mức độ lựa chọn không đồng đều, tập trung nhiều trong hoạt động tạo hình (80%); Phát triển vận động (63,3%); Làm quen chữ cái (53,3%); còn ít tích hợp trong hoạt động Khám phá khoa học/ khám phá xã hội (43,3%) và ít tích hợp nhất trong hoạt động âm nhạc (26,7%) và hoạt động làm quen tác phẩm văn học (26,7%). Trong hoạt động tạo hình, trẻ muốn tạo ra được sản phẩm thông qua cắt, nặn, xé, vẽ,... thì trẻ phải nhận biết được đặc điểm về hình dạng của các đối tượng. Trao đổi với giáo viên, họ cho rằng khi tổ chức hoạt động phát triển vận động hay hoạt động tạo hình, giáo viên có thể sử dụng vòng thể dục và hỏi trẻ vòng thể dục có dạng hình gì, đối tượng trẻ vẽ được tạo bởi các hình gì,... Hay trong hoạt động vui chơi giáo viên hỏi trẻ xem đồ dùng của trẻ có dạng gì. Tuy nhiên, vì đa số giáo viên không đưa nội dung nhận biết khối cầu, khối trụ, khối vuông, khối chữ nhật vào dạy trẻ nên trẻ chưa xác định đối tượng đó có dạng gì (không biết quả cam có dạng khối cầu, thân phích có dạng khối trụ,...) hoặc câu hỏi cô đặt ra cho trẻ chưa chính xác: Cô hỏi "quả cam có dạng hình khối gì?", trẻ trả lời "hình tròn", mà giáo viên phải hỏi là "quả cam có dạng khối gì?" trẻ trả lời sai cô phải sửa sai cho trẻ là "khối cầu". Trong hoạt động làm quen chữ cái và hoạt động khám phá khoa học/ khám phá xã hội, giáo viên cũng đã tích hợp nội dung hình thành BTHD cho trẻ. Chỉ có một số ít giáo viên (26,7%) lựa chọn hình thức hoạt động

âm nhạc và làm quen tác phẩm văn học vì họ cho rằng hai hình thức này rất khó để lồng ghép nội dung hình thành BTHD cho trẻ.

Theo chúng tôi tìm hiểu thì trong hoạt động chiều và một số hoạt động khác, giáo viên có rất nhiều cơ hội để hình thành BTHD cho trẻ: trẻ được chơi trò chơi, chơi tự do (vẽ, xé dán, chơi với các hình, các khối,...); tham gia chơi trò chơi dân gian trong một số lễ hội (ném còn, ô ăn quan, cờ lúa ngô,...), giáo viên trò chuyện với trẻ để giúp trẻ hình thành, củng cố những kiến thức về hình dạng mà trẻ đã học.

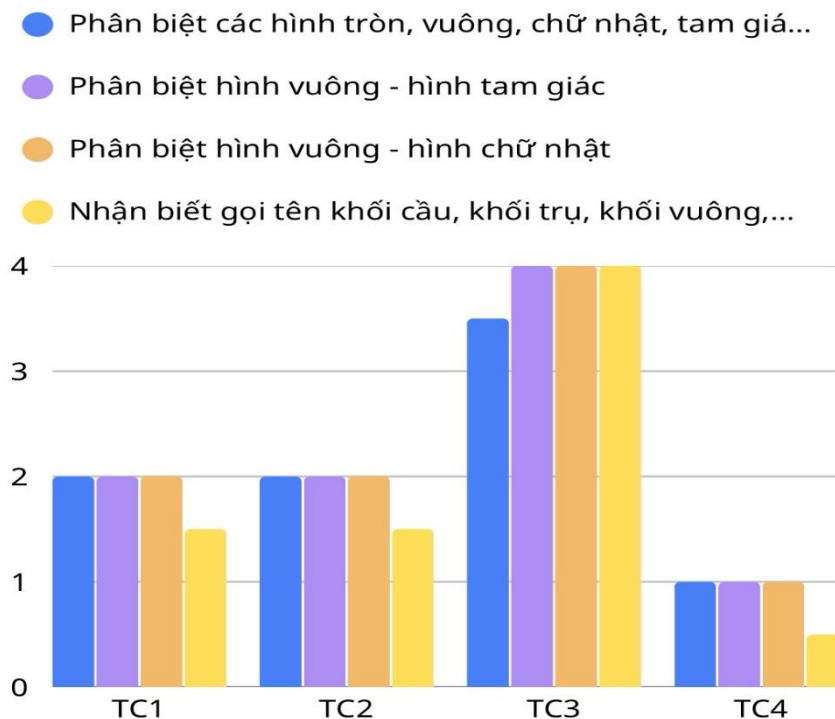
Như vậy, có thể thấy giáo viên mầm non luôn cố gắng áp dụng đa dạng, phong phú các hình thức giáo dục một cách khoa học nhằm hình thành BTHD cho trẻ, kích thích hứng thú tham gia hoạt động, giúp trẻ dễ tiếp thu, nhớ lâu nội dung bài học.

2.2.2. Thực trạng tổ chức hoạt động hình thành biểu tượng hình dạng cho trẻ mẫu giáo 4-5 tuổi của giáo viên ở trường mầm non.

Dự giờ các hoạt động Làm quen với toán nhằm hình thành BTHD ở lớp 4A2 cho thấy giáo viên đã tổ chức thành công các hoạt động. Trong đó hoạt động hình thành BTHD về hình học phẳng đạt mức giỏi, hoạt động hình thành BTHD về hình khối đạt mức khá. Cụ thể như sau:

Bảng 2.4. Đánh giá hoạt động tổ chức hình thành BTHD cho trẻ 4-5 tuổi của giáo viên mầm non

Tiêu chí Hoạt động	TC1	TC2	TC3	TC4	Tổng	Xếp loại
Phân biệt các hình tròn, vuông, chữ nhật, tam giác theo đường bao chung	2,0	2,0	3,5	1,0	8,5	Giỏi
Phân biệt hình vuông – hình tam giác	2,0	2,0	4,0	1,0	9,0	Giỏi
Phân biệt hình vuông – hình chữ nhật	2,0	2,0	4,0	1,0	9,0	Giỏi
Nhận biết gọi tên khối cầu, khối trụ, khối vuông, khối chữ nhật	1,5	1,5	4,0	0,5	7,5	Khá

Biểu 2.1: Đánh giá hoạt động tổ chức hình thành BTHD cho trẻ 4-5 tuổi của giáo viên mầm non

2.2.2.1. Thực trạng công tác chuẩn bị tổ chức hoạt động hình thành biểu tượng hình dạng cho trẻ mẫu giáo 4-5 tuổi của GVMN

Bảng 2.4 và Biểu 2.1 cho thấy công tác chuẩn bị tổ chức hoạt động hình thành biểu tượng hình dạng cho trẻ mẫu giáo 4–5 tuổi của giáo viên mầm non nhìn chung được thực hiện tương đối tốt. Giáo viên đã chú ý xây dựng giáo án, chuẩn bị đồ dùng trực quan và môi trường học tập phù hợp với nội dung hoạt động cũng như đặc điểm nhận thức của trẻ.

Đối với hoạt động “Phân biệt các hình tròn, vuông, chữ nhật, tam giác theo đường bao chung”, tiêu chí chuẩn bị đạt 2,0/2,0 điểm. Điều này cho thấy giáo viên đã chuẩn bị đầy đủ giáo án, xác định rõ mục tiêu, nội dung và tiến trình tổ chức hoạt động. Các đồ dùng trực quan như hình tròn, hình vuông, hình tam giác, hình chữ nhật được thiết kế rõ ràng, màu sắc phù hợp giúp trẻ dễ quan sát và phân biệt đặc điểm đường bao của các hình. Bên cạnh đó, môi trường hoạt động được sắp xếp tương đối hợp lý, tạo điều kiện để trẻ tham gia thao tác và phân loại hình theo nhóm đường bao thẳng và đường bao cong.

Ở hoạt động “Phân biệt hình vuông – hình tam giác”, tiêu chí chuẩn bị tiếp tục đạt mức tối đa 2,0/2,0 điểm. Giáo viên đã chuẩn bị khá chu đáo các hình mẫu, đồ chơi học tập và học liệu phục vụ hoạt động. Giáo án được xây dựng rõ ràng, đảm bảo trình tự từ nhận biết đặc điểm đến so sánh và phân biệt hai hình. Ngoài ra, giáo viên cũng chú ý bố trí không gian học tập phù hợp, giúp trẻ dễ dàng tham gia các hoạt động thực hành và trò chơi học tập.

Đối với hoạt động “Phân biệt hình vuông – hình chữ nhật”, tiêu chí chuẩn bị cũng đạt 2,0/2,0 điểm. Đây là hoạt động có yêu cầu nhận thức cao hơn do hai hình có nhiều đặc điểm gần giống nhau, tuy nhiên giáo viên đã có sự đầu tư trong việc lựa chọn đồ dùng trực quan để trẻ dễ dàng so sánh. Các hình học được chuẩn bị với kích thước và màu sắc phù hợp, hỗ trợ trẻ nhận biết đặc điểm giống và khác nhau giữa hình vuông và hình chữ nhật. Giáo viên cũng xây dựng môi trường học tập khá linh hoạt, tạo cơ hội cho trẻ được thao tác trực tiếp với đồ vật.

Riêng hoạt động “Nhận biết gọi tên khối cầu, khối trụ, khối vuông, khối chữ nhật” chỉ đạt 1,5/2,0 điểm ở tiêu chí chuẩn bị. Kết quả này cho thấy giáo viên đã có sự chuẩn bị nhưng chưa thực sự đầy đủ và phong phú. Một số đồ dùng trực quan về hình khối còn hạn chế, chủ yếu là mô hình đơn giản, chưa có nhiều vật thật gần gũi với trẻ để tăng khả năng trải nghiệm. Bên cạnh đó, việc xây dựng môi trường cho trẻ khám phá hình khối chưa thật sự hấp dẫn nên hiệu quả hỗ trợ trẻ nhận biết và ghi nhớ các khối còn chưa cao.

Đồng thời, để làm rõ hơn việc chuẩn bị và sử dụng các phương tiện khi tổ chức hoạt động hình thành BTHD cho trẻ mẫu giáo 4-5 tuổi, chúng tôi đã khảo sát 30 giáo viên ở các trường mầm non và kết quả được thể hiện cụ thể ở bảng 2.5

Bảng 2.5. Mức độ sử dụng các phương tiện khi tổ chức hoạt động hình thành BTHD cho trẻ mẫu giáo 4-5 tuổi

TT	Phương tiện	Thường xuyên	Thỉnh thoảng	Ít khi	Không bao giờ
1	Đồ dùng trực quan (mô hình, thẻ hình...)	30	0	0	0
2	Công nghệ thông tin (video, máy chiếu...)	25	4	1	0

3	Trò chơi học tập	20	5	5	0
4	Trò chơi dân gian	14	8	7	1
5	Nguyên vật liệu tạo hình	22	8	0	0

Kết quả khảo sát ở bảng 2.5 cho thấy, 100% giáo viên sử dụng thường xuyên đồ dùng trực quan. Điều này hoàn toàn phù hợp với đặc điểm nhận thức của trẻ mầm non, khi việc học tập chủ yếu dựa vào quan sát và thao tác với các đối tượng cụ thể.

Công nghệ thông tin với 25/30 giáo viên (83,3%) sử dụng thường xuyên, 4/30 giáo viên (13,3%) sử dụng thỉnh thoảng và chỉ 1/30 giáo viên (3,4%) ít khi sử dụng. Điều này cho thấy giáo viên đã rất chú trọng đến việc ứng dụng công nghệ vào hoạt động dạy học - phù hợp xu thế phát triển và đòi hỏi của ngành và xã hội, góp phần làm tăng tính sinh động và hấp dẫn của bài học.

Đối với trò chơi học tập, có 66,7% (20/30) giáo viên sử dụng thường xuyên, còn lại sử dụng ở mức độ thỉnh thoảng và ít khi. Điều này cho thấy việc khai thác phương tiện gắn với hoạt động chơi chưa thực sự được chú trọng.

Đáng chú ý, trò chơi dân gian là phương tiện ít được sử dụng nhất: chỉ có 14/30 giáo viên (46,7%) thường xuyên sử dụng, trong khi 8/30 (26,7%) thỉnh thoảng sử dụng, 7/30 (23,3%) ít khi và 1/30 (3,3%) không bao giờ sử dụng. Điều này phản ánh việc khai thác các yếu tố văn hóa truyền thống trong giáo dục còn hạn chế, mặc dù đây là phương tiện có nhiều tiềm năng trong việc hình thành biểu tượng hình dạng cho trẻ.

Bên cạnh đó, nguyên vật liệu tạo hình được sử dụng khá tích cực với 22/30 giáo viên (73,3%) sử dụng thường xuyên và 8/30 (26,7%) thỉnh thoảng sử dụng. Điều này cho thấy giáo viên đã chú trọng đến việc cho trẻ trải nghiệm thông qua hoạt động thực hành, góp phần củng cố BTHD.

Từ kết quả trên có thể nhận thấy, giáo viên đã chú trọng sử dụng các phương tiện trực quan và hiện đại, tuy nhiên việc khai thác các phương tiện mang tính trải nghiệm, sáng tạo và gắn với văn hóa như trò chơi học tập và trò chơi dân gian vẫn còn hạn chế. Đây là một trong những vấn đề cần được quan tâm cải thiện nhằm nâng cao hiệu quả tổ chức hoạt động hình thành BTHD cho trẻ.

Từ các kết quả trên có thể thấy giáo viên mầm non đã chú trọng đến công tác chuẩn bị trước khi tổ chức hoạt động hình thành BTHD cho trẻ mẫu giáo 4-

5 tuổi. Giáo án được xây dựng tương đối đầy đủ, mục tiêu và nội dung hoạt động được xác định khá rõ ràng. Các phương tiện, đồ dùng trực quan phục vụ hoạt động được chuẩn bị tương đối phong phú, góp phần tạo điều kiện thuận lợi cho trẻ tham gia hoạt động. Tuy nhiên, việc chuẩn bị đối với nội dung hình khối vẫn còn hạn chế hơn so với hình học phẳng, đặc biệt là việc xây dựng môi trường trải nghiệm và chuẩn bị học liệu trực quan cho trẻ thao tác trực tiếp.

2.2.2.2. Thực trạng việc xác định nội dung tổ chức hoạt động hình thành biểu tượng hình dạng cho trẻ mẫu giáo 4-5 tuổi của GVMN.

Kết quả bảng 2.4 cho thấy giáo viên đã xác định nội dung hoạt động tương đối phù hợp với khả năng nhận thức của trẻ, tuy nhiên vẫn còn một số hạn chế nhất định giữa các hoạt động.

Đối với hoạt động “Phân biệt các hình tròn, vuông, chữ nhật, tam giác theo đường bao chung”, tiêu chí nội dung đạt 2,0/2,5 điểm. Điều này cho thấy giáo viên đã xác định khá rõ mục tiêu hoạt động, hướng đến việc giúp trẻ nhận biết và phân loại các hình theo đặc điểm đường bao cong và đường bao thẳng. Nội dung hoạt động đảm bảo tính cơ bản, chính xác và phù hợp với khả năng nhận thức trực quan của trẻ mẫu giáo 4–5 tuổi. Giáo viên đã lựa chọn các hình học quen thuộc, gần gũi để trẻ dễ quan sát và thao tác. Tuy nhiên, việc tích hợp nội dung hoạt động với các tình huống thực tiễn hoặc các hoạt động giáo dục khác còn chưa thật sự phong phú, nên trẻ chủ yếu thực hiện theo yêu cầu của cô mà chưa có nhiều cơ hội vận dụng kiến thức vào thực tế.

Ở hoạt động “Phân biệt hình vuông – hình tam giác”, tiêu chí nội dung tiếp tục đạt 2,0/2,5 điểm. Giáo viên đã xác định đúng trọng tâm nội dung là giúp trẻ nhận biết đặc điểm khác nhau giữa hai hình thông qua số cạnh, số góc và hình dạng tổng thể. Nội dung được xây dựng theo trình tự từ nhận biết đến phân biệt và luyện tập, phù hợp với đặc điểm nhận thức của trẻ. Bên cạnh đó, giáo viên đã chú ý lồng ghép hoạt động trò chơi nhằm củng cố kiến thức cho trẻ. Tuy nhiên, mức độ tích hợp nội dung với các hoạt động khác như tạo hình, khám phá môi trường xung quanh hoặc vận động còn chưa nhiều, vì vậy tính mở rộng và liên hệ thực tiễn của hoạt động vẫn còn hạn chế.

Đối với hoạt động “Phân biệt hình vuông – hình chữ nhật”, tiêu chí nội dung đạt 2,0/2,5 điểm. Đây là nội dung tương đối khó đối với trẻ do hai hình có nhiều đặc điểm gần giống nhau. Giáo viên đã xác định được mục tiêu phù hợp, tập trung giúp trẻ nhận ra điểm giống và khác nhau giữa hình vuông và hình chữ nhật. Nội dung hoạt động đảm bảo tính hệ thống và có sự liên kết giữa

các nhiệm vụ học tập. Trẻ được tiếp cận kiến thức thông qua hoạt động quan sát, so sánh và thực hành trực tiếp. Tuy nhiên, việc tích hợp nội dung hoạt động với các trải nghiệm thực tế vẫn chưa phong phú, chủ yếu dừng lại ở các hình mẫu và đồ dùng học tập trong lớp.

Riêng hoạt động “Nhận biết gọi tên khối cầu, khối trụ, khối vuông, khối chữ nhật” chỉ đạt 1,5/2,5 điểm, thấp hơn so với các hoạt động về hình học phẳng. Kết quả này cho thấy việc xác định nội dung hoạt động của giáo viên vẫn còn một số hạn chế. Các kiến thức được xây dựng chưa thật sự kĩ càng, mới chỉ dừng lại ở việc gọi tên các khối hình. Bên cạnh đó, việc tích hợp nội dung hình khối vào các hoạt động khác còn ít nên trẻ chưa có nhiều cơ hội củng cố và vận dụng kiến thức. Điều này ảnh hưởng đến khả năng ghi nhớ và phân biệt các hình khối của trẻ.

Nhìn chung, GVMN đã xác định nội dung tổ chức hoạt động hình thành biểu tượng hình dạng tương đối phù hợp với trẻ mẫu giáo 4–5 tuổi. Nội dung các hoạt động đảm bảo tính cơ bản, chính xác và phù hợp với khả năng nhận thức của trẻ. Các hoạt động về hình học phẳng được xây dựng khá rõ ràng và có tính hệ thống. Tuy nhiên, mức độ tích hợp nội dung với các hoạt động giáo dục khác và các tình huống thực tiễn còn chưa phong phú, đặc biệt đối với nội dung hình khối. Đây là một trong những nguyên nhân ảnh hưởng đến hiệu quả hình thành biểu tượng hình dạng cho trẻ.

2.2.2.3. Thực trạng việc thực hiện các phương pháp tổ chức hoạt động hình thành biểu tượng hình dạng cho trẻ mẫu giáo 4-5 tuổi của GVMN.

Theo bảng 2.4 và biểu 2.1, các giờ hoạt động đều đạt mức cao với 3,5-4,0 điểm về việc thực hiện các phương pháp tổ chức hoạt động hình thành BTHD cho trẻ mẫu giáo 4-5 tuổi của giáo viên mầm non.

Đối với hoạt động “Phân biệt các hình tròn, vuông, chữ nhật, tam giác theo đường bao chung”, tiêu chí phương pháp thực hiện đạt 3,5/4,5 điểm. Giáo viên đã sử dụng các phương pháp trực quan và thực hành để trẻ được quan sát và thao tác trực tiếp với hình học. Tuy nhiên, trong quá trình tổ chức hoạt động, việc khuyến khích trẻ tự đưa ra nhận xét, đặt tên nhóm hình hoặc tìm nhiều cách phân loại khác nhau còn chưa nhiều. Một số trẻ vẫn tham gia hoạt động theo hướng làm theo yêu cầu của cô mà chưa thật sự chủ động khám phá.

Ở hoạt động “Phân biệt hình vuông – hình tam giác”, tiêu chí phương pháp thực hiện đạt 4,0/4,5 điểm. Giáo viên đã phối hợp khá hiệu quả giữa phương pháp trực quan, đàm thoại và trò chơi học tập. Trẻ được tham gia so

sánh, tìm đặc điểm khác nhau giữa hai hình thông qua các hoạt động thao tác trực tiếp. Giáo viên cũng chú ý sử dụng câu hỏi gợi mở giúp trẻ tư duy và trả lời tích cực hơn.

Đối với hoạt động “Phân biệt hình vuông – hình chữ nhật”, tiêu chí phương pháp thực hiện đạt 4,0/4,5 điểm. Giáo viên đã tạo cơ hội cho trẻ được quan sát, so sánh và nhận xét đặc điểm của hai hình thông qua hoạt động thực hành. Các trò chơi học tập được sử dụng phù hợp giúp trẻ ghi nhớ kiến thức tốt hơn. Tuy nhiên, việc cá thể hóa hoạt động cho trẻ còn hạn chế, giáo viên chưa thật sự chú ý nhiều đến sự khác biệt về khả năng nhận thức giữa các trẻ trong lớp.

Đối với hoạt động “Nhận biết gọi tên khối cầu, khối trụ, khối vuông, khối chữ nhật” cũng đạt 4,0/4,5 điểm. Điều này cho thấy giáo viên đã có sự cố gắng trong việc tổ chức hoạt động hình thành biểu tượng khối cho trẻ thông qua thao tác trực tiếp với đồ vật thật. Tuy nhiên, do đặc điểm của nội dung về khối tương đối khó nên một số trẻ vẫn còn lúng túng khi tham gia hoạt động. Ngoài ra, hình thức tổ chức hoạt động đôi khi còn đơn điệu, chưa tạo được nhiều cơ hội trải nghiệm thực tế cho trẻ.

Đồng thời, chúng tôi cũng khảo sát 30 giáo viên bằng phiếu trưng cầu ý kiến, kết quả của việc sử dụng các phương pháp khi tổ chức hoạt động hình thành BTHD cho trẻ mẫu giáo 4-5 tuổi được giáo viên thể hiện cụ thể ở bảng dưới đây.

Bảng 2.6. Mức độ sử dụng các phương pháp khi tổ chức hoạt động hình thành BTHD cho trẻ mẫu giáo 4-5 tuổi

TT	Phương pháp	Thường xuyên	Thỉnh thoảng	Ít khi	Không bao giờ
1	Trực quan	30	0	0	0
2	Đàm thoại	30	0	0	0
3	Thực hành–luyện tập	30	0	0	0
4	Sử dụng trò chơi	20	5	5	0

Kết quả khảo sát ở bảng 2.6 cho thấy, các phương pháp dạy học cơ bản như trực quan, đàm thoại và thực hành – luyện tập đều được 100% giáo viên lựa chọn sử dụng thường xuyên (30/30 giáo viên). Điều này chứng tỏ giáo viên đã có nhận thức đúng đắn về vai trò của các phương pháp này trong việc hình thành BTHD cho trẻ mẫu giáo 4–5 tuổi. Đây đều là những phương pháp phù

hợp với đặc điểm nhận thức mang tính trực quan – hình tượng của trẻ, giúp trẻ dễ quan sát, thao tác và ghi nhớ kiến thức.

Tuy nhiên, đối với phương pháp sử dụng trò chơi, mức độ sử dụng có sự phân hóa: thường xuyên sử dụng (66,7%), thỉnh thoảng sử dụng và ít khi sử dụng đều có 16,7% giáo viên lựa chọn. Điều này cho thấy mặc dù trò chơi (trò chơi học tập,...) là phương pháp phù hợp, tạo hứng thú và phát huy tính tích cực của trẻ, nhưng vẫn chưa được tất cả giáo viên khai thác một cách thường xuyên và hiệu quả.

Từ thực tế và kết quả khảo sát có thể nhận thấy, giáo viên đã vận dụng khá linh hoạt các phương pháp tổ chức hoạt động hình thành BTHD cho trẻ 4-5 tuổi, nhưng chủ yếu vẫn thiên về các phương pháp truyền thống, trong khi việc sử dụng phương pháp mang tính tích cực, trải nghiệm như sử dụng trò chơi - phương pháp mang tính “chơi mà học” còn hạn chế. Đây là một trong những nguyên nhân ảnh hưởng đến mức độ hứng thú, chủ động của trẻ trong quá trình hình thành BTHD.

2.2.2.4. Thực trạng kết quả hình thành biểu tượng hình dạng trên trẻ 4-5 tuổi

Kết quả thể hiện trên trẻ được đánh giá dựa trên mức độ hứng thú, tích cực tham gia hoạt động và khả năng thực hiện các yêu cầu của giờ học chấm qua bảng 2.4 cho thấy kết quả hình thành BTHD ở trẻ đạt mức tương đối tốt.

Trong hoạt động “Phân biệt các hình tròn, vuông, chữ nhật, tam giác theo đường bao chung”, tiêu chí kết quả thể hiện trên trẻ đạt 1,0/1,0 điểm. Trẻ tích cực tham gia hoạt động, biết phân loại hình theo đường bao thẳng và đường bao cong. Nhiều trẻ đã bước đầu biết giải thích lí do phân nhóm và gọi tên nhóm hình phù hợp.

Ở hoạt động “Phân biệt hình vuông – hình tam giác”, tiêu chí kết quả đạt 1,0/1,0 điểm. Phần lớn trẻ nhận biết được đặc điểm của hai hình và phân biệt tương đối chính xác. Trẻ hứng thú tham gia trò chơi học tập và có khả năng trả lời câu hỏi của giáo viên khá tốt.

Đối với hoạt động “Phân biệt hình vuông – hình chữ nhật”, tiêu chí kết quả tiếp tục đạt 1,0/1,0 điểm. Trẻ đã biết nhận ra điểm giống và khác nhau giữa hai hình thông qua số cạnh và độ dài cạnh. Đa số trẻ thực hiện được yêu cầu của hoạt động và tích cực tham gia các nhiệm vụ học tập.

Đặc biệt, ở nội dung “Nhận biết gọi tên khối cầu, khối trụ, khối vuông, khối chữ nhật” chỉ đạt 0,5/1,0 điểm. Kết quả này phản ánh khả năng nhận biết hình khối của trẻ còn hạn chế hơn so với hình học phẳng. Trẻ dễ nhầm lẫn giữa

các khối, khó nhận diện khi thay đổi vị trí hoặc kích thước, và ít có khả năng liên hệ với thực tế. Nguyên nhân có thể do trẻ ít được tiếp xúc và thao tác trực tiếp với các khối hình trong môi trường thực tế, đồng thời nội dung hình khối đòi hỏi khả năng tư duy không gian cao hơn so với hình học phẳng. Điều này cho thấy BTHD của trẻ chưa thực sự bền vững.

Kết quả đánh giá cho thấy đa số trẻ hứng thú tham gia các hoạt động hình thành BTHD và bước đầu đạt được những yêu cầu cơ bản về nhận biết, phân biệt các hình học phẳng. Trẻ có khả năng ghi nhớ và vận dụng BTHD trong một số hoạt động học tập và vui chơi. Tuy nhiên, đối với nội dung hình khối, khả năng nhận biết và gọi tên của trẻ còn hạn chế, nhiều trẻ vẫn nhầm lẫn giữa các khối hình. Điều này cho thấy giáo viên cần tăng cường các hoạt động trải nghiệm thực tế và đa dạng hóa hình thức tổ chức nhằm nâng cao hiệu quả hình thành BTHD cho trẻ mẫu giáo 4-5 tuổi.

2.3. Nguyên nhân của thực trạng

2.3.1. Nguyên nhân chủ quan

Thực trạng tổ chức hoạt động hình thành biểu tượng hình dạng cho trẻ mẫu giáo 4–5 tuổi chịu ảnh hưởng trước hết từ đặc điểm nhận thức của trẻ và năng lực tổ chức hoạt động của giáo viên.

Về phía trẻ, kết quả khảo sát về những khó khăn khi tổ chức hoạt động hình thành BTHD cho thấy khó khăn được nhiều giáo viên lựa chọn nhất là trẻ có mức độ nhận thức không đồng đều với 23/30 giáo viên (chiếm 76,7%). Đây là đặc điểm phổ biến trong các lớp mẫu giáo hiện nay. Mặc dù cùng độ tuổi nhưng khả năng quan sát, ghi nhớ, tư duy và vốn kinh nghiệm của trẻ có sự khác biệt. Có trẻ nhận biết và phân biệt các hình tương đối nhanh, nhưng cũng có trẻ còn gặp khó khăn trong việc ghi nhớ tên gọi hoặc nhận ra dấu hiệu đặc trưng của các hình. Sự chênh lệch này khiến giáo viên gặp khó khăn trong việc lựa chọn nội dung, phương pháp và hình thức tổ chức hoạt động phù hợp với tất cả trẻ trong lớp.

Bên cạnh đó, khả năng chú ý có chủ định của trẻ 4–5 tuổi còn hạn chế, trẻ dễ bị phân tán bởi các yếu tố bên ngoài nếu hoạt động chưa thực sự hấp dẫn hoặc kéo dài. Kinh nghiệm thực tế của trẻ về các đồ vật có dạng hình học trong môi trường sống cũng chưa đồng đều, dẫn đến khả năng liên hệ và vận dụng biểu tượng hình dạng vào thực tiễn còn gặp nhiều khó khăn.

Về phía giáo viên, mặc dù đa số giáo viên đã nhận thức được vai trò của hoạt động hình thành biểu tượng hình dạng, song kết quả khảo sát vẫn cho thấy

có 4/30 giáo viên (chiếm 13,3%) cho rằng bản thân còn gặp khó khăn về phương pháp tổ chức hoạt động. Điều này phần nào phản ánh thực tế rằng một số giáo viên chưa thực sự linh hoạt trong việc vận dụng các phương pháp giáo dục lấy trẻ làm trung tâm; việc tổ chức hoạt động trải nghiệm, trò chơi học tập hoặc tạo cơ hội cho trẻ khám phá, trao đổi còn chưa được khai thác thường xuyên. Trong một số hoạt động, giáo viên vẫn thiên về hướng dẫn và cung cấp kiến thức, chưa chú trọng đầy đủ đến việc phát huy tính tích cực, chủ động của trẻ hoặc cá thể hóa hoạt động phù hợp với khả năng nhận thức khác nhau của trẻ trong lớp.

Ngoài ra, một bộ phận giáo viên còn gặp khó khăn trong việc tìm kiếm, lựa chọn và khai thác các tài liệu phục vụ cho hoạt động hình thành biểu tượng hình dạng, thể hiện qua kết quả có 4/30 giáo viên (13,3%) lựa chọn khó khăn về tài liệu hướng dẫn. Điều này ảnh hưởng nhất định đến việc đổi mới nội dung và phương pháp tổ chức hoạt động.

2.3.2. Nguyên nhân khách quan

Bên cạnh những nguyên nhân chủ quan, thực trạng tổ chức hoạt động hình thành biểu tượng hình dạng cho trẻ mẫu giáo 4–5 tuổi còn chịu tác động của nhiều yếu tố khách quan liên quan đến điều kiện tổ chức giáo dục tại các trường mầm non.

Kết quả khảo sát cho thấy *sĩ số lớp đông* là một trong những khó khăn nổi bật, với 20/30 giáo viên lựa chọn (chiếm 66,7%). Khi số lượng trẻ trong lớp lớn, giáo viên gặp nhiều khó khăn trong việc bao quát, hỗ trợ cá nhân và tổ chức các hoạt động trải nghiệm cho từng trẻ. Điều này ảnh hưởng trực tiếp đến khả năng phát huy tính tích cực của trẻ cũng như việc đáp ứng nhu cầu và khả năng nhận thức khác nhau giữa các cá nhân trong lớp.

Bên cạnh đó, *thời gian tổ chức hoạt động còn hạn chế* cũng là một khó khăn đáng kể, được 11/30 giáo viên lựa chọn (36,7%). Trong điều kiện phải thực hiện đầy đủ các nội dung của chương trình giáo dục mầm non, giáo viên thường gặp khó khăn trong việc dành nhiều thời gian cho trẻ được thao tác, trải nghiệm hoặc khám phá sâu các đặc điểm của hình dạng. Điều này phần nào làm giảm cơ hội củng cố và mở rộng biểu tượng hình dạng cho trẻ.

Về điều kiện *cơ sở vật chất và học liệu*, có 8/30 giáo viên (26,7%) cho rằng còn thiếu đồ dùng, học liệu và 7/30 giáo viên (23,3%) cho rằng cơ sở vật chất chưa đáp ứng đầy đủ yêu cầu tổ chức hoạt động. Thực tế cho thấy, mặc dù nhiều trường mầm non đã quan tâm đầu tư trang thiết bị dạy học, song ở

một số lớp học, số lượng học liệu trực quan, đồ dùng thao tác hoặc vật liệu mở phục vụ hoạt động hình thành biểu tượng hình dạng vẫn còn hạn chế. Điều này ảnh hưởng đến khả năng tổ chức các hoạt động trải nghiệm, khám phá và thực hành của trẻ.

Ngoài ra, môi trường giáo dục ở một số lớp học chưa thực sự phong phú về các yếu tố hình dạng; việc khai thác nội dung hình thành biểu tượng hình dạng trong các hoạt động vui chơi, hoạt động góc và sinh hoạt hằng ngày còn chưa thường xuyên. Bên cạnh đó, sự phối hợp giữa gia đình và nhà trường trong việc củng cố biểu tượng hình dạng cho trẻ chưa thật sự chặt chẽ, dẫn đến trẻ còn ít cơ hội được luyện tập và vận dụng kiến thức trong môi trường sống hằng ngày.

Từ những nguyên nhân trên có thể thấy, thực trạng tổ chức hoạt động hình thành biểu tượng hình dạng cho trẻ mẫu giáo 4–5 tuổi chịu tác động đồng thời của cả yếu tố chủ quan và khách quan. Đây cũng là cơ sở quan trọng để đề xuất các biện pháp phù hợp nhằm nâng cao hiệu quả tổ chức hoạt động trong thời gian tới.

2.4. Đề xuất biện pháp tổ chức hoạt động hình thành biểu tượng hình dạng cho trẻ mẫu giáo 4-5 tuổi.

2.4.1. Các nguyên tắc đề xuất biện pháp tổ chức hoạt động hình thành biểu tượng hình dạng cho trẻ mẫu giáo 4-5 tuổi

Việc đề xuất các biện pháp nhằm nâng cao hiệu quả tổ chức hoạt động hình thành biểu tượng hình dạng cho trẻ mẫu giáo 4–5 tuổi cần được thực hiện trên cơ sở khoa học và thực tiễn, đảm bảo tính khả thi và phù hợp với điều kiện giáo dục mầm non hiện nay. Từ cơ sở lý luận đã trình bày ở chương 1 và kết quả khảo sát thực trạng ở chương 2, việc xây dựng các biện pháp cần tuân thủ một số nguyên tắc sau:

Thứ nhất, các biện pháp phải *đảm bảo tính mục tiêu*, hướng tới việc hình thành và phát triển biểu tượng hình dạng cho trẻ một cách toàn diện. Điều này đòi hỏi các biện pháp không chỉ dừng lại ở việc giúp trẻ nhận biết và gọi tên hình, mà còn phải tạo điều kiện để trẻ khám phá đặc điểm, so sánh, khái quát và vận dụng kiến thức vào thực tiễn. Nguyên tắc này xuất phát từ yêu cầu của chương trình giáo dục mầm non và đặc điểm phát triển nhận thức của trẻ ở lứa tuổi 4–5.

Thứ hai, *đảm bảo tính khoa học và hệ thống*: Các biện pháp không tồn tại riêng lẻ mà cần có sự liên kết chặt chẽ với nhau, tác động đến nhiều yếu tố

của quá trình tổ chức hoạt động như: nội dung, phương pháp, hình thức tổ chức, môi trường giáo dục. Đồng thời, các biện pháp cần kế thừa những ưu điểm đã đạt được trong thực tiễn, cũng như khắc phục những hạn chế đã được chỉ ra ở chương 2.

Thứ ba, *đảm bảo phù hợp với đặc điểm nhận thức của trẻ mẫu giáo 4–5 tuổi*. Ở lứa tuổi này, hoạt động nhận thức của trẻ mang tính trực quan – hình tượng, gắn liền với thao tác và trải nghiệm. Vì vậy, các biện pháp cần chú trọng tổ chức cho trẻ được “học thông qua chơi”, được thao tác với đồ vật, được trải nghiệm trong các tình huống cụ thể thay vì tiếp thu kiến thức một cách thụ động.

Thứ tư, *đảm bảo phát huy tính tích cực, chủ động của trẻ*, phù hợp với định hướng đổi mới giáo dục mầm non hiện nay. Giáo viên cần chuyển từ vai trò “truyền đạt” sang “tổ chức, hướng dẫn”, tạo cơ hội cho trẻ được tham gia, lựa chọn, thử nghiệm và thể hiện ý kiến cá nhân. Đây là nguyên tắc quan trọng nhằm nâng cao hiệu quả của hoạt động và giúp trẻ phát triển năng lực một cách bền vững.

Thứ năm, *đảm bảo tính thực tiễn và khả thi*: Kết quả khảo sát cho thấy giáo viên còn gặp nhiều khó khăn như sĩ số lớp đông, thời gian hạn chế, sự không đồng đều về nhận thức của trẻ... Do đó, các biện pháp đề xuất cần phù hợp với điều kiện cơ sở vật chất, trình độ giáo viên và thực tế tổ chức hoạt động tại các trường mầm non, tránh mang tính lý tưởng hóa, khó áp dụng.

Thứ sáu, *đảm bảo tính đa dạng và linh hoạt trong tổ chức hoạt động*, cho phép giáo viên có thể điều chỉnh, vận dụng phù hợp với từng đối tượng trẻ và điều kiện cụ thể của lớp học. Thực tế cho thấy không có một cách tổ chức nào phù hợp với mọi tình huống, do đó việc đề xuất biện pháp cần tạo không gian để giáo viên chủ động sáng tạo trong quá trình thực hiện.

Như vậy, các nguyên tắc trên là cơ sở định hướng quan trọng trong việc đề xuất các biện pháp nhằm nâng cao hiệu quả tổ chức hoạt động hình thành BTHD cho trẻ mẫu giáo 4–5 tuổi. Việc tuân thủ các nguyên tắc này sẽ giúp đảm bảo tính khoa học, tính phù hợp và tính khả thi của các biện pháp trong thực tiễn GDMN.

2.4.2. Một số biện pháp tổ chức hoạt động hình thành biểu tượng hình dạng cho trẻ mẫu giáo 4-5 tuổi

2.4.2.1. Tích hợp nội dung hình dạng vào các hoạt động giáo dục hàng ngày

* Mục đích, ý nghĩa:

Giúp trẻ hình thành BTHD ở mọi lúc, mọi nơi, mọi thời điểm một cách

tự nhiên, liên tục và bền vững, góp phần nâng cao hiệu quả giáo dục; khắc phục tình trạng trẻ nhận biết hình dạng trong giờ học có chủ đích nhưng vẫn còn khó khăn khi nhận biết các vật có dạng hình, dạng khối trong thực tế.

* Nội dung:

- Lồng ghép nội dung nhận biết và phân biệt hình dạng vào các hoạt động như: hoạt động góc, hoạt động ngoài trời, hoạt động tạo hình, hoạt động chiều,...

- Tăng cường các tình huống gắn với thực tiễn: nhận biết hình dạng của đồ vật xung quanh, trong lớp học, sân trường, gia đình.

* Cách tiến hành:

Việc tích hợp nội dung hình dạng vào các hoạt động giáo dục hằng ngày được thực hiện theo một quy trình linh hoạt, gắn với đặc điểm tổ chức hoạt động ở trường mầm non:

- *Xác định cơ hội tích hợp trong ngày*

Giáo viên căn cứ vào chế độ sinh hoạt hằng ngày để lựa chọn các thời điểm phù hợp như: hoạt động học, hoạt động góc, hoạt động ngoài trời, đón – trả trẻ, ăn – ngủ...

Xác định rõ mục tiêu tích hợp ở từng thời điểm (nhận biết, phân biệt hay vận dụng hình dạng), tránh tích hợp tràn lan, thiếu trọng tâm.

- *Chuẩn bị nội dung và học liệu phù hợp*

Lựa chọn các hình dạng cần tích hợp (hình tròn, vuông, tam giác, chữ nhật...) phù hợp với khả năng nhận thức của trẻ 4–5 tuổi.

Chuẩn bị học liệu trực quan: đồ vật thật, đồ chơi, tranh ảnh hoặc vật liệu mở (nắp chai, que tính...) có yếu tố hình học.

Dự kiến câu hỏi gợi mở theo mức độ: Nhận biết, phân biệt, vận dụng

- *Tổ chức tích hợp trong các hoạt động giáo dục cụ thể*

+ Trong hoạt động học có chủ đích: Lồng ghép nội dung hình dạng vào phân khởi động, khám phá hoặc củng cố.

+ Trong hoạt động góc: Gợi ý trẻ sử dụng hình để xây dựng, lắp ghép và yêu cầu trẻ gọi tên, mô tả hình đã dùng.

+ Trong hoạt động ngoài trời: Tổ chức cho trẻ quan sát có mục tiêu (tìm kiếm, so sánh các hình trong môi trường xung quanh).

+ Trong sinh hoạt hằng ngày: Tận dụng các tình huống tự nhiên để đặt câu hỏi, củng cố kiến thức hình dạng.

.....

- *Tăng cường tương tác và phát huy tính tích cực của trẻ*

+ Khuyến khích trẻ: Tự phát hiện và nêu tên hình dạng; trao đổi, nhận xét với bạn; giải thích lý do lựa chọn (ở mức đơn giản)

+ Giáo viên đóng vai trò gợi mở, hỗ trợ, tránh làm thay hoặc cung cấp sẵn đáp án.

- *Củng cố và lặp lại có hệ thống*

+ Lặp lại nội dung hình dạng ở nhiều thời điểm khác nhau trong ngày dưới các hình thức đa dạng.

+ Kết thúc mỗi hoạt động, giáo viên nhấn mạnh lại kiến thức trọng tâm một cách ngắn gọn, dễ hiểu.

+ Theo dõi mức độ tiếp thu của trẻ để điều chỉnh nội dung tích hợp cho phù hợp.

* Điều kiện thực hiện:

- Giáo viên cần có kế hoạch tích hợp cụ thể trong tuần, trong chủ đề.

- Chuẩn bị đa dạng đồ dùng, học liệu phục vụ các hoạt động.

Ví dụ:

- Tích hợp trong hoạt động tạo hình “xé dán ngôi nhà của bé”:

+ Cô hướng dẫn trẻ: “Thân nhà là hình chữ nhật, mái nhà là hình tam giác, cửa sổ là hình vuông, cửa ra vào là hình chữ nhật”

+ Trong quá trình trẻ thực hiện, cô đặt câu hỏi gợi mở để trẻ nói tên các hình.

- Tích hợp trong hoạt động ngoài trời: trong quá trình cho trẻ quan sát, cô hỏi trẻ:

+ Viên gạch lát sân có dạng hình gì?

+ Bánh xe đạp có dạng hình gì?

2.4.2.2. *Tăng cường tổ chức hoạt động học thông qua trò chơi và trải nghiệm*

* Mục đích, ý nghĩa:

Khắc phục hạn chế về việc giáo viên còn thiên về phương pháp truyền thống, biện pháp này nhằm phát huy tính tích cực, chủ động và hứng thú của trẻ thông qua hình thức “học bằng chơi”.

* Nội dung:

- Xây dựng hệ thống trò chơi học tập gắn với nội dung hình dạng (nhận biết, phân biệt, so sánh, ghép hình...).

- Tổ chức các hoạt động trải nghiệm như: khám phá vật thật, thao tác với các hình và khối.

* Cách tiến hành:

- Thiết kế trò chơi phù hợp với mục tiêu bài học (ví dụ: “Tìm bạn cùng hình”, “Ai nhanh hơn”, “Ghép hình sáng tạo”...) nhằm gây hứng thú, củng cố,...BTHD cho trẻ.

- Tổ chức cho trẻ tham gia theo nhóm, theo cặp để tăng cơ hội tương tác.
- Khuyến khích trẻ tự lựa chọn cách chơi, cách giải quyết nhiệm vụ.
- Kết hợp trò chơi dân gian có yếu tố hình dạng để tăng tính gần gũi.

* Điều kiện thực hiện:

- Giáo viên cần linh hoạt trong việc sưu tầm, thiết kế và tổ chức trò chơi.
- Có đủ không gian và đồ dùng để tổ chức hoạt động.
- Đảm bảo tất cả các trẻ đều được tham gia trò chơi.

2.4.2.3. Xây dựng môi trường giáo dục đa “hình dạng”

* Mục đích, ý nghĩa:

Tạo điều kiện để trẻ được tiếp xúc thường xuyên với các hình dạng trong môi trường xung quanh, qua đó hình thành biểu tượng một cách tự nhiên và liên tục.

* Nội dung: Xây dựng môi trường giáo dục giàu tính “hình dạng” được thực hiện thông qua các nội dung sau:

- Bố trí các góc chơi, khu vực trong lớp có sử dụng các hình hình học.
- Trang trí lớp học bằng các sản phẩm có yếu tố hình dạng.
- Tận dụng môi trường ngoài lớp học (sân trường, hành lang...) để tạo

cơ hội cho trẻ quan sát và trải nghiệm.

* Cách tiến hành:

- Khảo sát và thiết kế môi trường: Giáo viên tiến hành rà soát môi trường lớp học hiện có, xác định những vị trí có thể tích hợp yếu tố hình học. Xây dựng kế hoạch bố trí lại các góc hoạt động theo hướng tăng cường học liệu hình dạng.

- Xây dựng “góc học tập hình học” với các vật liệu như: thẻ hình, khối hình, bộ xếp hình.

- Gắn các hình vào đồ dùng quen thuộc (bàn, ghế, cửa, đồ chơi...) để trẻ nhận biết.

- Thường xuyên thay đổi, bổ sung học liệu để tạo sự mới mẻ.

- Khuyến khích trẻ tham gia tạo môi trường (vẽ, cắt dán, trang trí...).

* Điều kiện thực hiện:

- Sự quan tâm của nhà trường trong việc đầu tư cơ sở vật chất.
- Sự sáng tạo của giáo viên trong việc tận dụng vật liệu sẵn có.

Ví dụ:

- Trang trí lớp học bằng các hình hình học: khung ảnh hình chữ nhật, đồng hồ hình tròn, cửa sổ hình vuông, dây cờ hình tam giác,...
- Xây dựng “góc khám phá hình dạng”: gồm các hình học phẳng, các khối hình, đồ vật có dạng hình học, trò chơi ghép hình,...
- Tạo môi trường hình dạng ngoài lớp học:
 - + Dán các hình học lên các bậc cầu thang.
 - + Cắt tỉa cây cảnh thành các dạng hình học.
 - + Biển chỉ dẫn có dạng các hình học khác nhau.

2.4.3. Mối quan hệ của các biện pháp tổ chức hoạt động hình thành biểu tượng hình dạng cho trẻ mẫu giáo 4-5 tuổi

Các biện pháp tổ chức hoạt động hình thành biểu tượng hình dạng cho trẻ mẫu giáo 4–5 tuổi có mối quan hệ chặt chẽ với nhau, cùng hướng tới mục tiêu nâng cao hiệu quả hình thành biểu tượng hình dạng cho trẻ. Mỗi biện pháp tập trung giải quyết một khía cạnh khác nhau của quá trình tổ chức hoạt động, song giữa các biện pháp không tách rời mà bổ sung, hỗ trợ lẫn nhau trong quá trình thực hiện.

Biện pháp *Tích hợp nội dung hình dạng vào các hoạt động giáo dục hằng ngày* tạo điều kiện để trẻ được tiếp xúc với các biểu tượng hình dạng ở nhiều thời điểm và trong nhiều tình huống khác nhau. Đây là cơ sở giúp trẻ được củng cố và mở rộng những kiến thức đã được hình thành trong hoạt động học có chủ đích. Tuy nhiên, để việc tích hợp đạt hiệu quả, giáo viên cần tổ chức các hoạt động phù hợp với đặc điểm nhận thức của trẻ, trong đó trò chơi và trải nghiệm đóng vai trò quan trọng trong việc tạo hứng thú, phát huy tính tích cực và giúp trẻ lĩnh hội kiến thức một cách tự nhiên.

Biện pháp *Tăng cường tổ chức hoạt động học thông qua trò chơi và trải nghiệm* góp phần đổi mới phương pháp giáo dục theo hướng lấy trẻ làm trung tâm. Thông qua các hoạt động chơi, thao tác, khám phá và trải nghiệm, trẻ có cơ hội quan sát, so sánh, nhận biết và phân biệt các hình dạng một cách trực tiếp. Hiệu quả của biện pháp này sẽ được nâng cao khi trẻ được hoạt động trong một môi trường giáo dục có nhiều cơ hội tiếp xúc với các hình dạng và học liệu phù hợp.

Biện pháp *Xây dựng môi trường giáo dục đa “hình dạng”* tạo ra những điều kiện thuận lợi để trẻ được thường xuyên quan sát, nhận biết và vận dụng biểu tượng hình dạng trong các hoạt động hằng ngày. Môi trường giáo dục

không chỉ hỗ trợ việc tổ chức hoạt động học mà còn tạo cơ hội để giáo viên thực hiện hiệu quả việc tích hợp nội dung hình dạng trong các hoạt động vui chơi, sinh hoạt và trải nghiệm của trẻ.

Như vậy, biện pháp xây dựng môi trường giáo dục đa “hình dạng” có vai trò tạo điều kiện; biện pháp tổ chức hoạt động học thông qua trò chơi và trải nghiệm là phương thức tác động trực tiếp đến quá trình nhận thức của trẻ; còn biện pháp tích hợp nội dung hình dạng vào các hoạt động giáo dục hằng ngày góp phần duy trì, củng cố và mở rộng biểu tượng hình dạng đã được hình thành.

Việc thực hiện đồng bộ và linh hoạt các biện pháp trên sẽ tạo ra sự tác động toàn diện đến quá trình hình thành biểu tượng hình dạng cho trẻ mẫu giáo 4–5 tuổi. Ngược lại, nếu chỉ thực hiện riêng lẻ từng biện pháp thì hiệu quả đạt được sẽ hạn chế, khó đáp ứng yêu cầu phát triển nhận thức của trẻ theo định hướng của Chương trình giáo dục mầm non.

Kết luận chương 2

Chương 2 của đề tài đã tiến hành khảo sát và phân tích thực trạng tổ chức hoạt động hình thành biểu tượng hình dạng cho trẻ mẫu giáo 4-5 tuổi của giáo viên mầm non. Kết quả khảo sát cho thấy giáo viên đã nhận thức được vai trò của việc hình thành biểu tượng hình dạng đối với sự phát triển nhận thức của trẻ, đồng thời đã có sự quan tâm nhất định trong quá trình tổ chức hoạt động; được thể hiện qua việc chuẩn bị giáo án, phương tiện, đồ dùng, môi trường giáo dục, ...tương đối đầy đủ, nội dung phù hợp với chương trình và bước đầu vận dụng các phương pháp dạy học tích cực. Các hoạt động cơ bản được triển khai theo đúng nội dung chương trình giáo dục mầm non.

Tuy nhiên, bên cạnh những ưu điểm đạt được, khi đi sâu phân tích theo các tiêu chí đánh giá, có thể nhận thấy việc tổ chức hoạt động vẫn còn một số hạn chế. Cụ thể, công tác chuẩn bị tuy đảm bảo về hình thức nhưng chưa thực sự chú trọng đến việc xây dựng môi trường học tập và học liệu mở; nội dung hoạt động còn đơn giản, chưa chú trọng đúng mức đến biểu tượng hình khối, còn thiên về nhận biết; hình thức tổ chức chưa phong phú; việc phát huy tính tích cực của trẻ chưa cao; đặc biệt, kết quả thể hiện trên trẻ còn hạn chế, trẻ chưa thực sự vận dụng được kiến thức vào thực tiễn; phương pháp tổ chức vẫn còn dấu hiệu thiên về truyền đạt, chưa tạo được nhiều cơ hội cho trẻ tham gia một cách chủ động. Những hạn chế này ảnh hưởng không nhỏ tới hiệu quả tổ chức hoạt động hình thành biểu tượng hình dạng cho trẻ.

Trên cơ sở phân tích thực trạng, đề tài đã đề xuất các biện pháp nhằm nâng cao hiệu quả tổ chức hoạt động hình thành biểu tượng hình dạng cho trẻ mẫu giáo 4-5 tuổi. Các biện pháp được đề xuất đảm bảo tính khoa học, phù hợp với đặc điểm nhận thức của trẻ, đồng thời có tính thực tiễn và khả thi trong điều kiện GDMN hiện nay. Bên cạnh đó, đề tài cũng đã làm rõ mối quan hệ giữa các biện pháp, trong đó mỗi biện pháp đảm nhận một vai trò riêng nhưng có sự liên kết chặt chẽ, hỗ trợ lẫn nhau, góp phần nâng cao hiệu quả tổ chức hoạt động một cách toàn diện. Việc triển khai đồng bộ các biện pháp sẽ giúp trẻ không chỉ nhận biết mà còn hiểu sâu và vận dụng linh hoạt BTHD trong các tình huống thực tiễn.

Như vậy, kết quả nghiên cứu của chương 2 là cơ sở thực tiễn quan trọng để khẳng định tính cần thiết của việc đổi mới tổ chức hoạt động hình thành biểu tượng hình dạng cho trẻ mẫu giáo 4-5 tuổi. Đồng thời đây cũng là tiền đề để đề tài tiếp tục nghiên cứu, kiểm nghiệm và hoàn thiện các biện pháp trong thực tiễn GDMN, góp phần nâng cao chất lượng giáo dục trẻ.

KẾT LUẬN VÀ KIẾN NGHỊ

1. Kết luận

Nội dung hình thành biểu tượng hình dạng cho trẻ mẫu giáo 4–5 tuổi là một nội dung quan trọng trong quá trình phát triển nhận thức cho trẻ ở trường mầm non. Việc tổ chức các hoạt động hình thành BTHD không chỉ giúp trẻ nhận biết, gọi tên, phân biệt được các hình học cơ bản mà còn góp phần phát triển tư duy trực quan – hình tượng, khả năng quan sát, ghi nhớ, so sánh, phân tích và khái quát hóa. Đồng thời, thông qua các hoạt động học tập, vui chơi và trải nghiệm, trẻ được phát triển ngôn ngữ, khả năng giao tiếp, tính tích cực và hứng thú trong học tập, tạo tiền đề cho việc tiếp thu kiến thức toán học ở các giai đoạn tiếp theo.

Trên cơ sở nghiên cứu lí luận, đề tài đã hệ thống hóa được một số vấn đề cơ bản liên quan đến việc tổ chức hoạt động hình thành BTHD cho trẻ mẫu giáo 4–5 tuổi như: khái niệm biểu tượng, hình dạng, biểu tượng hình dạng, hoạt động hình thành biểu tượng hình dạng; mục đích, nội dung, phương pháp, phương tiện, vai trò và các yếu tố ảnh hưởng đến việc tổ chức hoạt động. Qua đó cho thấy, việc tổ chức hoạt động hình thành BTHD cho trẻ cần đảm bảo tính trực quan, tính vừa sức, tính tích cực hoạt động của trẻ và gắn với trải nghiệm thực tế nhằm giúp trẻ lĩnh hội kiến thức một cách tự nhiên và hiệu quả.

Kết quả khảo sát thực trạng cho thấy GVMN đã có nhận thức tương đối đầy đủ về vai trò và ý nghĩa của việc hình thành BTHD cho trẻ mẫu giáo 4–5 tuổi. Giáo viên đã chú ý xây dựng kế hoạch, chuẩn bị đồ dùng trực quan, sử dụng các phương pháp phù hợp như trực quan, đàm thoại, thực hành – luyện tập và trò chơi học tập trong quá trình tổ chức hoạt động. Các hoạt động về hình học phẳng đạt kết quả tốt: trẻ có khả năng nhận biết, phân biệt một số hình cơ bản như hình tròn, hình vuông, hình tam giác, hình chữ nhật và bước đầu biết phân loại theo dấu hiệu đặc trưng.

Tuy nhiên, thực trạng nghiên cứu cũng cho thấy vẫn còn một số hạn chế nhất định. Một số giáo viên chưa thật sự linh hoạt trong việc đổi mới hình thức tổ chức hoạt động; việc tích hợp nội dung hình dạng vào các hoạt động giáo dục hàng ngày còn chưa phong phú; việc khai thác trò chơi dân gian, hoạt động trải nghiệm và môi trường giáo dục còn hạn chế. Bên cạnh đó, nội dung về hình khối vẫn là phần khó đối với trẻ do khả năng tri giác không gian còn hạn chế, đồ dùng trực quan chưa đa dạng và cơ hội cho trẻ thao tác, trải nghiệm thực tế chưa nhiều. Ngoài ra, sĩ số lớp đông, sự chênh lệch về nhận thức giữa các trẻ

và điều kiện cơ sở vật chất cũng ảnh hưởng không nhỏ đến hiệu quả tổ chức hoạt động.

Từ cơ sở lí luận và thực trạng nghiên cứu, đề tài đã đề xuất ba biện pháp nhằm nâng cao hiệu quả tổ chức hoạt động hình thành BTHD cho trẻ mẫu giáo 4–5 tuổi gồm: tích hợp nội dung hình dạng vào các hoạt động giáo dục hàng ngày; tăng cường tổ chức hoạt động học thông qua trò chơi và trải nghiệm; xây dựng môi trường giáo dục đa “hình dạng”. Các biện pháp được xây dựng đảm bảo tính khoa học, tính thực tiễn, phù hợp với đặc điểm nhận thức của trẻ mẫu giáo 4–5 tuổi và có mối quan hệ hỗ trợ lẫn nhau trong quá trình tổ chức hoạt động. Nếu được vận dụng linh hoạt và phù hợp với điều kiện thực tế của nhà trường, các biện pháp này sẽ góp phần nâng cao hiệu quả hình thành biểu tượng hình dạng cho trẻ.

Nhìn chung, đề tài đã hoàn thành mục tiêu nghiên cứu đề ra, góp phần bổ sung cơ sở lí luận và thực tiễn cho việc tổ chức hoạt động hình thành BTHD cho trẻ mẫu giáo 4–5 tuổi ở trường mầm non. Kết quả nghiên cứu có thể được sử dụng làm tài liệu tham khảo cho GVMN trong quá trình tổ chức các hoạt động làm quen với toán nhằm phát triển nhận thức cho trẻ.

Những kết quả nghiên cứu của khóa luận có thể là tài liệu tham khảo cho sinh viên mầm non khi học các học phần có liên quan đến việc tổ chức hoạt động hình thành biểu tượng hình dạng cho trẻ. Tuy nhiên, do phạm vi nghiên cứu còn hạn chế, khóa luận chưa thể phản ánh đầy đủ mọi khía cạnh của vấn đề, đây cũng là hướng cần tiếp tục nghiên cứu trong thời gian tới.

2. Kiến nghị

Để nâng cao hiệu quả tổ chức hoạt động hình thành biểu tượng hình dạng cho trẻ mẫu giáo 4–5 tuổi, khóa luận đề xuất một số kiến nghị sau:

*** Đối với cơ sở đào tạo giáo viên mầm non**

- Tiếp tục quan tâm bồi dưỡng cho sinh viên những kiến thức và kỹ năng tổ chức hoạt động hình thành biểu tượng toán học, đặc biệt là biểu tượng hình dạng cho trẻ mầm non.

- Tăng cường các giờ thực hành, dự giờ và trải nghiệm thực tế nhằm giúp sinh viên có cơ hội vận dụng lí thuyết vào quá trình tổ chức hoạt động cho trẻ.

- Khuyến khích sinh viên tiếp cận các phương pháp giáo dục tích cực, phù hợp với xu hướng đổi mới giáo dục mầm non hiện nay.

*** Đối với trường mầm non**

- Tạo điều kiện bổ sung cơ sở vật chất, học liệu và môi trường giáo dục phong phú nhằm hỗ trợ giáo viên thuận lợi hơn trong quá trình tổ chức hoạt động cho trẻ.

- Khuyến khích giáo viên chia sẻ kinh nghiệm, trao đổi chuyên môn về các hình thức tổ chức hoạt động hiệu quả và phù hợp với đặc điểm của trẻ 4-5 tuổi.

- Quan tâm tạo điều kiện để giáo viên linh hoạt tổ chức các hoạt động trải nghiệm, trò chơi học tập và các hoạt động gắn với thực tiễn.

*** Đối với giáo viên mầm non**

- Tiếp tục phát huy tinh thần đổi mới trong tổ chức hoạt động theo hướng lấy trẻ làm trung tâm, tạo cơ hội cho trẻ được trải nghiệm, khám phá và tham gia tích cực vào hoạt động.

- Tăng cường tích hợp nội dung hình dạng vào các hoạt động hằng ngày nhằm giúp trẻ được củng cố kiến thức một cách tự nhiên và gần gũi.

- Dành thời gian xây dựng môi trường học tập phong phú, khai thác hiệu quả các đồ dùng, học liệu sẵn có để tạo hứng thú cho trẻ trong quá trình học tập.

*** Đối với gia đình**

- Phối hợp thường xuyên với nhà trường trong việc tạo cơ hội cho trẻ nhận biết và vận dụng các biểu tượng hình dạng trong cuộc sống hằng ngày.

- Khuyến khích trẻ quan sát, trò chuyện và nhận biết các hình dạng quen thuộc trong môi trường xung quanh nhằm góp phần củng cố kiến thức cho trẻ một cách tự nhiên.

DANH MỤC TÀI LIỆU THAM KHẢO

1/ Tiếng Việt

1. Bộ Giáo dục và Đào tạo (2021), *Chương trình giáo dục mầm non* (kèm theo văn bản hợp nhất số 01/VBHN-BGDDĐT về việc hợp nhất các thông tư về chương trình giáo dục mầm non, có hiệu lực từ 31/3/2021).
2. Bùi Hương Giang (2022), “Sử dụng trò chơi dân gian nhằm hình thành biểu tượng hình dạng cho trẻ mẫu giáo 4-5 tuổi”, *Tạp chí thiết bị giáo dục: Nghiên cứu ứng dụng*, số 1, tập 278.
3. Bùi Hương Giang, Vũ Thị Diệu Thúy, Đinh Thị Hồng Loan, Lương Thị Hà (2021), *Lập kế hoạch tổ chức hoạt động làm quen với toán nhằm hình thành biểu tượng hình dạng cho trẻ 5-6 tuổi*, đề tài nghiên cứu khoa học trường Đại học Hoa Lư.
4. Vũ Thị Thanh Huyền (CB), Vũ Thị Hồng Hạnh (2018), *Giáo trình phương pháp hình thành các biểu tượng toán cho trẻ mầm non*, Nxb Giáo dục Việt Nam.
5. Nguyễn Thị Hoà (2013), *Giáo trình giáo dục học mầm non*, Nxb Đại Học Sư Phạm.
6. Đinh Thị Hồng Loan, Vũ Thị Diệu Thúy, Bùi Hương Giang (2020), *Lập kế hoạch hoạt động làm quen với toán nhằm hình thành biểu tượng hình dạng cho trẻ 4-5 tuổi*, đề tài nghiên cứu khoa học trường Đại học Hoa Lư.
7. Đỗ Thị Minh Liên (2020), *Lí luận và phương pháp hình thành biểu tượng toán học sơ đẳng cho trẻ mầm non*, Nxb Đại học sư phạm.
8. Đỗ Thị Minh Liên (2008), *Phương pháp hình thành biểu tượng toán học sơ đẳng cho trẻ mầm non*, Nxb Đại học Sư phạm
9. Đỗ Thị Minh Liên (2014), *Giáo trình phương pháp cho trẻ mầm non làm quen với toán (Dành cho hệ cao đẳng Sư phạm Mầm non)*, Nxb Giáo dục Việt Nam
10. Nguyễn Thị Kim Liên (2010), *Thiết kế và sử dụng trò chơi học tập nhằm hình thành biểu tượng thực vật cho trẻ mẫu giáo 5 – 6 tuổi*, Luận văn thạc sĩ khoa học giáo dục.
11. Đinh Thị Nhung (2006), *Toán và phương pháp hình thành các biểu tượng toán học cho trẻ mẫu giáo*, Quyển II, Nxb Đại học Quốc gia Hà Nội.
12. Đinh Thị Nhung (2015), *Phương pháp hình thành các biểu tượng toán cho trẻ mẫu giáo*, Nxb Giáo dục Việt Nam.
13. Hoàng Phê (1997), *Từ điển tiếng Việt*, Nxb Đà Nẵng.

14. Nguyễn Ánh Tuyết (2001), *Giáo dục học mầm non những vấn đề lý luận và thực tiễn*, Nxb Đại học Sư phạm.

15. Trần Thị Ngọc Trâm, Lê Thu Hương, Lê Thị Ánh Tuyết (2015), *Hướng dẫn tổ chức thực hiện chương trình giáo dục mầm non mẫu giáo nhỏ (4-5 tuổi)*, Nxb Giáo dục Việt Nam.

2/ Tiếng Anh

16. Douglas H. Clements (2004), *Engaging young children in mathematics: Standards for early childhood mathematics education*, Lawrence Erlbaum Associates, Publishers, Mahwah, New Jersey

17. Douglas H. Clements & Sarama, J. (2009), *Learning and teaching early math: The learning trajectories approach*, Published: Routledge New York.

18. Bruner, J. S. (1966), *Toward a Theory of Instruction*, Cambridge, MA: The Belknap Press of Harvard University Press.

19. Piaget, J. (1952), *The Origins of Intelligence in Children*, International Universities Press, INC, New York.

3/ Website

20. http://astrology.vn/triet_hoc

21. <http://tudienwiki.com> (Bách khoa toàn thư mở)

. 22. http://vi.wikipedia.org/wiki/Biểu_tượng

PHỤ LỤC
PHỤ LỤC 1: PHIẾU TRƯNG CẦU Ý KIẾN GIÁO VIÊN
PHIẾU TRƯNG CẦU Ý KIẾN
(Dành cho giáo viên đã và đang dạy lớp mẫu giáo 4 - 5 tuổi)

Kính gửi: Quý Cô giáo

Phiếu khảo sát này nhằm thu thập thông tin phục vụ đề tài khóa luận tốt nghiệp “Thực trạng tổ chức hoạt động hình thành biểu tượng hình dạng cho trẻ mẫu giáo 4–5 tuổi”.

Các thông tin Cô cung cấp chỉ phục vụ mục đích nghiên cứu khoa học, hoàn toàn không sử dụng cho mục đích khác.

Xin Cô vui lòng đánh dấu (X) vào phương án phù hợp hoặc ghi ý kiến vào chỗ trống.

Xin chân thành cảm ơn sự hợp tác của Cô!

1. Trình độ chuyên môn

☐ Trung cấp	☐ Cao đẳng
☐ Đại học	☐ Sau đại học

2. Thâm niên công tác

☐ Dưới 5 năm	☐ 5 – 10 năm
☐ 10 – 15 năm	☐ Trên 15 năm

Câu 1. Theo Cô, việc tổ chức hoạt động hình thành biểu tượng hình dạng cho trẻ 4–5 tuổi có mức độ quan trọng như thế nào?

TT	Mức độ	Số lượng	Tỷ lệ %
1	Rất quan trọng		
2	Quan trọng		
3	Bình thường		
4	Ít quan trọng		
5	Không quan trọng		

Câu 2. Nội dung tổ chức hoạt động hình thành biểu tượng hình dạng cho trẻ 4–5 tuổi (có thể chọn nhiều phương án)

Nội dung	Lựa chọn	SL	%
Nhận biết các hình tròn, vuông, chữ nhật, tam giác			
Phân biệt hình tròn, vuông, tam giác, chữ nhật theo đường			

bao chung		
Phân biệt hình vuông với hình tam giác		
Phân biệt hình vuông với hình chữ nhật		
Nhận biết khối cầu, khối trụ, khối vuông, khối chữ nhật		
Phân biệt khối cầu, khối trụ		
Phân biệt khối vuông, khối chữ nhật		
Nội dung khác:		

Câu 3. Theo Cô, có các hình thức tổ chức hoạt động hình thành biểu tượng hình dạng cho trẻ 4–5 tuổi nào sau đây? (Có thể chọn nhiều phương án)

TT	Hình thức	SL	%
1	<i>Giờ học Làm quen với Toán</i>		
	Ôn nhận biết hình tròn, vuông, chữ nhật, tam giác		
	Phân biệt hình tròn, vuông, tam giác, chữ nhật theo đường bao chung		
	Phân biệt hình vuông với hình tam giác		
	Phân biệt hình vuông với hình chữ nhật		
	Nhận biết khối cầu, khối trụ, khối vuông, khối chữ nhật		
	Giờ học khác:		
2	<i>Tích hợp trong giờ học khác</i>		
	Tạo hình		
	Khám phá khoa học/Khám phá xã hội		
	Phát triển vận động		
	Làm quen chữ cái		
	Âm nhạc		
	Làm quen tác phẩm văn học		
	Giờ học khác:		
3	<i>Các hoạt động khác ngoài giờ học</i>		
	Hoạt động vui chơi		
	Hoạt động ngoài trời		
	Hoạt động lễ hội		
	Hoạt động chiều		
	Hoạt động khác:		
4	Hình thức khác:.....		

Câu 4. Cô sử dụng các phương pháp sau ở mức độ nào khi tổ chức hoạt động hình thành biểu tượng hình dạng cho trẻ 4–5 tuổi?

TT	Phương pháp	Thường xuyên	Thỉnh thoảng	Ít khi	Không bao giờ
1	Trực quan				
2	Đàm thoại				
3	Thực hành – luyện tập				
4	Sử dụng trò chơi				

Câu 5. Cô sử dụng các phương tiện sau ở mức độ nào?

TT	Phương tiện	Thường xuyên	Thỉnh thoảng	Ít khi	Không bao giờ
1	Đồ dùng trực quan (mô hình, thẻ hình...)				
2	CNTT (video, máy chiếu...)				
3	Trò chơi học tập				
4	Trò chơi dân gian				
5	Nguyên vật liệu tạo hình				

Câu 6. Cô gặp những khó khăn nào khi tổ chức hoạt động hình thành biểu tượng hình dạng cho trẻ 4–5 tuổi? (Có thể chọn nhiều phương án)

TT	Khó khăn	Số lượng	Tỷ lệ %
1	Thiếu cơ sở vật chất		
2	Thiếu đồ dùng, học liệu		
3	Trẻ nhận thức không đồng đều		
4	Sĩ số lớp đông		
5	Thời gian tổ chức hạn chế		
6	Giáo viên còn hạn chế về phương pháp		
7	Thiếu tài liệu hướng dẫn		

Ý kiến khác:

.....

Câu 7. Cô có thể cho biết nguyên nhân của gặp những khó khăn nào khi tổ chức hoạt động hình thành biểu tượng hình dạng cho trẻ 4–5 tuổi?

.....
.....

Câu 8. Cô có thể đề xuất một số biện pháp nâng cao hiệu quả của việc tổ chức hoạt động hình thành biểu tượng hình dạng cho trẻ 4–5 tuổi?

.....
.....

Xin trân trọng cảm ơn Cô!

PHỤ LỤC 2
KẾT QUẢ KHẢO SÁT THỰC TRẠNG TỔ CHỨC HOẠT ĐỘNG
HÌNH THÀNH BIỂU TƯỢNG HÌNH DẠNG CHO TRẺ 4-5 TUỔI

Đề tài		Đề tài 1	Đề tài 2	Đề tài 3	Đề tài 4
Tiêu chí					
Tiêu chí 1	1.1	1,0	1,0	1,0	1,0
	1.2	0,5	0,5	0,5	0,25
	1.3	0,5	0,5	0,5	0,25
Tiêu chí 2	2.1	1,0	1,0	1,0	0,5
	2.2	0,75	0,75	0,75	0,75
	2.3	0,25	0,25	0,25	0,25
Tiêu chí 3	3.1	0,5	1,0	1,0	1,0
	3.2	0,5	0,5	0,5	0,5
	3.3	0,5	0,5	0,5	0,5
	3.4	1,0	1,0	1,0	1,0
	3.5	1,0	1,0	1,0	1,0
Tiêu chí 4	4.1	0,5	0,5	0,5	0,25
	4.2	0,5	0,5	0,5	0,25
Tổng điểm		8,5	9,0	9,0	7,5
Xếp loại		Giỏi	Giỏi	Giỏi	Khá

Trong đó:

- Đề tài 1: Phân biệt các hình tròn, vuông, chữ nhật, tam giác theo đường bao chung
- Đề tài 2: Phân biệt hình vuông - hình tam giác
- Đề tài 3: Phân biệt hình vuông - hình chữ nhật
- Đề tài 4: Nhận biết gọi tên khối cầu, khối trụ, khối vuông, khối chữ nhật

PHỤ LỤC 3
KẾ HOẠCH TỔ CHỨC HOẠT ĐỘNG HÌNH THÀNH
BIỂU TƯỢNG HÌNH DẠNG CHO TRẺ 4-5 TUỔI

GIÁO ÁN

LĨNH VỰC PHÁT TRIỂN NHẬN THỨC

Hoạt động làm quen với toán

Chủ đề: Gia đình

Đề tài: Phân biệt hình tròn, vuông, tam giác, chữ nhật theo đường bao chung

Độ tuổi: 4-5 tuổi

Thời gian: 25-30 phút

Người soạn/ người dạy:

I. Mục đích - yêu cầu

1. Kiến thức

- Trẻ nhận biết, gọi đúng tên hình tròn, hình vuông, hình tam giác, hình chữ nhật.
- Trẻ nắm được đặc điểm đường bao chung của các hình.

2. Kỹ năng

- Phát triển kỹ năng quan sát, so sánh.
- Trẻ biết chia các hình thành 2 nhóm theo đặc điểm đường bao và đặt tên nhóm.
- Rèn khả năng nhanh nhạy khi tham gia trò chơi.
- Phát triển ngôn ngữ cho trẻ.

3. Thái độ

- Trẻ hứng thú tham gia hoạt động.
- Trẻ đoàn kết, giúp đỡ nhau trong khi chơi.
- Trẻ biết giữ gìn đồ dùng, đồ chơi.

II. Chuẩn bị

1. Đồ dùng của cô

- Máy tính, ti vi, loa, giáo án
- Bộ hình học to (hình tròn, hình vuông, hình tam giác, hình chữ nhật); các hình tròn, hình vuông, hình tam giác, hình chữ nhật với màu sắc, kích thước, chất liệu khác nhau
- Túi thần kì

- Slide Đồng hồ, Ti vi, Khăn mùi xoa, Biển báo hình tam giác
- Nhạc bài hát “Bé yêu hình học”
- Nhạc không lời sôi động cho trẻ chơi trò chơi

2. Đồ dùng của trẻ

- Mỗi trẻ một rổ gồm: hình tròn, hình vuông, hình tam giác, hình chữ nhật.
- Bảng nhóm

III. Cách tiến hành

Hoạt động của cô	Hoạt động của trẻ
1. Ổn định tổ chức và gây hứng thú - Cô và trẻ cùng hát bài hát “Bé yêu hình học” - Trong bài hát có nhắc những hình gì? - Hôm nay cô và các con sẽ cùng tìm hiểu về đường bao của các hình này. Các con đã sẵn sàng tham gia cùng cô chưa? 2. Nội dung <i>a) Ôn nhận biết các hình</i> * Trò chơi "Chiếc túi bí mật" Cô có một chiếc túi bí mật có rất nhiều đồ thú vị bên trong. Bây giờ cô sẽ mời lần lượt từng bạn lên đây nhắm mắt lại và thò 1 tay vào túi để lấy một món đồ bất kì ra nhé. - Khi trẻ lấy hình ra, cô hỏi trẻ về tên gọi, đặc điểm của từng hình. - Bạn nào giỏi nhắc lại cho cô và cả lớp biết trong chiếc túi bí mật có những hình gì? - Cô khen tất cả các con. * Trò chơi: "Ai nhanh hơn" - Bây giờ cô có một trò chơi nữa đòi hỏi các con phải nhìn thật tinh và đoán thật nhanh xem hình cô đang cầm là hình gì nhé! (Cô chuẩn bị các hình tròn, hình vuông, hình tam giác, hình chữ nhật với màu sắc, kích thước, chất liệu khác nhau để cho trẻ đoán) - Cô giơ hình, trẻ gọi tên hình đó thật nhanh.	- Trẻ hát và vận động cùng cô - Trẻ trả lời - Trẻ thực hiện - Trẻ trả lời - Trẻ trả lời - Trẻ thực hiện

+ Hình gì? Hình gì? Cô nhận xét kết quả và khen trẻ <i>b) Nhận biết phân biệt các hình theo đặc điểm đường bao chung</i> <i>* Hình tròn</i> - Cô mời các con nhẹ nhàng lấy rổ đồ dùng và về chỗ ngồi. - Trong rổ của các con có những hình gì? - Các con hãy cùng khám phá xem hình tròn có đường bao như thế nào nhé. Cho trẻ dùng ngón tay sờ theo đường bao của hình. + Đường bao của hình tròn cong hay thẳng? - Thế hình tròn có lăn được không? Chúng mình cùng thử nhé. Cho trẻ lăn trên mặt bàn. + Hình có lăn được không? => Cô chốt lại: <i>Hình tròn có đường bao xung quanh cong và lăn được.</i> <i>* Hình vuông, hình tam giác, hình chữ nhật</i> - Con hãy cất hình tròn vào rổ và khám phá các hình còn lại nào. - <i>Hình vuông</i>: Cô cho trẻ sờ đường bao và lăn hình. Và hỏi trẻ: Hình vuông có đường bao cong hay thẳng? Hình vuông có lăn được không? => Cô chốt: <i>Hình vuông có đường bao xung quanh thẳng và không lăn được.</i> - <i>Hình tam giác</i>: Cô cho trẻ sờ đường bao và lăn hình. Và hỏi trẻ: Hình tam giác có đường bao cong hay thẳng? Hình tam giác có lăn được không? => Cô chốt: <i>Hình tam giác có đường bao xung quanh thẳng và không lăn được.</i> - <i>Hình chữ nhật</i>: Cô cho trẻ sờ đường bao và lăn hình. Và hỏi trẻ: Hình chữ nhật có đường bao cong hay thẳng? Hình chữ nhật có lăn được không? => Cô chốt: <i>Hình chữ nhật có đường bao xung quanh thẳng và không lăn được.</i>	- Trẻ lắng nghe - Trẻ thực hiện - Trẻ trả lời - Trẻ thực hiện - Trẻ lắng nghe - Trẻ thực hiện - Trẻ thực hiện
--	--

<i>bao thẳng và không lẩn được.</i> - Các con đã sờ và lẩn các hình vuông, hình tam giác, hình chữ nhật rồi. Bạn nào giỏi có thể cho cô biết 3 hình đó có điểm gì giống nhau? => <i>Hình vuông, tam giác, chữ nhật: đường bao xung quanh thẳng, không lẩn được.</i> - Đường bao của hình chữ nhật và hình tam giác như thế nào? => Hình vuông, hình chữ nhật, hình tam giác đều có đường bao thẳng và không lẩn được. <i>c) Phân nhóm hình theo đường bao</i> - Với kết quả mà các con vừa khám phá, cô mời các con hãy thảo luận để chia nhóm các hình này theo đặc điểm đường bao. (Cô chia trẻ thành 4 nhóm. Yêu cầu trẻ: Hãy chia các hình thành 2 nhóm theo đặc điểm đường bao và đặt tên cho 2 nhóm hình). - Cô cho đại diện nhóm lên trình bày kết quả chia nhóm hình, nêu lý do và đặt tên nhóm hình => Cô khái quát: + Nhóm đường bao cong chỉ có hình tròn. + Nhóm đường bao thẳng gồm hình vuông, hình chữ nhật và hình tam giác. 3. Luyện tập củng cố <i>a) Trò chơi 1: Bé tinh mắt</i> - Các con hãy hướng mắt nhìn lên màn hình cùng quan sát xem điều gì xuất hiện nhé. Cô chiếu slide hình ảnh Đồng hồ, Ti vi, Khăn mùi xoa, Biển báo hình tam giác, hỏi trẻ tên và hình dạng và đặc điểm đường bao của đồ vật + Đây là gì? + Mặt đồng hồ/ Mặt Ti vi/ Khăn mùi xoa/ Biển báo giống hình gì? + Thuộc nhóm đường bao cong hay thẳng?	- Trẻ trả lời - Trẻ trả lời - Trẻ lắng nghe - Trẻ thực hiện - Trẻ thực hiện - Trẻ chơi trò chơi
--	---

- Cô cho trẻ tìm đồ vật xung quanh lớp (Ô cửa sổ, Viên gạch lát nền, Chiếc đĩa, Mặt bàn,...), gọi tên hình dạng của những đồ vật đó và nói vật đó có đường bao cong hay thẳng <i>b) Trò chơi 2: Tìm bạn</i> - Mỗi trẻ chọn một hình. Khi nhạc vang lên, trẻ đi thành vòng tròn. Khi nhạc dừng và cô hô “Tìm bạn tìm bạn”, trẻ sẽ về đúng nhóm bạn của mình: + Nhóm bạn cầm hình có đường bao cong + Nhóm bạn cầm hình có đường bao thẳng - Trẻ nào về sai nhóm sẽ nhảy lò cò một vòng 4. Kết thúc - Hôm nay các con được chơi với những hình học nào? - Các hình này được chia thành mấy nhóm? Là những nhóm gì? - Giáo dục trẻ giữ gìn đồ dùng, đồ chơi.	
--	--

GIÁO ÁN

LĨNH VỰC PHÁT TRIỂN NHẬN THỨC

Hoạt động làm quen với toán

Chủ đề: Nước và các hiện tượng tự nhiên

Đề tài: Phân biệt hình vuông - hình tam giác

Độ tuổi: 4-5 tuổi

Thời gian: 25-30 phút

Người soạn/ Người dạy:

I. Mục đích yêu cầu

1. Kiến thức

- Trẻ nhận biết và gọi đúng tên hình vuông, hình tam giác.
- Trẻ biết cấu tạo cơ bản của các hình: Hình vuông có đường bao thẳng, không lặn được, có 4 cạnh dài bằng nhau. Hình tam giác có đường bao thẳng, không lặn được, có 3 cạnh.
- Trẻ biết sự giống nhau, khác nhau của hình vuông và hình tam giác.
- Trẻ biết tên trò chơi, cách chơi và luật chơi của các trò chơi.
- củng cố cho trẻ về hiện tượng tự nhiên: nắng, mưa.

2. Kỹ năng

- Phát triển kỹ năng quan sát và ghi nhớ có chủ đích.
- Phát triển khả năng so sánh, tưởng tượng.
- Phát triển ngôn ngữ cho trẻ.

3. Thái độ

- Trẻ vui vẻ, tích cực tham gia hoạt động.
- Trẻ đoàn kết, giúp đỡ nhau trong khi chơi.
- Trẻ biết ứng phó phù hợp khi trời nắng, trời mưa.

II. Chuẩn bị

1. Đồ dùng của cô

- Giáo án, máy tính, loa, que chỉ
- Mô hình nhà của thỏ được xếp từ hình vuông và hình tam giác
- Hình vuông, hình tam giác với màu sắc và kích thước khác nhau
- Hình tam giác, hình vuông, các que tính, bảng (to hơn của trẻ)
- Nhạc bài hát “Bé yêu hình học”, “Trời nắng, trời mưa”

2. Đồ dùng của trẻ

- Mỗi trẻ một rổ gồm một hình tam giác và một hình vuông, các que tính
- Bảng con (dùng để xếp các que tính)

- Hộp bí mật chứa hình vuông và hình tam giác
- Chương ngại vật hình vuông, hình tam giác

III. Cách tiến hành

Hoạt động của cô	Hoạt động của trẻ
1. Ổn định tổ chức và gây hứng thú - Để bắt đầu tiết học “Bé khám phá hình học” ngày hôm nay, cô mời các con đứng lên hát và vận động bài hát “Trời nắng trời mưa” nào. - Đàm thoại: + Trời mưa rồi các chú thỏ đã về nhà hết chưa? + Nếu trời mưa mà có việc phải ra ngoài thì cần làm gì? + Nếu trời nắng to thì cần làm gì? 2. Nội dung <i>a) Ôn nhận biết các hình theo tên gọi bằng trực quan</i> - Cho trẻ lấy đồ dùng và về vị trí - Cô giới thiệu ngôi nhà của thỏ: Ngôi nhà của thỏ được xếp bằng những hình gì? - Con còn nhìn thấy hình vuông hoặc hình tam giác ở đâu trong lớp mình? - Cô đưa hình vuông, hình tam giác có màu sắc, kích thước khác nhau để trẻ gọi tên hình. <i>b) Dạy trẻ NBPB các hình theo đặc điểm riêng</i> - Con hãy nhìn xem trong rổ của mình có gì? - Các con hãy cùng cô xếp các que tính này thành hình vuông và hình tam giác nhé (cô cho trẻ tự lấy que tính và xếp	- Trẻ hát và vận động cùng cô - Trẻ trả lời - Trẻ thực hiện - Trẻ trả lời - Trẻ thực hiện - Trẻ trả lời - Trẻ thực hiện

hình vuông, hình tam giác theo cách của trẻ). - Để xem hình của các con xếp đã đúng chưa, thì ngay bây giờ các con hãy hướng mắt nhìn lên xem cô xếp nhé. Sau đó cô sẽ xếp hình vuông và hình tam giác từ các que tính, vừa xếp vừa hướng dẫn trẻ: Muốn xếp đẹp chúng mình cần đặt các que tính ngay ngắn, các đầu que nối với nhau, xếp khít nhau. - Hình vuông được xếp từ mấy que tính? (Tất cả là 4 que tính) - Hình tam giác được xếp từ mấy que tính? (Tất cả là 3 que tính) - Các con cho cô biết: ngoài việc đều được xếp bằng que tính thì hai hình còn giống nhau ở điểm nào? (Đều có đường bao thẳng và không lấn được) + Con hãy thử đặt các que tính của hình vuông chồng lên nhau xem điều gì xảy ra? + Các que tính như thế nào? (cả 4 que tính dài bằng nhau) - Vậy bạn nào giỏi cho cô biết hình vuông và hình tam giác khác nhau ở điểm nào? + <i>Hình vuông: xếp bằng 4 que tính, cả 4 que tính dài bằng nhau.</i> + <i>Hình tam giác: xếp bằng 3 que tính.</i> - Con hãy cất các que tính vào rổ nhé. - Trong rổ của các con đang có những hình gì? (Hình vuông và hình tam giác) - Con hãy chọn hình vuông và giờ lên	- Trẻ quan sát cô xếp - Trẻ trả lời - Trẻ trả lời - Trẻ thực hiện - Trẻ trả lời - Trẻ trả lời
---	---

nào + Hình vuông có bao nhiêu cạnh? (Cho trẻ đếm số cạnh) + Các cạnh của hình vuông như thế nào? (các cạnh dài bằng nhau) + Vì sao con biết? - Con cắt hình vuông vào rổ và cầm hình tam giác lên. + Hình tam giác có mấy cạnh nhỉ? (Cho trẻ đếm) - Bạn nào có thể nói lại đặc điểm của hình vuông nào. - Hình tam giác có đặc điểm gì? => Cô khái quát: Hình vuông có 4 cạnh dài bằng nhau. Hình tam giác có 3 cạnh. - Vậy hình vuông và hình tam giác có điểm gì giống nhau, điểm gì khác nhau? => Cô khái quát lại: + Giống nhau: đều có các cạnh, đường bao thẳng và không lẩn được. + Khác nhau: Hình vuông có 4 cạnh dài bằng nhau. Hình tam giác có 3 cạnh. - Cho trẻ nêu lại điểm giống và khác nhau. <i>c) Luyện tập</i> - Trò chơi 1: Chiếc hộp bí mật + Cách chơi: Cô chia lớp thành 2 đội. Nhiệm vụ của 2 đội là chạy zíc zắc qua các chướng ngại vật, lên sờ và tìm hình theo yêu cầu. Đội chạy qua chướng ngại vật hình vuông thì lấy hình vuông,	- Trẻ trả lời - Trẻ thực hiện - Trẻ trả lời - Trẻ lắng nghe - Trẻ trả lời - Trẻ chơi trò chơi
--	---

GIÁO ÁN

LĨNH VỰC PHÁT TRIỂN NHẬN THỨC

Hoạt động làm quen với toán

Chủ đề: Nghề nghiệp

Đề tài: Phân biệt hình vuông - hình chữ nhật

Độ tuổi: 4-5 tuổi

Thời gian: 25-30 phút

Người soạn/ Người dạy:

I. Mục đích yêu cầu

1. Kiến thức

- Trẻ nhận biết và gọi đúng tên hình vuông, hình chữ nhật.
- Trẻ biết cấu tạo cơ bản của các hình: Hình vuông có đường bao thẳng, không làm được, có 4 cạnh dài bằng nhau. Hình chữ nhật có đường bao thẳng, không làm được, có 2 cạnh dài bằng nhau, 2 cạnh ngắn bằng nhau.
- Trẻ biết sự giống nhau, khác nhau của hình vuông và hình chữ nhật.
- Trẻ biết tên trò chơi, cách chơi và luật chơi của các trò chơi.

2. Kỹ năng

- Phát triển kỹ năng quan sát và ghi nhớ có chủ đích.
- Phát triển khả năng so sánh, tưởng tượng.
- Phát triển ngôn ngữ cho trẻ.

3. Thái độ

- Trẻ vui vẻ, tích cực tham gia hoạt động.
- Trẻ đoàn kết, giúp đỡ nhau trong khi chơi.
- Trẻ trân trọng, yêu quý các nghề nghiệp trong cuộc sống.

II. Chuẩn bị

1. Đồ dùng của cô

- Giáo án, máy tính, loa
- Rõ các que tính để xếp hình vuông, hình chữ nhật
- Hộp quà có đựng một số loại bánh có dạng hình vuông và hình chữ nhật
- Hình vuông, hình chữ nhật (to hơn của trẻ)
- Sticker “siêu anh hùng”
- Nhạc bài hát “Các hình cơ bản”, “Bé yêu hình học”, nhạc các bài hát chủ đề nghề nghiệp

2. Đồ dùng của trẻ

- Mô hình hai ngôi nhà có ký hiệu cửa hình vuông và cửa hình chữ nhật.

- Mỗi trẻ 1 rổ có 1 hình vuông và 1 hình chữ nhật
- Rổ các que tính để xếp hình vuông, hình chữ nhật

III. Cách tiến hành

Hoạt động của cô	Hoạt động của trẻ
1. Ổn định tổ chức và gây hứng thú - Cô cùng trẻ hát bài “Các hình cơ bản” - Đàm thoại: + Cô và các con vừa hát bài hát gì? + Trong bài hát có nhắc tới hình gì? => Trong bài hát bà đã làm rất nhiều bánh có dạng khác nhau như vuông, tròn, tam giác đầy. 2. Nội dung <i>a) Ôn nhận biết các hình theo tên gọi bằng trực quan</i> - Nghe tin các con rất ngoan nên bà đã tặng cho các con một hộp quà. Chúng ta hãy xem bên trong hộp quà có gì nào! - Cô mời một bạn lên mở quà cùng cô + Trong hộp quà có gì? (Có những chiếc bánh) + Con giúp cô lấy từng chiếc bánh ra nhé. + Bánh có dạng hình gì? <i>b) Dạy trẻ NBPB các hình theo đặc điểm riêng</i> - Con hãy nhìn xem trong rổ của mình có gì? - Các con hãy quan sát xem cô xếp hình gì nhé. Cô xếp các que tính ngay ngắn, khít nét với nhau. + Cô xếp được hình gì? + Bây giờ các con hãy xếp giống cô. + Con hãy đếm xem hình vuông được xếp từ mấy que tính? (Tất cả là 4 que tính) - Các con hãy quan sát tiếp cô xếp hình gì nào? + Cô đã xếp được hình gì đây các con? + Bây giờ các con hãy xếp giống cô. - Hình chữ nhật được xếp từ mấy que tính?	- Trẻ hát và vận động cùng cô - Trẻ trả lời - Trẻ lắng nghe - Trẻ thực hiện - Trẻ thực hiện - Trẻ lắng nghe - Trẻ thực hiện

(Tất cả là 4 que tính)	- Trẻ trả lời
- Vậy hình vuông và hình chữ nhật có điểm gì giống nhau? (Đều xếp từ 4 que tính)	- Trẻ thực hiện
- Các con hãy đặt chồng các que tính của hình vuông lên nhau để kiểm tra xem các cạnh của hình vuông có bằng nhau không (cả 4 que tính dài bằng nhau)	- Trẻ trả lời
- Các con hãy đặt chồng các que tính của hình chữ nhật lên nhau để kiểm tra xem các cạnh của hình chữ nhật có bằng nhau không (2 que dài dài bằng nhau, 2 que ngắn dài bằng nhau)	- Trẻ trả lời
- Vậy bạn nào giỏi cho cô biết hình vuông và hình chữ nhật khác nhau ở điểm nào?	- Trẻ trả lời
+ Các que tính xếp thành hình vuông dài bằng nhau.	
+ Các que tính xếp thành hình chữ nhật không dài bằng nhau, có 2 que dài, 2 que ngắn.	- Trẻ trả lời
- Con hãy cất các que tính vào rổ nhé.	
- Trong rổ của các con đang có những hình gì? (Hình vuông và hình chữ nhật)	
- Con hãy khám phá đặc điểm của hình vuông	
+ Hình vuông có bao nhiêu cạnh? (Cho trẻ đếm số cạnh)	- Trẻ thực hiện
+ Các cạnh của hình vuông như thế nào? (các cạnh dài bằng nhau)	- Trẻ trả lời
- Con cất hình vuông vào rổ và cùng khám phá hình chữ nhật nhé.	- Trẻ thực hiện
+ Hình chữ nhật có mấy cạnh nhỉ? (Cho trẻ đếm)	
+ Các cạnh của hình chữ nhật như thế nào? (có 2 cạnh dài bằng nhau, 2 cạnh ngắn bằng nhau)	- Trẻ thực hiện
- Bạn nào có thể nói lại đặc điểm của hình vuông nào.	
- Hình chữ nhật có đặc điểm gì?	

=> Cô khái quát: Hình vuông có 4 cạnh dài bằng nhau. Hình chữ nhật có 4 cạnh, trong đó 2 cạnh dài bằng nhau, 2 cạnh ngắn bằng nhau. - Vậy hình vuông và hình chữ nhật có điểm gì giống nhau, điểm gì khác nhau? => Cô khái quát lại: + Giống nhau: đều có 4 cạnh + Khác nhau: Hình vuông có tất cả các cạnh dài bằng nhau. Hình chữ nhật có 2 cạnh dài bằng nhau, 2 cạnh ngắn bằng nhau. - Cho trẻ nêu lại điểm giống và khác nhau. <i>c) Luyện tập</i> - Trò chơi 1: Ai nhanh hơn: + Cách chơi: Cô phát cho mỗi trẻ 1 hình vuông và 1 hình chữ nhật. Lần 1: Cô nói đặc điểm của hình nào, các con giơ hình đó lên và nói tên hình. Lần 2: Cô nói tên hình, các con giơ hình và nói đặc điểm của hình đó. + Luật chơi: Bạn nào chọn hình đúng và nhanh nhất, nói chính xác theo yêu cầu của cô là bạn chiến thắng. Cô sẽ thưởng 1 sticker “siêu anh hùng”. - Tổ chức cho trẻ chơi. Nhận xét, động viên trẻ. - Trò chơi 2: “Về đúng nhà” + Cách chơi: Mỗi bạn sẽ chọn 1 hình theo ý thích và đi tự do xung quanh lớp, vừa đi vừa hát các bài hát chủ đề nghề nghiệp. Khi nhạc dừng lại và cô hô “về nhà, về nhà” thì các con phải chạy thật nhanh về đúng nhà của mình. + Luật chơi: Các con phải về đúng nhà có cửa giống hình các con đang cầm. Bạn nào về nhầm nhà sẽ nhảy lò cò một vòng quanh lớp.	- Trẻ thực hiện - Trẻ trả lời - Trẻ lắng nghe - Trẻ trả lời - Trẻ lắng nghe - Trẻ thực hiện - Trẻ tham gia trò chơi - Trẻ tham gia trò chơi
--	--

- Tổ chức cho trẻ chơi. Nhận xét, động viên trẻ. + Vì sao con về ngôi nhà này? (Vì con cầm hình vuông; Vì hình của con có 4 cạnh dài bằng nhau;....) 1. Kết thúc - Nhận xét buổi học. Khen ngợi, động viên trẻ. - Cùng trẻ hát bài “Bé yêu hình học” và ra ngoài.	- Trẻ lắng nghe - Trẻ hát cùng cô
---	---